

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ

8 povești
nemuritoare

Povești nemuritoare

Ediția a II-a

EDITURA ION CREANGĂ, București 1974

Coperta de
CRINA IONESCU

Povestea lui Abrud

A FOST ODATA de mult, de mult, un moș și o babă. Și moșul avea un fecior, iar baba avea o fată.

Într-o sară, feciorul și fata se duseră în vecini, la șezătoare. Ieșind stăpîna casei afară, văzu în ocolul vecin o vacă neagră, mare și frumoasă. Intrînd în casă, zise către Abrud :

— Abrude, la voi în ocol se vede o vacă neagră, frumoasă.

Abrud ieși repede și merse numaidecît acasă și cînd să intre în ocol, dete piept cu o vacă frumoasă, neagră. Cum o văzu, îl cuprinse o frică de moarte, dar vaca d-odată începu a vorbi și îi zise :

— N-ai nici o frică, Abrude, dragu-meu, că eu sînt mama ta bună și m-am prefăcut în vacă și am venit să te scap de hăranca ¹ ta de măștihoale, că ea vrea să-ți mînce capu.

¹ Hăranca — femeie rea.

Auzind Abrud vorbele acestea frumoase, îndată se linişti şi începu a săruta vaca, adecă pe buna lui mamă. O luă apoi şi o duse în grajd şi îi dădu fin să mînce.

Merse apoi de spuse lui tată-so şi la măştihoaie că le-a dat norocul o vacă frumoasă.

A doua zi dimineata, măştihoaia lui Abrud îi puse merinde — ai ¹ şi mălai, şi-l trimise cu vaca la păşunat.

Ajungînd la izlăz, vaca îl întrebă pe Abrud ce merinde i-a pus măştihoaie-sa.

Abrud i-a răspuns :

— Ai şi mălai !

Atunci vaca i-a zis :

— Aruncă aiu în spinii, iar mălaiu dă-mi-l să-l mînce eu ! Tu prinde-mă de cornu meu cel drept şi zi aşa : „Aşterne-te, masă-ntinsă cu mîncări şi cu beuturi, cu lăutaşi şi cu ceteraşi !“

Abrud făcu aşa după cum îl învăţase maică-sa, vaca, şi d-odată se întinse înaintea lui o masă, încărcată cu toate bunătăţile şi cu tot felul de mîncări şi beuturi, cu lăutaşi şi cu ceteraşi, de era mai mare dragu să stai s-o priveşti.

Abrud se aşeză la masă şi începu să mînce cu mare poftă, că era tare flămînd şi setos. Mîncă şi beu din

¹ Ai — usturoi.

toate bunătățile pînă se sătură bine, de puteai omori purecile pe foalele lui, așa se săturase.

După ce se sătură bine și după ce îi cîntară frumos lăutașii și ceterașii, maică-sa îi zise :

— Prinde-mă de cornu stîng și zi așa : „Strînge-te, masă-ntinsă cu mîncări, cu beuturi, cu lăutași și cu ceterași !“

Abrud făcu așa cum îl învățase maică-sa, și masa se strînse îndată. Ori de cîte ori îi era foame, făcea după cum îi spusese maică-sa.

Apropiindu-se sara, porni cu vaca către casă. Măștihoaie-sa, după ce Abrud legă vaca în grajd și îi așternu paie curate, merse cu șuștariu¹ să mulgă vaca, dar văzu că vaca are lapte foarte puțin. Dimineata, a doua zi, vaca avu lapte mult, de n-a încăput în șuștari, așa că afurisita de măștihoaie începu să bănuiască pe Abrud că peste zi, cînd șede cu vaca la pășune, mulge vaca și bea el laptele și pentru aceea n-are vaca lapte sara.

Mînezi, baba își mină și fata la pășunat cu Abrud, zicîndu-i să bage de seamă nu cumva mulge el vaca și bea laptele.

Ajungînd la izlaz, vaca începu să pască, iară ei se puseră să se odihnească la umbră.

La prînz, știind vaca pentru ce a venit și fata babii cu Abrud, îi zise :

¹ Șuștari — vas în care se mulg vacile.

— Abrude, dragu mamei, cînd ți-i foame și vrei să mînci, întîi zi așa : „Adormiți doi ochi ai fetei“, și după ce vezi că fata a adormit, fă celelalte așa cum te-am învățat eu și așa fata nu va vedea nimica și nu va avea ce să spună mamei sale, cînd vom ajunge pe sară acasă.

Abrud făcu așa cum îl învățase buna lui mamă și iarăși se ospătă și se sătură bine, iar cătră sară plecară cătră casă. Fata babei însă era tare supărată că nu știa ce să-i răspundă mamei sale, cînd o întreba-o ce s-a petrecut cu vaca, că mai tot timpul cît au stat acolo, ea a dormit la umbră.

Mergînd sara acasă, Abrud legă vaca în grajd, îi așternu iară paie curate și veni baba să mulgă vaca. Nici acuma nu avu vaca lapte și întrebă fata : cine a muls vaca.

Fata nu i-a putut spune nimic și mamă-sa se supără foc pe ea.

A doua zi iară mîna baba pe fata ei cu Abrud, să pășuneze vaca, dar la plecare i-a spus fetei așa :

— Dacă nici astăzi sara nu mi-i ști spune cine mulge vaca, apoi în casa mea nu mai ai ce căuta ! Du-te unde te duc doi ochi !

Văzînd fata că mamă-sa se supăraseră foc pe ea, se puse pe grije. Nu știa ce să facă să nu o mai fure somnul. Își aduse aminte că aproape de ei este o babă vrăjitoare, se duse pînă la ea și îi povesti toată pătania cu maică-sa și cu vaca. Baba vrăji-

toare îi dăde trei fire de păr de lup și îi spuse fetei ca la plecare să-și ieie cu ea cele trei fire de păr de lup și să și le pună sub cap, când va lovi-o somnul, că atunci ochiul pe partea pe care va dormi va rămîne treaz și așa va vedea tot ce se petrece cu vaca. Fata era acuma foarte voioasă. A doua zi dimineata plecară iară la pășunat amîndoi. Vaca, cum ajunseră pe izlaz, se apucă să pască, iar ei doi se așezară iară la umbră și de la o vreme îi cuprinse somnul.

Fata luă cele trei fire de păr de lup, le așeză sub cap și se puse să se hodinească. Nu trecu ca de cînd începui să vă povestesc și fata, obosită și de drum, și de căldură, începu a sforăi, de credeai că mîna o turmă de porci.

Văzînd Abrud că soră-sa doarme și fiindu-i foame, zise : „Închideți-vă doi ochi ai fetei !“

Prinse apoi de cornul drept al vacii și zise : „Așterne-te, masă-ntinsă, cu mîncări, cu beuturi și cu lăutași și ceterași !“

Masa se întinse și Abrud se așeză la ea și începu a mîncea și a se ospăta, iar lăutașii și ceterașii îi cîntau tot felul de cîntece frumoase, de mai mare dragu să le ascuți.

După ce se sătură bine, Abrud merse la vacă, o prinse de cornul stîng și zise : „Strînge-te, masă-ntinsă, cu mîncări, cu beuturi și cu lăutași și ceterași !“ Și masa se strînse îndată.

Acuma, fata babii era tare voioasă că ea a văzut cu un ochi tot ce s-a petrecut, și abia aștepta să se facă sară, să-i poată povesti maicii sale cele ce a văzut și a auzit.

Cum ajunseră sara acasă, fata îndată începu a-i povesti maică-sa tot ce a văzut și tot ce a auzit.

Atîta i-a mai lipsit afurisitei de babe, că din acel ceas bietul moș n-a mai avut zi bună : una-ntr-una îl năcăjea baba : să taie și să taie vaca, că dacă nu o taie, cu ea nu mai mîncă dintr-o pîne.

— D-apoi cum să tai așa o bunătate de vacă, măi babo, că vezi că ea ne hrănește cu lapte, cu brînză, cu unt. Ș-apoi ce să facem cu atîta carne, că acuma-i cald și carnea se strică, eu zic că mai bine s-o vin-dem, îi zise moșul.

— Ba, nu ! strigă baba ca mușcată de șarpe, s-o tai, că de nu o tai, cu mine nu mai mînci o bucată de pîne !

Sărmanul moș n-avu încotro și se învoi să facă pe voia babii, numa' să aibă pace în casă. Plecă să vorbească cu niște măcelari și să se tocmească cu ei să-i taie vaca.

Auzind Abrud că tată-so s-a hotărît să taie vaca, intră îndată în grajd la vacă și îi spuse încet la ureche, plîngînd, că tată-so s-a hotărît să o taie, ca să facă pe placul babii, ca să aibă pace în casă. Abrud o rugă să fugă amîndoi în lume, la noapte, ca să o scape de la moarte.

— Ba, dragu mamei, răspunse vaca, ci mine cînd or veni măcelarii să mă taie, tu să-i rogi să te lase pe tine să-mi dai în cap cu barda, iar eu cînd îi ridică tu barda ca să mă lovești, te-oi lua în coarne și-om fugi, de nu ne vor mai vedea.

Mînezi dimineța, cînd veniră măcelarii, scoaseră vaca din grajd și cînd voiră s-o taie, Abrud se rugă de ei, zicîndu-le :

— Lăsați-mă să o lovesc eu cu barda, că eu am pășunat-o.

Măcelarii se învoiră și îi deteră barda în mînă și cînd Abrud se așeză în fața vacii și ridică în sus barda, vaca d-odată îl ridică în coarne și o luă la fugă și într-o clipită se făcu nevăzută. În zădar alergară în urma ei, că în urma vacii nu se mai vedea decît un nor de praf, departe, tot mai departe.

Și s-au dus, Abrud cu maică-sa, s-au tot dus, cale lungă să le-ajungă, cum se zice din poveste, că-nainte mult mai este, că eu nu sînt d-odată cu poveștile, ci mai dincoaci cu-o zi-două, dacă nu cu nouă — pînă au ajuns și s-au așezat lîngă un pod de aur.

Aproape de podul de aur era o pădure frumoasă de stejari cu frunzele de aur. Mamă-sa intră în pădure, rupse un stejar mare, îl făcu așchii și îi făcu lui Abrud o colibă, apoi adună mușchi și frunze uscate și i-a făcut un pat moale, apoi i-a dat o trîmbiță de aur și i-a zis :

— Şezi aci şi te hodineşte, iar dacă-i avea lipsă de mine, suflă în trîmbiţa asta de trei ori şi eu îndată voi fi lingă tine, că eu mă duc să-mi găsesc păşune grasă, că sînt flămîndă şi obosită de atîta cale.

Şi spunîndu-i maică-sa vorbele astea, pieri ca o nălucă dinaintea lui.

Nu trecu cam ca de cînd vă povestesc, şi Abrud se trezi în faţa lui cu un cerb cu părul şi cu coarnele de aur, de scliepa ca soarele.

— Noroc bun, Abrude ! îi dete bineţe Cerbu-de-aur.

— Mulţămesc dumitale ! răspunse Abrud, mirîndu-se că cerbul ştia cum îl cheamă.

— Ce ţi-o adus vîntu-păru, ciocîrliile călcîile, cioarele-picioarele şi ţărcile-fălcile pe aici ? îl întrebă Cerbu-de-aur pe Abrud.

— Nu mi-o adus vîntu-păru, cioarele-picioarele, ciocîrliile-călcîile şi ţărcile-fălcile, ci mama mea m-o adus, răspunse Abrud.

— Unde-i mamă-ta ?

— S-a dus în pădure, îi răspunse Abrud.

— Du-te şi-o cheamă, să vină îndată aici să ne batem în coarne ! îi porunci Cerbu-de-aur.

Abrud luă îndată trîmbiţa de aur, suflă în ea de trei ori şi cît ai bate în palme, mamă-sa fu de faţă.

— Ce e ? îl întrebă maică-sa pe Abrud.

— Iacă, mamă, a venit cerbu ăsta de aur şi zice că trebuie să te lupţi cu el, să vă bateţi în coarne.

— Da, zise Cerbu-de-aur, am venit să ne batem în coarne, pe viață și pe moarte, pentru că ai îndrăznit să calci cu picioarele în împărăția mea și pentru că ai cutezat să furi un stejar mare din pădurea mea. Pentru asta ai să plătești cu viața ta.

Și îndată se apucară a se lovi în capete cu coarnele, încît se cutremura pămîntul sub picioarele și sub copitele lor. D-odată, îndîrjindu-se vaca peste măsură, își încordă grumazii și opintindu-se din toate puterile ei, închise ochii și-l izbi pe cerb cu atîta putere, încît cerbul căzu mort înaintea ei. Abrud a belit cerbul și a luat cu el pielea și coarnele de aur.

— Săuie-te în spinarea mea și te ține bine cu minile de coarnele mele.

Făcînd Abrud după cum l-a sfătuit maică-sa, aceasta a săltat cu el în vînăția cerului. Ajungînd în altă lume, s-au luat la drum și s-au tot dus, multă lume-mpărăție, pînă cînd au ajuns la un pod de argint. Aci s-au oprit să se hodinească, iară mamă-sa a intrat în pădurea frumoasă de stejari, cu frunzele de argint, de sclipeau mai frumos ca stelele pe cer. Simulse un stejar, îl făcu așchii și bucăți și i-a făcut lui Abrud o colibă, i-a așternut un pat moale din mușchi și frunze uscate, ca să se poată hodini bine, apoi plecă iară să pască iarbă grasă, că era flămîndă și obosită.

Abrud se întinse, în colibă, pe patul său moale, să se hodinească.

Nu trecu mult timp și se trezi în fața colibii, cu un cerb cu păru și coarnele de argint și zise cătră Abrud așa :

— Ce ți-o adus vîntu-păru, ciocîrliile călcîile, cioarele-picioarele, corbii-ochii și țarcile-fălcile, pe aci ?

— Nu mi-o adus vîntu-păru, ciocîrliile-călcîile, cioarele-picioarele, corbii-ochii, și țarcile-fălcile, ci mama mea bună m-o adus, îi răspunse Abrud.

— Unde-i mamă-ta ? îl întrebă Cerbu-de-argint.

— S-o dus în pădure, să pască iarbă grasă, îi răspunse Abrud.

— Du-te și o cheamă, îi porunci Cerbu-de-argint, că trebuie să ne batem în coarne pe viață-pe moarte, pentru că a intrat în împărăția mea, unde nici pasăre străină n-a zburat. Și pentru că mi-a furat un stejar frumos din pădure, trebuie să plătească cu viața ei.

Abrud luă trîmbița de aur și suflă în ea de trei ori, îndată veni mamă-sa și îl întrebă :

— Ce e ?

— Mamă dragă, a venit cerbu ăsta de argint, ca să se lupte cu dumneata pe viață-pe moarte !

— Da, zise cerbul cătră vacă, pentru că ai cutezat să calci cu picioarele în împărăția mea și pentru că mi-ai furat un stejar mare din pădure, ai să plătești cu capu, de-aici vie nu mai pleci. Hai să ne batem în coarne !

Și au început a se lovi în capete, încît credeai că au să-și sfarme coarnele. Se cutremura pămîntul sub copitele lor. Dar odată înfuriindu-se peste măsură vaca, îl izbi pe cerb cu atîta putere, încît îi turti capul ca pe-o plăcintă și Cerbu-de-argint rămase mort.

Abrud trase pielea de pe cerb și îi tăie coarnele și le luă cu el.

Vaca zise apoi cătră Abrud :

— Suie-te iară în spinarea mea și ține-te bine cu minile de coarnele mele, și iarăși se aruncă cu el în vînăția cerului și ajungînd pe altă lume s-au tot dus, pînă cînd au ajuns la un pod de oțel. Aci iară se așezară să se hodinească. Vaca smulse din pădurea din apropiere un stejar cu frunzele de oțel, îl făcu așchii și bucăți, făcu lui Abrud o colibă și îi așternu un pat moale din mușchi și din frunze uscate. Abrud intră în colibă și se întinse pe pat, să se hodinească, iară vaca plecă să-și caute pășune cu iarbă grasă.

Nu trecu mult timp și iacă vine în fuga mare un cerb puternic, cu coarnele și cu părul de oțel.

— Bună hodină, Abrude ! dete binețe Cerbu-de-oțel.

— Mulțămesc dumitale ! răspunse Abrud.

— Da' cine ți-o adus : corbii-ochii, vîntu-păru, țările-fălcile, cioarele-picioarele și ciocîrliile-călcîile pe-aici ? îl întrebă cerbul.

Abrud îi răspunse :

— Nu mi-o adus : vîntu-păru, corbii-ochii, țărcele-fâlcile, cioarele-picioarele și ciocîrliile-călcile, ci mama mea m-o adus.

— Unde e mamă-ta ? îl întrebă cerbul.

— S-o dus în pădure, să-și caute iarbă grasă să pască, că era flămîndă și obosită, îi răspunse Abrud.

— Du-te și-o caută, să vină aci îndată, că are să se bată cu mine în coarne, pe viață-pe moarte, pentru că a-ndrăznit să calce cu picioarele în împărăția mea ; și pentru că mi-o smuls un stejar din pădurea mea, are să plătească cu capu ei paguba ce mi-o făcut-o.

Abrud luă trîmbița de aur, suflă în ea de trei ori. Într-un tîrziu, iacă vine mamă-sa, abia răsufliînd de obosită, și-l întrebă pe Abrud :

— Ce e ?

— D-apoi, iacă, mamă, a venit cerbu ăsta de oțel, să se bată în coarne cu dumneata, pe viață-pe moarte!

— Apoi m-oi lupta și cu el, zise vaca năcăjită.

Și se apucară a se bate-n coarne, de gîndeai că nu calcă cu picioarele pe pămînt, așa se aruncau unu pe altu în vînt, cu coarnele. Odată însă, înfuriîndu-se cerbul peste măsură, opintindu-se din toate puterile lui, ridică vaca în coarnele lui și izbind-o de pămînt cu atîta tărie de-o băgă de trei stînjini în pămînt, dar și cerbul rămase fără-un corn. De năcaz că a rămas

numă' cu un corn, cerbul pieri ca o nălucă și nu se mai văzu.

— Abrud, dragu mamii, zise mamă-sa din fundul gropii, nu plînge, că eu sînt vie și nevătămată, du-te în pădurea asta de oțel, rupe vreo doi-trei curpeni de oțel, vină și mi-i bagă mie aici în groapa asta, iar eu m-oi lega de coarne cu capetele lor și tu mi-i trage afară din groapă.

Abrud făcu așa după cum îl învățase maică-sa și o scoase din groapă.

— Acuma, dragu mamii, iacă cornu ăsta de oțel, pe care l-a pierdut Cerbu-de-oțel în luptă cu mine, ți-o adus ție mare noroc. Ia-l cu tine și pleacă de aici și te du departe între munți și dealuri frumoase, spre soare-răsare, și unde vei afla o pustă¹ mare-mare de tot, să-ți tocmești mai întîi tot felu de slugi : păcurari, văcari, stăvari și purcari și după ce vei avea destui slujitori, să zici așa cătră cornu ăsta :

— Ce este în cornu ăsta, să iasă afară !

Luînd cornul de la mamă-sa, își luară rămas bun unul de la altul, și Abrud plecă în spre soară-răsare, iar maică-sa rămase pe loc.

Și a pornit Arbuđ la drum, luînd cu el și pieile de aur și de argint și coarnele lor, și s-a tot dus, s-a tot dus, cale lungă să-i ajungă, cum se zice din poveste, că-nainte mult mai este.

¹ Pustă — cîmpie întinsă.

D-odată vede Abrud c-a ajuns într-o pustă mare. Aci ce se socotește el să nu-și tocmească mai întâi slugi, ci să încerce cornul de oțel, să vadă ce are să iasă din el. Și nici una, nici două, zise către corn : — Ce este în cornu ăsta, să iasă afară !

Mai mare-i fu spaima cînd văzu atîta silă de dobitoace de tot felu, cîte nu văzuse el în toată viața lui. Și se împrăștiară cît era pusta aceea de mare și acuma îi păru rău de ceea ce făcu, și nu știa cum să facă și ce să facă să le vadă băgate iară în corn. Acuma îi părea rău că nu ascultase de sfatul pe care i l-a dat maică-sa, dar acuma era prea tîrziu, vorba cea din bătrîni : după ploaie-chepeneag.¹

Cînd se năcăjea Abrud mai rău, iacă vine la el o lupoaică, care avea doi căței de lup și îi zise :

— Abrude, dă-mi o oaie, că-ți dau un cățel, care ți-o fi odată de mare folos. Abrud îi dete o oaie lupoaicii și ea îi dete un cățel de-al ei.

Nu peste mult timp, veni la Abrud o leoaică și îi zise :

— Abrude, dă-mi o oaie, că eu îți dau cu cățel d-al meu, care odată ți-o fi de mare ajutor.

— Bine, îi zise Abrud, și îi dete și leoaicei o oaie și leoaica i-a dat un cățel de-al ei. Acuma Abrud avea doi căței.

¹ Chepeneag — o manta largă cu glugă.

După leoaică veni și o ursoaică și se rugă și ea de Abrud să-i deie o oaie, că-i dă și ea un pui de urs. — Bine, zise Abrud ursoaicii, iacă-ți dau și ție o oaie !

Și dînd ursoaicii oaia, își luă puiul de urs. Acuma avea trei cățeluși, unul mai frumos decît altul. Veni apoi la Abrud o babă și îl rugă să-i deie și ei o oaie, că ea îi va da un colac frumos, care-i va fi de mare folos.

Abrud dete babei o oaie și baba dete lui Abrud un colac frumos, spunîndu-i să aibă grijă de el, că acest colac îi va aduce mult noroc. Se năcăjea însă că nu-și putea băga vitele-napoi în cornul de oțel.

Iată numa' că vine la el un zmeu-paraleu și-l întrebă :

— Ce te năcăjești, fîrtate ?

— D-apoi cum să nu mă năcăjesc, îi răspunse Abrud, fără să-l cunoască, că mă trudesesc să bag în cornu ăsta de oțel dobitoacele astea, care au umplut tot cîmpu ăsta și nu știu ce să fac.

— Ce-mi dai, să ți le bag eu pe toate ? îl întrebă zmeul.

— Îți dau cît ceri și ce ceri, numai să le văd băgate iară în corn, răspunse Abrud.

— Apoi bine, zise zmeul, iaca ce îți cer eu : cînd ți-o fi lumea mai dragă să fii al meu.

— Bine, zise Abrud rîzînd, neştiind cu cine a prins în jug.

Zmeul luă un zbici de foc şi cît a-i scăpăra din cremene cu amnariu, toate dobitoacele erau băgate în corn.

După ce isprăvi zmeul, se cam-mai duse.

Abrud era acuma voios că şi-a văzut bogăţia iarăşi la loc. Îşi luă căţei, pieile, coarnele de cerbi şi colacul şi plecă mai departe şi mergînd aşa voios, ajunsese la o colibă, unde se opri să se hodinească. Aci se simţea foarte bine. Avea aproape un izvor cu apă rece, iar coliba era în mijlocu unei poieni, plină cu tot felul de pomi roditori, încărcăţi de poame.

Abrud se întinse pe un pat de fîn, moale ca mătasa, şi era fericit. Zmeul, ştiind că Abrud se simte foarte fericit, într-o sară veni la el şi bătu la uşa colibii. Colacul pe care i-l dăduse baba, şi pe care Abrud îl aşezase la loc de cinste pe masă, era colac fermecat, şi ştiind cine ~~bate~~ la uşa, zise cătră Abrud :

— Abrude, să nu răspunzi nimic zmeului, nici un cuvînt, ci lasă-mă pe mine singur să-i răspund. la orice întrebare mi-ar pune zmeul.

Abrud ascultă de sfatul colacului şi-l lăsă pe el să vorbească cu zmeul.

— Acasă eşti, Abrude ? întrebă zmeul.

Colacul de pe masă îi răspunse :

— Da ! Sînt acasă !

— Hai cu mine — zise zmeul — că acum a ți-e dragă lumea. Știi cum ne-a fost tocmeala !

— Mai așteaptă și mai rabdă, îi răspunse colacul, că și eu cît am așteptat și cîte am răbdat. M-or băgat în sac și m-or dus la holdă, aici m-or aruncat peste arătură, m-or grăpat și m-or tăvălugit, m-or plivit, apoi cînd m-am copt m-or tăiat cu secera și cu coasa și m-or legat snopi, m-or așezat în cruci, apoi m-or împuns cu furca și m-or aruncat în car, din car iară m-or împuns cu furca și m-or aruncat în stog. Așteaptă numai și rabdă, că și eu am așteptat și am răbdat și totuși n-am crăpat și nici tu nu-i crăpa dacă-i aștepta.

După ce m-or așezat în stog, iară m-or împuns cu furca și aruncîndu-mă jos pe pămînt, m-or așezat în arie și m-au călcat caii cu copitele lor, zile și săptămîni întregi. Apoi m-au întors furcașii cu furci mari de lemn, de pe-o lature pe alta, ca nu cumva să rămînă vreun spic de grîu necălcat de copitele cailor. După ce m-or călcat bine, m-or vînturat cu ciuru mare, ca să mă scoată din pleavă, m-or băgat apoi în saci, m-or aruncat într-un car și m-or dus la moară să mă macine.

Aici, un morar rău m-a aruncat într-un coș, de unde am ajuns între două pietri mari de moară și m-au făcut făină, apoi iară m-or băgat în saci și m-or aruncat iar în car și m-or dus acasă.

Ajungînd acasă, aci m-o luat o nevastă harnică și m-o cernut prin sită deasă, m-o pus într-o troacă mare, nevasta fiind bună și miloasă a încălzit apă și a muiat cumlău¹, apoi a aruncat cumlău cu apă caldută peste mine. Apa nu era nici prea caldă ca să mă opăresc, dar nici prea rece, ca să mă răcesc. A doua zi dimineața, cînd încă nu se făcuse ziuă, nevasta a început a mă frămînta din toate puterile ei, pînă au trecut-o sudorile. Bărbatul nevastii, un om rău, a aprins focu în cuptor și l-a ars bine. Obo-sindu-se nevasta cu frămîntatu, m-a lăsat în pace și m-a acoperit bine cu haine calde, că să nu mă răcesc. Cînd cuptoru a fost ars destul de bine, nevasta m-o descoperit și luînd cu amîndouă minile aluat din troacă, a început să răsucescă stoarze² pentru colaci, apoi cînd am fost gata împletit și m-o încins cu o cunună, m-o așezat pe o lopată de lemn și m-o băgat în cuptor, ca să mă coacă.

Am stat în căldura aceea mare aproape două ore, apoi nevasta m-o scos din cuptor, m-o așezat jos pe vatra casii, m-o spălat pe față cu apă rece, ca să mă mai răcoresc după căldura aceea mare, care am răbdât-o în cuptor, apoi m-o luat și m-o pus aci pe masă.

¹ Cumlău — un fel de aluat special pentru prepararea pîinii.

² Stoarză — cocă de plăcintă.

Vezi doară cît am aşteptat şi cîte am răbdat şi tot n-am crăpat şi nici tu nu-i crăpa, dacă-i mai aştepta şi dacă-i mai răbda.

Pe cînd zicea colacul vorbele astea, în sat începură cocoşii să cînte deşteptarea. Auzind zmeul cîntatul cocoşilor, se cam-mai duse, năcăjit şi amărît că n-a putut pune gheara pe Abrud.

Colacul, după ce scăpă pe Abrud de zmeu, s-a prefăcut într-un căţeluş. Abrud avea acuma patru căţei şi fiecăruia i-a dat un nume : Celui din colac i-a zis *Aude-bine* : puiului de lup — *Vede-bine* ; celui de leu — *Uşor-că vîntu*, iar celui de urs — *Greu-ca-pămîntu*.

Acuma Abrud îşi strînse lucrurile lui, îşi luă căţei şi plecă mai departe. Şi meraseră cît meraseră, pînă ce ajunseră în faţa unui palat mare şi frumos, ca în poveşti. Aci le ieşi în cale o babă, care avea o turmă mare de oi. Era mama zmeului. Văzîndu-l pe Abrud cu pieile de cerb în spate şi cu cei patru căţei, crezu că e păcurar şi-l întrebă :

— Măi voinice ! nu ai vrea să te bagi păcurar la oile mele ?

— Vreau, babo, îi răspunse Abrud şi se tocni cu ea şi se făcu păcurar la oile babii.

Abrud nu ştia că baba e mama zmeului. Cătră sară, cînd veni zmeul acasă, văzînd pe Abrud, zise cătră mamă-sa :

— Bine că a venit Abrud aici, că de mult umblu după el, dar acuma nu mai scapă din ghearele mele.

A doua zi dimineată, Abrud își luă turma de oi și cei patru căței și plecă la pășune.

Zmeu zise către mamă-sa :

— Mamă ! oare cum să facem să-l putem prăpădi pe Abrud ?

— Lasă pe mine, îi răspunse afurisita de zmeoaică, că-i sting eu feștila. El are nărav de-i place să sugă măduva din oase. Eu voi fierbe carne pentru amiaz, iar tu te vei băga în măduva unui os, pe care eu îl voi da lui și sugînd el osu, te va înghiți și pe tine și umflîndu-te tu în el, va crăpa.

Venind Abrud să mînce d-amiaz, baba îi puse înainte blidul cu mîncarea pregătită. Cei patru dulăi ai lui Abrud se așezară pe labe, în jurul lui, cu ochii țintă la el. Cînd vru Abrud să pună mîna pe os, ca să-i sugă măduva, cățelu *Vede-bine* îl luă cu gura din mîna lui și-l aruncă jos, iar *Greu-ca-pămîntu* șezu pe os. După ce se sătură Abrud, plecă iar cu cîinii și cu oile la pășune.

Plecînd Abrud, zmeul ieși din măduva osului și zise către zmeoaică :

— Vai, mamă, da' greu cîne are Abrud ; dacă mai stătea pe mine încă cîteva minute, crăpam. Nu știi, mamă, ce năravuri mai are ?

— Știu, dragu mamei, răspunse zmeoaica. După mîncare merge la vatra focului și-și bagă jar în pipă.

— Bine, mamă, zise zmeul, eu m-oi face cît un purice de mic și mă voi așeza pe vatră, unde va vrea să șadă Abrud și mă voi băga în el.

Venind Abrud la babă să-i deie mîncare de amiază, după ce se sătură, își scoase pipa și merse la vatra focului, să-și bage jar în ea. Cînd vru să se așeze pe vatră, cățelu, *Vede-bine* îl împinse pe Abrud la o parte și-i spuse lui *Greu-ca-pămîntu* la ureche să se așeze el pe vatră. *Greu-ca-pămîntu* se așeză pe vatră.

Văzînd mama zmeului cățelul șezînd pe vatră, zise cătră Abrud :

— Pentru ce lași să șadă cîinele pe vatră, iar tu stai în picioare ? Aruncă-l jos de-acolo !

— Lasă-l, mătușo, răspunse Abrud, că ce face asta-i bun făcut.

După ce-și aprinse pipa, plecă iară cu oile.

Zmeoaica și zmeul stăteau să crape de necaz că nici cum nu izbuteau să-l omoare pe Abrud.

Mînezi dimineața, zmeul zise cătră maică-sa :

— Mamă, spune-i lui Abrud să-și lase cîinii acasă. Baba spuse lui Abrud să-și lase cîinii acasă. El se învoi, dar cînd să plece, spuse cîinilor că dacă vor auzi glasul lui, îndată să alerge pînă al el, cît vor putea de repede.

Mergînd Abrud cu oile, nu ajunsese bine la pășune și deodată vede venind zmeul ca turbat spre el. Abrud, știînd că zmeul îi poartă pică, nu stătu pe gînduri și

se urcă repede în virful unui stejar înalt. Uitîndu-se în jos văzu pe zmeu sub stejar, abia gîfîind de obosit ce era, de fuga ce făcuse.

— Scoboară-te jos, să te mînc ! strigă zmeul către Abrud.

— Na, mîncă-mi opinca, zise Abrud, aruncînd-i o opincă, și lasă-mă în pace, să strig o dată de doru tatii.

Și strigă o dată Abrud, cît putut de tare, ca să-l audă căței lui, dar ei nu-l auziră.

— Scoboară-te jos, să te mînc ! strigă iară zmeul.

— Na, mîncă-mi și astalaltă opincă și lasă-mă să strig o dată de doru mamei ! răspunse Abrud, și începu iară a striga și mai tare :

— Uiu, uiuiuuu ! *Vede-bine, Ușor-ca-vîntu și Greu-ca-pămîntu !*

Cățelul *Aude-bine* zise către ceilalți căței, care dormeau :

— Mi se pare că am auzit glasul stăpînului nostru.

— Ți s-o fi părut doară, răspunseră căței și se culcară pe altă dungă.

Zmeul iară strigă către Abrud :

— Scoboară-te, Abrude, jos, să te mînc !

Abrud îi aruncă obielele și îi zise :

— Na, mîncă-mi și obielele și lasă-mă să strig odată de dorul fraților mei.

Și strigă Abrud din toate puterile, de răsunau văile și pădurile :

— Uiu ! uiuiuuu ! *Aude-bine, Vede-bine, Ușor-ca-vîntu și Greu-ca-pămîntu !*

Cățelul *Aude-bine*, auzind glasul stăpînului lor, îi sculă din somn pe ceilalți trei și le spuse că a auzit glasul lui Abrud chemîndu-i pe nume. Cei patru căței erau închiși într-o cămară cu ușa de fier și încuiați de zmeoaică cu un lacăt mare, ca să nu poată ieși de acolo. *Greu-ca-pămîntu* se propti cu umărul în ușa de fier și, cît ai clipi din ochi, ușa sări din țîțini și toți patru cățelei o luară la fugă, de gîndeai că zboară, numai *Greu-ca-pămîntu* nu putea fugi ca și ceilalți, dar se silea și el din răspuțeri să nu rămînă prea în urmă. Fugea el, nu-i glumă, încît se cutremura pămîntul sub tălpile lui, că era greu ca un munte. Cum ajunseră sub stejarul în care eră urcat Abrud, dederă cu ochii de zmeu. Puseră labele pe el, apoi întrebare pe Abrud :

— Ce să facem cu el, stăpîne ? Să-l jupuim de viu ? Ori să-i zdrobim oasele ?

— Nu faceți nici una nici alta, ci să mi-l întindeți cît o arie.

Și mi-ți-l apucară cu colții lor ascuțiți, cei patru căței, și-l întinseră și-l tăbăciră și-l lățiră cît o arie.

Scoborîndu-se Abrud din stejar, se luară cu toții spre palatul zmeoaicei ; *Ușor-ca-vîntu* luă dinapoi turma de oi, iar Abrud cu cei trei cățeloi o luară înaintea oilor, ca să ajungă cît mai degrabă la zmeoaică. Vă-

zînd *Greu-ca-pămîntu* că Abrud nu se putea ține la pas în rînd cu ei, îi zise :

— Dragu nostru stăpîn, suie-te călare pe mine, că am spinarea moale, ca să mergem mai repede.

Abrud se sui călare pe puiul de urs, care se făcuse cît un bou de mare, așa crescuse. Ajungînd la palatul zmeoaicii și punîndu-și toți patru cățelei ghearele pe ea, îl întrebă pe Abrud :

— Stăpîne ! Ce vrei să facem cu ea ?

— Să mi-o-ntindeți și pe ea cît o arie, le răspunse Abrud.

Și o luară și o întinseră și pe ea ca pe zmeu, încît nu se mai știa ce a fost. Și acum a rămas Abrud singur stăpîn peste toată bogăția zmeoaicii și peste palatul acela așa de frumos, că în toată lumea nu era altul ca acela.

Abrud, luîndu-și cățelei cu el, începu a cerceta palatul în care el nu mai intrase niciodată. Palatul avea o mulțime de camere, una mai frumoasă decît alta, cu ușile de aur și cu fereștile de argint. Mesele, scaunele și paturile toate erau de aur și așternute cu mătasă, de-ți luau vederile.

La un capăt al palatului a dat peste o cameră care avea ușa încuiată și ferecată. Abrud se năcăjea că n-o poate descuia, să vadă ce e în ea.

Greu-ca-pămîntu îi zise :

— Stăpîne, lasă-mă pe mine, că eu îndată o deschid.

Greu-ca-pămîntu cum puse umărul în ușă și se opinti

o dată, ușa îndată se deschise. Abrud intră în cameră și mai mare îi fu mirarea când văzu în fața lui o fată frumoasă ca o floare, ca și care nu mai văzuse el în viața lui nici în vis măcar.

— Cine ești tu, fată frumoasă, și cine n-a avut milă de te-a închis aici ? o întrebă Abrud.

Fata îi răspunse :

— Eu sînt Zina-zorilor-sora-florilor. Afurisitu ăsta de zmeu m-a furat de la mama mea, care e Zina-zinelor, și pentru că n-am vrut, o dată cu capu, să-i fiu nevastă, m-a închis aici, ca nu cumva să mă fure vrun alt zmeu, sau vrun Făt-Frumos. Dar tu cine ești și cum de-ai putut intra aici, unde om pămîntean n-a îndrăznit să pună piciorul ?

— Eu sînt Abrud, fecior de om sărac. Astăzi eu, cu ajutorul ăstor patru căței ai mei, am ajuns să fiu stăpîn peste toată bogăția zmeoaicii și a zmeului și peste palatul lor. Pe zmeu și pe mamă-sa i-am prăpădit. Țștia patru căței ai mei, împlîntîndu-și colții în ei, i-au întins, de i-au făcut cît o arie pe fiecare. Așa că și pe tine te-am scăpat din ghearele lor.

Acum știu că ți-o fi dor de maică-ta și de surorile tale, iacă, eu și cu cățeei mei te duc la maică-ta și am să te pețesc de la ea, ca să-mi fii nevastă.

— Fiindcă tu m-ai scăpat din mînile zmeului, nu aflu altul mai viteaz și mai bun decît tine. Hai să mergem la mamă-mea, că mi-i tare dor de ea, să te cunoască și ea.

Merseră la mama fetei, la Zina-zinelor, și, cînd o văzu maică-sa, începu a plînge de bucurie. Fata se dete a-i povesti din fir-în-păr cît a avut de suferit și cum a scăpat-o Abrud din mîinile zmeului.

Abrud ceru în căsătorie fata de la maică-sa și ea se invoi din toată inima, mai ales că fata îi spusese mamei sale că-i drag de Abrud, că era fecior frumos, așa că nu-l întrecea nici un Făt-Frumos.

Îndată au început a se pregăti de nuntă. Și în ziua nunții au venit toate zinele și toți Feți-Frumoșii din toată lumea. Au venit și toate păsările și toate florile, ca la nunta zinelor. Și-a fost o nuntă cum n-a mai fost de cînd e lumea, dar nici n-are să mai fie.

Din întîmplare, suindu-mă pe-un băț călare, am ajuns și eu pe-acolo. Tocmai atunci se juca hora miresii. Atunci am văzut pe *Greu-ca-pămîntu* cum o învîrtea în horă pe mireasă, țopăind în jurul ei, iar mireasa se-nvîrtea ca un prisnel. *Greu-ca-pămîntu*, de bucurie că stăpînu-so și-a găsit așa nevastă frumoasă, băuse prea mult vin și se cam amețise. Aș fi băut și eu un păhar-două, ba și nouă, dar cum eu n-am fost chemat, nimeni nu m-a îmbiat, deși-mi lăsa gura apă, văzîndu-i pe nuntași cum s-adapă.

După nuntă, Abrud își luă nevasta și cățeii lui și plecară voioși la palatul lor.

Cum intră pe poartă, Abrud își luă cornul fermecat și îi zise :

— Ce e în corn, să iasă afară.

Și dintr-o dată se umplu ocolul palatului cu tot felul de animale, de nu mai încăpeau ; atunci Abrud deschise larg poarta și dobitoacele umplură tot câmpul, cît vedeai cu ochii, și apoi porunci cățeilor lui să aibă grijă de ele, să nu se piardă.

Și așa a rămas Abrud, cu nevasta lui, gazdă¹ de loc, ca să aibă mult noroc !

Și dacă n-or murit și azi trăiesc.

Iară eu venii călare pe-un cocoș,

Ca să nu vin la dumneavoastră pe jos ;

Și mai venii călare pe-o găină,

Ca să nu vin prin tină.

Ș-apoi încălecai pe-o coasă.

Și vă pusei o poveste frumoasă.

¹ Stăpîn.

Poveste populară românească,
culeasă din Banat de
PETRE UGLIȘIU-DELAPECICA

Din purcar, călugăr

ERA ODATA ca niciodată, că de nu era, nu se povestea. Era odată o mănăstire și în mănăstirea aceea erau trei călugări. Și călugării aceia își îmbogăteau sufletul cu învățături frumoase din cărți.

Intr-o zi, ce se socotesc ei, ce nu, se hotărîră să pună deasupra porții mănăstirii o tablă pe care să scrie următoarele :

„Aici sînt cei mai învățați oameni din lume“.

Cum se hotărîră așa și făcură.

După cîteva zile nimerește pe la ei o slugă a împăratului. Cînd să intre pe poartă, se oprește în fața porții și citește cuvintele scrise de călugări. După ce ceti, îndată întoarce calul și în grabă mare merse la împăratul și îi spuse ce a cetit pe tabla care era pusă deasupra porții mănăstirii.

Împăratul, cătrănit de năcaz, încălecă îndată și plecă la mănăstire. Căci, vezi, lui îi era tare năcaz, cum cutează cineva să se numească mai învățat decît el ? !

Cum ajunse la mănăstire, descălecă în grabă și merse d-a dreptul la călugări.

Dădu binețe și, dînd mîna cu ei, le spuse cu glas aspru :

— Am auzit că voi vă numiți că sînteți cei mai învățați oameni din lume ; deci, dacă voi vă credeți atît de învățați, eu vă dau trei întrebări, la care să-mi răspundeți. Întîia întrebare : cît e de afundă marea asta ? A doua întrebare : cîte stele sînt pe cer ? Și a treia : ce gîndesc eu ? Dacă în timp de trei zile nu-mi dați răspuns la toate trei întrebările astea, să știți că acolo vă va sta capul, unde vă stau picioarele. Ați înțeles ?

— Am înțeles, înălțate împărate, răspunseră călugării, aproape morți de frică.

Împăratul se întoarce la palatul său, cu slugile care l-au însoțit, iar călugării nu mai știau pe ce lume sînt de năcăjiți și amăriți.

Nesțiind nici unul să deslege nici măcar una din cele trei întrebări puse de împăratul, se hotărîră să-și ieie fiecare cîte un drum și să meargă întrebînd, din sat în sat, din om în om, doară vor putea înțelege de la cineva ce răspuns să deie împăratului, iar după trei zile să se întoarcă toți trei iarăși la mănăstire, să vadă care ce a putut afla.

Își umplură desagii cu merinde și luîndu-și fiecare cîte un toiag, se îndreptară fiecare pe alt drum.

După un drum destul de lung, unul dintre ei întâlnește în calea lui un purcar, care își păzea turma de porci.

— Bună ziua, fiule ! îi dete binețe călugărul.

— Mulțămesc dumneavoastră, răspunse purcarul, da' ce năcaz mare te-a adus pe la noi ?

— D-apoi iacă, fātu-meu, ce năcaz a dat peste capu nostru.

Și, din vorbă în vorbă, să dete și îi povesti purcarului tot năcazul ce a dat peste capul lor.

— Apoi pentru așa ceva a trebuit să vă luați lumea-n cap ? zise purcarul. Noa, apoi lasă pe mine ! Iacă, dumneata îi sta aici la porci în locul meu, iară eu voi merge la mănăstire și voi aștepta să vină împăratu, și să vă scap pe toți de la moarte.

Cînd auzi călugărul nostru vorbele purcarului nu mai putea de bucurie, văzîndu-se scăpați de la moarte. Purcarul îi spuse să se dezbrace de hainele călugărești și se îmbracă el în ele, iar călugărul se îmbracă într-ale purcarului.

Noul călugăr se duse la mănăstire, unde se întâlni cu ceilalți doi călugări, care, de năcăjiți cum erau, nu băgară de seamă că el nu e călugărul adevărat.

Purcarul, îmbrăcat călugăr, făcu rost de trei gheme mari de tort și de un sac mare gol, merse cu ele la țărmurile mării, aci udă cele trei gheme, de tort în apa mării, apoi le așeză pe țărmure, luă apoi sacul gol și îl umplu cu năsip de cel mărunț ca făina și-l

puse lîngă gheme, iară el se așeză apoi la umbră, în calea pe unde știa că are să vină împăratul.

Nu se așeză bine la umbră, cînd iaca împăratul cu slugile ajunse la mănăstire. Împăratul, cum dădu cu ochii de călugărul nostru, zise cătră slugi :

— Stați pe loc, să-l judecăm pe ăsta mai întîi, că ăstuia, bag seam, nici că-i pasă de porunca mea, și doarme fără nici o grije.

Slugile, la porunca împăratului, se apropiară de călugăr și-l treziră din somn. Acesta se ridică repede în picioare și închinîndu-se înaintea împăratului zise :

— Înălțate împărate, să trăiești cu sănătate ! Iaca, eu sînt gata să vă dau răspunsul la cele trei întrebări.

— Ce ai zis ? îl întrebă împăratul răstit.

— Am zis, înălțate împărate, că sînt gata să vă răspund la cele trei întrebări.

— No, apoi, să te văd ce știi, zise împăratul, cît e de afundă marea asta ?

— Înălțate împărate, răspunse călugărul, acestea trei gheme le-am legat deolaltă cu capetele, un capăt l-am slobozit în mare după ce i-am fost legat o piatră, ca să tragă capătul la fund, iar celălalt capăt l-am ținut în mînă și-așa am aflat că marea asta este tocmai atîta de afundă. Dacă nu mă credeți, puteți să încercați.

Împăratul, uitîndu-se și la mare și la cele trei gheme de tort, zise :

— Și marea e afundă, nu-i vorbă, dar nici tortul din trei gheme mari nu e scurt, ba îi destul de lung. Hai să zicem că întrebarea asta ai ghicit-o bine. Să vedem acum cum stăm cu întrebarea a doua : cîte stele sînt pe cer ?

— Stăm bine și cu asta, înălțate împărate, răspunse călugărul. Iacă, în sacul ăsta am numărat atîtea fire de năsip, cîte stele am numărat astă-noapte pe cer. Împăratul, uitîndu-se la sacul plin cu năsip mărunt ca făina, zise :

— Și cerul e mare și înstelat, dar și într-un sac mare ca ăsta încă sînt multe fire de năsip. Apoi, hai să zicem că și întrebarea a doua ai dezlegat-o bine. Să te văd acuma ce mi-i răspunde la a treia întrebare, că dacă și pe asta îi ghici-o, apoi ai scăpat trei vieți de la moarte !

— Înălțate împărate, zise călugărul nostru, întrebarea asta este cea mai ușoară de deslegat, că adecă să vă spun ce gîndește înălțatul împărat ! Înălțatul împărat gîndește acuma că stă de vorbă cu un călugăr din mănăstirea asta, nu-i așa ?

— Așa este, că eu gîndesc că stau de vorbă cu un călugăr !

— Ei, dar eu nu sînt călugăr, înălțate împărate, eu sînt un biet purcar, iar pe adevăratul călugăr l-am

lăsat să aibă grije de porcii mei, pînă ce îi scap eu pe ei trei de la moarte !

— Apoi, dacă așa stă treaba, zise împăratul, de azi înainte tu nu ai să mai mergi la porci, ci tu ai să fii mai mare peste călugări.

Și, oameni buni, de n-o fi murit și azi trăiește. Și d-atunci și pînă azi a rămas obiceiul în lume să se călugărească din cînd în cînd și cîte un purcar și anume : ori cîte un ghicitor bun ca și purcarul de care vă povestii, ori cîte unul care știe hori și cînta frumos.

Inelul făcător de minuni

A FOST ODATĂ ca niciodată o văduvă, care avea un copil mic, și nu stăpînea nimic altceva în afară de o căsuță și o grădină. Sărmana văduvă nu putea să muncească de loc, căci era oloagă, și trăia din cerșit. Așa își hrănea și copilul.

Cînd feciorul prinse puțintică putere, îi spuse într-o zi maică-si :

— Mulțumesc, mamă, dar îi rușine să mai cerșim după ce eu, slavă Domnului, m-am făcut mare ! Hai să vindem bucata aia de grădină și să cumpărăm un cal. De acuma aș putea căra lemne. Să ne hrănim fără a mai supăra pe alții.

— Ei, fătul meu, îi răspunse mama, să vînd grădina și să cumpăr cal ? Tu n-ai să-l poți păzi bine, are să-l mănînce lupul, iar noi o să rămînem și fără grădină și fără cal.

Așa era, dar, zău, băiețandru' o ținea întruna pe a lui ; și azi așa, mîine așa, pînă ce o făcu pe mamă să vîndă grădina și să cumpere un cal.

După ce se văzu flăcăiașul cu cal, începu să care lemne și să le vîndă, așa că o scotea bine la capăt cu maică-sa. Cu toate că nu aveau nici de unele de pri-sos, nu erau nici flămînzi, nici dezbrăcați.

Într-o zi mama spuse feciorului său să aducă acasă vreascuri, căci în ziua aceea trebuia să spele rufe și să le pună la fiert. „Bine“, zise el ; apoi sărută, după obicei, mîna maică-si și plecă după lemne. Cînd intră în pădure, priponi calul într-o poiană, ca să pască, iar el plecă să adune vreascuri. Nu trecu mult și, auzind un răget și-un vaiet puternic dădu fuga într-acolo să vadă ce se întîmplase. Cînd ajunse deasupra văii, avu ce să vadă ! O zmeoaică înghițise un cerb, dar i se înțepeniseră coarnele între fălci, încît prada nû putea trece nici înapoi, nici înainte ; iar zmeoaica se chînuia și gemea. Cum îl văzu pe copil, îi spuse :

— Ascultă, flăcăuandrule ! Te rog, pentru numele lui Dumnezeu, hai să ne prindem frați și, dacă te-a adus norocul meu aici cu securea aceea, retează coarnele cerbului ăstuia și scapă-mă din belea.

Iar cerbul îi spuse :

— Nu fă așa, ci-ucide zmeoaica, poate rămîn eu viu. Băietanul rămase pe gînduri : dac-o lovește pe zmeoaică, te pomenești, că-l varsă pe cerb și-l înghite pe dînsul ; la urma urmelor, zmeoaică îl rugase în numele lui Dumnezeu și se înfrățise cu el — așa că își zise să o ajute pe ea. Flăcăiașul veni în goană și

lovî cu securea în coarnele cerbului : boc, boc ! pînă le tăie, iar zmeoaica îl înghiți liniștită pe cerb.

După aceea zmeoaica spuse flăcăușului :

— Ei, frate, tu m-ai scăpat de la moarte. Acum este rîndul meu să-mi întorc datoria. Tatăl meu e împăratul șerpilor, hai la dînsul și el te va dărui din belșug. Dar să nu te păcălești ; orice își va da, tu să nu primești, ci cere-i inelul.

Amîndoi porniră înainte. Flăcăușul o luă după ea și zmeoaica unde mi ți-l vîri, frate, într-o peșteră. După ce îl trecu prin peșteră, ei ajunseră pe o cîmpie întinsă, în mijlocul căreia se afla o masă mare, iar pe ea ședea încolăcit împăratul șerpilor. Toată cîmpia aceea era înțesată de tot felul de șerpi mari. Cînd o văzură șerpii pe fiica împăratului, îi făcură loc să treacă, iar băiețandru' își mai veni în fire, căci rămase uluit văzînd atîta șerpime. Cînd se apropie de taică-său, zmeoaica îi povesti totul de-a fir-a-păr, cum o izbăvisese flăcăușul acesta și cum se înfrățise cu dînsa și cum, iată, l-a adus la el, ca să-l dăruiască pentru asta. Auzind toate acestea, împăratul spuse degrabă slugilor să încarce douăzeci de poveri de bani și să le dea flăcăuandru' ; dar, minune ! băiețanu' nici nu vru să se uite la bani, ci spuse împăratului :

— Îți mulțumesc, împărate, pentru bani. Dacă vrei să-mi dai ceva, dă-mi inelul din deget ; iar dacă nu vrei să mi-l dai, altceva nu primesc.

Împăratul îl îmbie cu orice altceva, afară de inel ; dar el o ținea una și bună : inelul și inelul. Împăratul îi spuse în cele din urmă că nu-i poate da inelul. Atunci flăcăiașul își luă rămas bun de la împărat și de la fiica lui. Când plecă tînărul, zmeoaica, fiica împăratului, se luă după dînsul :

— Încotro ? o întrebă tatăl ei.

— Cum încotro ? mă duc în lume cu fratele meu, dacă tu nu vrei să-l dăruiești așa cum se cuvine.

Împăratului îi păru rău după fată, mai cu seamă că nu o avea decît pe dînsa. Îl întoarse din drum pe tînăr și-i dăruî inelul cerut. Atunci zmeoaica îl însoți pînă la locul unde se întîlniseră întîia oară și-i spuse :

— Oricînd îți trebuie ceva, apropie inelul de foc și vei avea totul.

Băiețandru se gîdea numai la cal. Uitase cu totul de inel. Cînd ajunse la locul unde-i fusese priponit calul, nici tu cal, nici tu veste despre dînsul : numai samarul și patru copite. I-l mîncaseră de istov lupii. Ca om sărman ce rămăsese, necăjit și neavînd altceva de făcut, aburcă samarul în spate, iar cele patru copite le vîri în chimir ; și, abia bleștînd, ajunse pe sub seară acasă, mai mult mort decît viu. Totul ar fi cum ar fi pînă aici ; dar, măre, să vezi acuma necaz. Maică-sa, cînd îl văzu fără cal, aflînd pe deasupra că i-l mîncaseră lupii, începu să-l certe și să-l probozească mai rău decît pe-un cîine. Și măcar să fi

rămas numai la asta ; dar ea apucă o bîtă mare și, lovindu-l pe unde nimerea, îl snopi în bătaie. Nu-i dădu nici să mănînce și nu-l lăsă nici să doarmă în casă. El, sărmanul, necăjit, bătut măr, flămînd pe deasupra, se cuibării lîngă perete și adormi așa, trudit. Dar cînd începură mațele să-i ghiorțăie și să se frămînte, se trezi. Abia atunci își aminti de inel, îl apropie de foc, și cît ai clipi i se înfățișară doi harapi.

— Care-i porunca, stăpîne ?

— Poruncesc să-mi aduceți numaidecît, din belșug, tot felul de bunătăți ; apoi să-mi umpleți curtea cu lemne, toate uscate, ca să aibă mama cu ce spăla rufe.

— 'Nțeles, stăpîne !

Harapii se închinară și plecară. Nu trecu, cum se spune, cît ai bate din palme, și totul se îndeplini așa cum se poruncise. El, flămînd cum era, se puse la masă și înfulecă pe săturate din bunătățile aduse, iar din grămada de lemne uscate aprinse focul și, culcîndu-se alături, adormi buștean.

Maică-sa se sculă dis-de-dimineată, căci zău, nici ei nu-i venise să doarmă — doar nu era glumă : se prăpădise calul, li se dusesese de rîpă traiul ! și ieși în fața casei. Cînd colo, ce să vadă ? Curtea plină de lemne. Se întoarse să-l trezească pe fiu-său și, cînd văzu în jurul lui tot felul de bunătăți, îl deșteptă și-i spuse :
— Ce-î asta, fătul meu ?

— Uite, mamă, iată ce am primit în schimbul calului.

— Dar tu, aseară, de ce n-ai spus nimic mamei tale, ci m-ai lăsat să te zvînt în bătaie ?

— Uite că-ți spun acum. Dar ia mărturisește-mi : ne-am împăcat de-a binelea ?

— Ne-am împăcat, puiul mamei ! zise îmbrățișîndu-l și sărutîndu-l.

Amîndoi trăiră în belșug o bucată de vreme. Dar mai pe urmă flăcăul își luă seama și-și zise :

— De ce-am trăi într-o casă așa de strîmtă ? și aproape inelul de foc.

Cei doi harapi se și înfățișară din nou :

— Care-i porunca, stăpîne ?

— Poruncesc ca în cutare loc să-mi ridicați un palat cum are împăratul, să fie pe dinăuntru ca la împărăție, iar cînd totul va fi gata, să mă mutați acolo împreună cu maică-mea.

Harapii se închină și pleacă ; iar el și mama lui merseară tot în casa lor cea mică. Cînd se trezi tînărul, avu ce vedea ! După cum poruncise, așa se și făcuse totul : amîndoi fuseseră mutați fără să fi zărit sau să fi simțit ceva. Așa că el rămase stăpîn în palat și dădu în grijă maică-si să nu lase pe nimeni a trece neluat în seamă prin fața palatului, ci să-i hrănească pe flămînzi, să dea de băut însetaților, să-i încalțe pe cei desculți și să-i îmbrace pe cei goi. „Dacă nouă ne-a dat Dumnezeu de toate, zise, se cuvine să trăiască cumsecade și sărăcimea.“

Într-o seară, stînd tînărul așa, își zise în sinea lui : „Cînd mi-a dat Dumnezeu atîtea, oare de ce nu m-aș însura, ca să nu fiu singur ?“ și rămase pe gînduri. Deodată îi fulgeră ceva prin minte, luă inelul și-l apropie de luminare, iar harapii de față, ca de obicei :

— Porunca, stăpîne ?

— Poruncesc să-mi aduceți o sultăniță, pe cea mai frumoasă fată de împărat.

Harapii se închinară și se făcură nevăzuți. Cît ai clipi, îi aduse sultănița. El o întîmpină frumos și începu s-o mîngîie ; dar zău că și ea, cînd se văzu în același belșug ca la taică-său, se gîndi că și tînărul trebuie să fie împărat sau fecior de împărat. Îl mîngîie și ea pe dînsul. Apoi se cununară după lege și trăiră cum nu se poate mai frumos.

Cînd băgă de seamă împăratul lipsa fiicei sale, puse s-o caute, întrebînd în dreapta și-n stînga. Nu era însă chip s-o găsească nicăieri : parcă intrase în pămînt. Atunci împăratul făgădui bani aceleuia care va afla unde e fiică-sa. Auzi făgăduiala și o vrăjitoare, o zgripțuroaică bătrînă, care porni din oraș în oraș, din ușă în ușă, pînă o găsi și o recunoscă. Pe urmă se întoarse repede la împărat și se învoi cu dînsul să-i aducă fiica în carne și oase, în schimbul multor pungi de galbeni. După ce se înțelese cu împăratul asupra banilor, baba luă o piele și un băț — și hai-da-ha iarăși, din ușă în ușă, pînă ajunse din nou în

fața palatului aceluia. Cînd se afla aproape de palat, o văzu tînărul, săracul de odinioară, și grăi către nevastă-sa :

— Uite o femeie bătrînă, miloagă, dezbrăcată și desculță, spune-i mamei s-o cheme, s-o îmbrace, s-o încălze și să-i dea de mîncare.

— Ia mai lasă-mă zău, cu babornițele astea hodorigite ! i-o întoarse femeia. Dar bărbatul său nu se lăasă :

— Eu nu vreau să treacă nimeni flămînt sau gol pe lîngă casa mea. Dacă mie mi-a dat Dumnezeu de toatele, de ce n-aș da și eu săracilor ?

Femeia — ca femeia — oricum, trebui să-și asculte bărbatul. Se duse jos, o chemă pe bătrînă și spuse soacrei să-i aducă demîncare și îmbrăcăminte. Cînd plecă soacra după îmbrăcăminte, vrăjitoarea o întrebă :

— Ia spune-mi, sultăniță, bărbatul tău te iubește destul ?

Sultănița se miră și îi răspunse :

— Mă iubește, zău, dar mă mir de unde știi că-s sultăniță.

— Cum să nu știu, doar eu știu toate cele ! Păi eu i-am și dat o mîna de ajutor ca să vii după dînsul. Ascultă-mă, hai de-mi dă inelul de pe degetul lui, ca să-l descînt puțin, și bărbatul tău are să te iubească de zece ori mai mult decît pînă acum.

De mult e o vorbă : femeia are părul lung și mintea scurtă. Așa că și sultănița o crezu pe babă și alergă cît putu de repede în camera lui. Din nenorocire pentru dînsul, el adormise. Sultănița îi scoase ușor inelul din deget, i-l puse pe al său în loc și cu inelul bărbatului — în goană la babă ! După ce-i înhăță inelul, baba îi spuse :

— Vino, sufletelul meu, și așază-mi-te în cîrcă pe pielea asta.

Sultănița se așeză, iar baba cu bățul : pleosc ! în piele, și amîndouă zburară cît ai elipi. Doar nu-i glumă puterea unei vrăjitoare. Și așa, baba ajunse în zbor la împărat, îi dădu fiica și-și primi răsplata.

Cînd se trezi bietul om, își chemă soția. Ia-o însă de unde nu-i. O strigă pe maică-sa și o întrebă de nevastă ; dar ea îi răspunse :

— Zău că nu știu. Eu mă dusesem să caut babei aceleia niște straie. Iar cînd m-am întors, n-am mai găsit nici babă, nici sultăniță ; chiteam că-i la tine în odaie.

— Ei, nu-i nimic, ori unde-o fi, o găsesc eu — și duse repede mîna la inel ; dar cînd se uită, ia-l de unde nu-i ! În locul inelului său, avea în deget pe cel al soției.

Parcă-l lovi un trăsnet din senin. Cine putea fi mai amărit decît dînsul ? Își dădu seama că fusese păcălit. Credea însă morțiș că nu-l păcălise nevasta. Se

îmbracă repede cu niște haine sărăcăcioase și pusesese în lume. Pe unde nu umblă, pînă ajunse la Istanbul... Dar acu-i acu'. Cum să se întîlnească cu sultanița ? Se gîndi pînă îi veni în minte să se ducă în fața palatului împărătesc și să se rezeme de ușă. Îl văzu bucătarul curții, și, gîndindu-se că o fi flămînd, îl întrebă :

— Ce cauți aici ?

— N-am de lucru și m-aș bucura dacă m-ai primi la bucătărie, fie și numai pentru mîncare ; aș putea, dacă nu altceva, să spăl vasele.

— Bine, bine, îi spuse bucătarul, hai înăuntru și o să capeți de lucru.

El rămase aci și se puse pe treabă ; iar în cîteva luni învăță meseria și ajunse ajutor al șefului bucătariilor. Ceilalți bucătari erau din partea locului și după lucru se duceau pe la casele lor : el însă, ca străin, rămînea singur în bucătărie. Ca să nu-i fie greu noaptea singur, el își făcu rost de-o pisică și de-un cîine, de care avea multă grijă și-i mîngîia. În seraiul împăratului se afla o roabă, care ducea mîncarea din bucătărie în harem. El se împrietenii cu dînsa și se înfrățiră. O dată îi spuse :

— Zău, soro, te-aș ruga ceva, dacă-mi juri pe credința ta că n-ai să sufli nimănui nici un cuvîntel.

— Credința-i mai tare decît piatra, frățioare, vorbește fără grijă !

Atunci el îi spuse :

— Vezi inelul ăsta ? Eu o să-l pun în pilaf la marginea tăvii și fă așa ca să ajungă drept în fața fetei împăratului.

— Cum să nu, frățioare, de mi-ai fi cerut și mai mult...

Atunci el puse inelul sultăniței în pilaf, iar sora se uită bine unde era așezat și întoarse tava cu partea aceea către sultăniță, fiica împăratului. Când luă ea a doua oară din pilaf, văzu inelul în lingură. Cum îl văzu, îl recunoscu. Cum s-ar fi putut să nu-și recunoască podoaba ei cea mai dragă ? Îl ascunse repede ca să nu-l mai vadă altcineva și îl vîrî în buzunar. Iar seara, cînd se duse la culcare, o chemă la dînsa pe roaba de la bucătărie și o întrebă :

— Tu trebăluiești jos la bucătărie. Nu știi, se află vreun străin pe acolo ?

— Da, se află unul, venit de vreo trei-patru luni, pe care l-a primit bucătarul ca să-i facă un bine ; iar el a învățat meseria și a ajuns ajutorul șefului bucătarilor.

— Dar nu știi unde doarme ?

— Cum să nu știu ? Doarme în bucătărie.

— Și mai doarme cineva cu dînsul ?

— Nu, nimeni, numai că are un cîine și o pisică.

— Dar despre inelul ăsta știi tu ceva ? zise fata și, scoțînd inelul, îl arătă.

Roaba zîmbi a rîde și-i spuse :

— Știu, zău ! Omul acela-i bun și cinstit, m-am și înfrățit cu dînsul ; iar el, după ce m-am jurat pe credința mea că nu voi spune nimănui nimic, m-a rugat să așez pilaful în așa fel, încît inelul să vină drept în fața ta.

— Bine, dar acum să-mi juri și mie pe credința ta că vei tăcea. Am să-ți spun ceva ; iar dacă taci, o să fii și tu fericită împreună cu mine.

— E mai tare credința decît piatra din stîncă. Vorbește fără teamă !

— Ei, dacă-i așa, află că acesta este soțul meu, ci ia straietele astea femeiești și du-le la bucătărie. Pune-l să se schimbe cu ele și adă-l la mine.

Sluga trebuie să îndeplinească porunca, nu să răspundă. Așa că și ea luă bocceaua subsuoară și se duse la frate-său în bucătărie. Cînd îi spuse totul, cine să fie mai bucuros decît dînsul ? Îmbracă hainele femeiești și tiptil, în urma roabei, se duse în odaia soției. Nu era nimeni mai fericit decît ei amîndoi cînd se întîlniră. Dar după ce trecu bucuria dinții, el o întrebă pe soție : unde-i este inelul ?

— Zău, mi l-a luat baba aceea — și povesti totul așa cum se întîmplase.

— Vai de noi ! răspunse el. Niciodată n-o să mai fim în stare a ne întoarce la casa noastră.

— Dar putem să ne întîlnim și aici în taină, și vom trăi foarte bine.

Aşa şi făcură. El îşi petrecea ziua în bucătărie, iar noaptea la sultăniţă. Nu peste multă vreme — ei, ce vrei, nimic nu rămîne ascuns — împăratul oblici trebuşoara asta ; şi-i căzu tare greu, căci nu e glumă asemenea ruşine în palatul crăiesc.

Împăratul schingiui şi tăie mai multe slugi, dar totul în zadar : nimeni nu voia să ia asupra lui ceea ce nu făcuse. La urmă, craiul o chemă tot pe zgripturoaica aceea şi-i spuse totul din fir în păr, iar ea îi răspunse :

— Ai în bucătărie un străin. El este acelaşi care ți-a luat fata ; eu l-am cunoscut demult.

Împăratul îl chemă numaidecît pe bucătarul-şef şi-i porunci să-i aducă pe străinul care se află în bucătărie. După ce îl aduseră pe străin în faţa împăratului, acesta, fără multă vorbă, îl osîndi la moarte.

Zgripturoaica spuse împăratului :

— Dă-mi, împărate, doi gealaţi şi-o să-i facem de petrecanie.

Împăratul i-i dădu ; iar zgripturoaica şi gealaţii mi ți-l duseră pe bietul străin într-un munte mare şi-l urcară deasupra unei prăpăstii adînci. Aci baba le porunci să-l arunce în hău, iar în urma lui prăvăliră o stîncă mare. După dînsul se luaseră însă cîinele şi pisica. La porunca babei, îi zvîrliră şi pe ei în prăpastie.

Cînd îl aruncară în prăpastie, omul nu ajunsese la fund, ci se opri într-o rovină în care se piti, ferin-

du-se, pînă trecu pe deasupra lui stîncă aceea, iar pe urmă picară lingă dînsul cîinele și pisica. Abia acum le începu chinul : demîncare — ioc ! și de ieșit — nici o scăpare ! Și așa, de necaz, mîngîia cîinele și pisica. Flămînd, el vorbea cu dînsule — de asemeni flămînde. Trecură două zile, cînd o dată, pipăind în jur prin întunericul acela beznă, ce să vezi ? Cîinele și pisica, ia-i de unde nu-s. Acum îi venea și mai greu să se împace cu soarta. Dar nu trecu mult și cîinele împreună cu pisica prinseră din nou să se gudure în jurul lui. Cînd îi mîngîie, băgă de seamă după burțile lor că sînt sătui, și-și zise : „Să știi că ăștia au găsit pe undeva demîncare și s-au ospătat pe săturate. Am să aștept pînă flămînzesc iarăși, și-o să mă iau după dînsii, poate-mi găsesc și eu scăparea.“

După puțin timp, cîinele și pisica plecară din nou ; iar el se agăță frumos de coada dulăului și porni orbecăind în urma lor. Aci nu era nimic în afară de șoareci. Cîinele și pisica, fiind tare flămînzi, se repeziră și se puseră să-i ucidă. Șoarecii fugiră cu toții la împăratul lor. Cînd îl văzu pe om, împăratul șoarecilor îi strigă :

— Aman, stăpîne, oprește-ți oastea și cere-mi orice dorești !

El chemă pisica și cîinele să-i vină la picioare și spuse împăratului :

— Nu-ți cer altceva decît să-mi aduci de la cutare babă inelul meu ! Împăratul chemă numaidecît doi șoareci bătrîni și-i trimise la cotoroașta aceea. Nu trecu mult și ei aduseră peste cincizeci de inele, mai mari și mai mici, toate luate de la aceeași zgripturoaică. El se uită la ele, dar inelul lui nu se afla.

— Nu-i aci inelul meu. Ori îmi aduceți repede inelul ori îmi trimit acuși sluga după o oaste încă și mai năprasnică.

— Nu mai are baba nici un fel de inel, afară de unul singur, pe care-l ține sub limbă. Pe acesta nu-i chip să-l furăm.

— Repede inelul, cum știți. ori trimit pe loc după oaste !

Atunci un șoricel mic și șchiop. care se temea că, dacă va veni oastea cea mare, el va cădea pradă cel dinții la rînd, zise :

— Nu-ți aduce oastea, pentru numele lui Dumnezeu ! Mă duc eu și ce-o da Domnul ! Ci, înălțate împărate, dă-mi doi tovarăși puternici și de nădejde, care să mă ducă în spate, că eu așa șchiop cum sînt, n-aș putea ține la drum.

Împăratul îi dădu numaidecît, iar ei îl luară în spate și îl duseră în camera zgripturoaicei. Aci șoricelul se tăvăli în gunoiul ud de după ușă, în care își muie bine coada, și spuse tovarășilor :

— Cum apuc inelul, înhățați-mă și — tiva cu mine ! Pe urmă se apropie tiptil de babă, care dormea cu

fața-n jos, și-i vîri în nas coada udă și prăfuită. Baba strănută și inelul îi țîșni din gură. Șchiopul îl umflă cît putu de repede ; iar cei doi tovarăși îl înșfăcăară pe șchiop și se făcură nevăzuți, înainte ca baba să-și dea seama ce se întîmplase. Și așa scăpară cu noroc, cu voie bună, și duseră inelul ca să-și veselească tovarășii.

Cînd văzu inelul, omul se bucură foarte. Dar n-avea nici o scînteiuță și, fără o zare de foc, nu se putea face nimic. Se gîndi ce se gîndi, pînă își aduse aminte și începu să cotrobăiască prin buzunare. Spre norocul lui găsi un amnar, scăpără, ațîță un focușor și apropie inelul ; iar harapii, cît ai clipi, se și înfățișară :

— Care-i porunca, stăpîne ?

— Poruncesc să ne strămutați în lumea noastră, pe mine, pisica și cîinele.

Și cît ai bate din palme, cu toții se treziră deasupra prăpastiei scăpați de primejdie. Omul porunci harapilor s-o aducă numaidecît pe babă și să scoată la lumină stîncă aceea uriașă pe care baba o aruncase în prăpastie în urma lor. Mai întîi o zvîrliră în hău pe babă — iar după dînsa prăvăliră stîncă. Zbură baba, zbură și stîncă, pînă ce se auzi deodată : buf ! jos, în fundul prăpastiei, unde rămase pentru totdeauna.

El luă liniștit inelul și se călători pînă aproape de Istanbul unde rămase să mîie într-un han mic. Seara,

după ce adormiră toți, apropie inelul de foc ; iar cînd se înfățișară harapii, le porunci să-l ducă numaidecît în iatacul sultăniței. Cînd îl văzu, ea se bucură, dar se și întristă. Se bucură că-l vede iarăși viu, însă se întristă temîndu-se de împărat : că va afla și-i va tăia pe amîndoi.

— Nu-ți fie frică de nimic, îi spuse el, am găsit iar inelul — și se apucă să-i povestească tot ce pățise, cum o ucisese pe babă și cum pusese din nou mîna pe inel.

Apoi se culcară liniștiți ; iar cînd se făcu ziuă, el nu vru să plece. Slugile îl recunoscuseră și-l vestiră pe împărat, care luă după sine doi gealați și, mînios, veni să le facă de petrecanie amîndurora. Cînd îl văzu pe împărat gealații săi, omul scăpără repede și apropie inelul de foc. Harapii se înfățișară, iar el le porunci să aducă numaidecît patru gealați de partea lui și să-i așeze în fața celor doi gîzi ai împăratului.

Cînd văzu împăratul minunea asta, strigă către dînsul :

— Oprește-ți gealații, că-i opresc și eu pe ai mei ! Și ha! să stăm oleacă de vorbă.

Flăcăul asta și aștepta. Își opri gealații, iar împăratul îl întrebă :

— Cine ești și de unde te tragi ?

El îi povestii totul de-a fir-a-păr : cine-i și de unde se trage, precum și cît i se întîmplaseră — așa cum v-am povestit și eu vouă — adăugînd la urmă :

— Cinstite stăpîne, de mine a avut Dumnezeu grijă pînă acuma ; cît despre fiica ta, pe cît îmi este ea de dragă, pe atîta îi sînt și eu ei. Tu mai bine dă-ne binecuvîntarea, ca să ne luăm.

Împăratul se gîndi puțin și îi spuse :

— Așa a fost sortita. Ți-o dau numai dacă te învoiești să rămîi la mine.

— Bine, cinstite stăpîne, numai dă-mi voie să mă duc după mama și s-o aduc aici, ca să se bucure și dînsa.

Împăratul îi încuviință să-și aducă mama ; apoi făcu o petrecere mare și îi cunună. Dacă mai trăiesc, o duc și astăzi tare bine.

*Traducere de M. SEVASTOS
și D. GĂMULESCU*

Omul de fier

A FOST ODATA un împărat care avea trei feciori. Cînd ajunseră ei la vîrsta de însurătoare, tatăl le porunci să se urce pe rînd în turn și să slobozească de acolo cîte o săgeată. Unde va cădea săgeata fiecăruia, de acolo îi va aduce fata. Fiii își ascultară părintele și, cînd traseră cu arcul amîndoi feciorii cei mai mari, săgețile lor căzură în două cetăți ; iar cînd trase cu arcul mezinul, săgeata lui se pierdu. Se puseră s-o caute cu toții pretutindeni, dar nu era chip de găsit. În cele din urmă dădură peste ea într-o fîntînă. Împăratul, cînd auzi una ca asta, aduse numai decît fete din cetățile acelea pentru feciorii săi mai mari, iar pentru Prislea aduse o broască, care se găsisse în fîntîna părăsită. Apoi îi cunună și făcu mare petrecere.

Pe urmă împăratul îi rostui pe tineri : pe cei doi frați mai mari cu fetele acelea, iar pe mezin cu broasca. Cînd se lăsă noaptea, iată că din broască ieși o fată neînchipuit de frumoasă, cum nu mai era alta

în toată împărăția ; iar cînd se crăpă de ziua fata
întră din nou în țestul de broască. Și așa mereu :
ziua broască, iar noaptea — fată. După cîteva zile,
îl întrebă maică-sa :

— Pentru numele lui Dumnezeu. fățul meu, cum te
împaci cu scîrboșenia asta ?

Mezinul îi răspunse :

— Ei, mamă, să vezi tu ce frumusețe-i nevasta mea !
noaptea iese din cămășuța ei și e o femeie cum nu se
mai află !

Atunci maică-sa îi spuse :

— Pentru Dumnezeu, hai s-o scăpăm ! Deseară fu-
ră-i cămășuța și pune-o pe fereastră ; eu am s-o iau
binișor de acolo și am s-o arunc în sobă, ca să ardă.
El o ascultă pe maică-sa. Cînd se înseră și femeia ieși
din țestul broaștei, bărbatul îi fură cămășuța și o
puse pe prichiciul ferestrei ; iar mama veni și o luă,
apoi o aruncă în sobă : acolo arse. În zori, nevasta se
sculă și dădu să-și caute cămășuța, ca să se prefacă
în broască. Dar cămășuța ia-o de unde nu-i ! Și așa
rămase chiar ziua cu chip de om. Dimineța ea ieși
în curte și cînd o văzu lumea, toți se minunară : nu
se mai săturau privind asemenea frumusețe.

Cînd sosi înțlia duminică, împărăteasa se duse cu nu-
rorile sale la biserică. Lumea nău-și lua ochii de la
nora cea frumoasă, iar despre împărăteasă nimeni nu
scotea o vorbă. Împărăteasa începu să pizmuiască pe

nora ei cea mai mică și, de cum se întoarse la palat, îi și spuse împăratului :

— Eu nu mai mănînc pîine și sare cu tine, dacă nu-l alungi pe mezin din palat !

Împăratul căută s-o îmbuneze și abia izbuti puțin. Dar în a doua duminică, împărăteasa se duse din nou cu nurorile la biserică ; iar cînd ieșiră din biserică, tot norodul se opri s-o privească pe nora împăratului cea mai mică, minunîndu-se de frumusețea ei. Împărăteasa, cum ajunsese acasă, se puse pe capul împăratului :

— Ori pleacă Prislea din palat, ori plec eu ! îi spuse hotărîtă.

Cînd văzu împăratul că n-are încotro, îl chemă pe mezin și-i spuse :

— Fătul meu, ți-am auzit lăudăroșeniile : cică poți să hrănești cu o mîină de mălai o sută de grășuni.

Sărmanul se cruci, spunînd că nici nu se gîndise măcar vreodată la așa ceva. Însă împăratul nici una, nici două, răcni :

— Dacă nu îndeplinești asta, n-are să-ți mai stea capul pe umeri !

Atunci bietul om se duse plîngînd la nevastă-sa ; iar ea îl întrebă de ce plînge și el îi spuse cum și ce...

Atunci femeia îl sfătui :

— Nu te teme, du-te la fîntîna unde m-ați găsit ; apleacă-te deasupra ghizdelelor și strigă : „Cumnate, cumnate !“ Fratele meu are să-ți răspundă și-o să

te-ntrebe : „Ce vrei ?“ Tu spune-i, în totului tot, ce ți-a poruncit tatăl tău.

Mezinul o ascultă pe nevastă-sa, se duse la fîntînă și dădu glas în gura mare :

— Cumnate, cumnate !

Iar fratele nevasti-si îi răspunse din fîntînă :

— Ce vrei ?

Atunci feciorul împăratului prinse a se tîngui că are să-i facă taică-său de petrecanie, dacă nu satură cu o mîna de mălai o sută de grăsunii. După ce îl ascultă, cumnatul cuvîntă :

— Așteaptă puțin.

Apoi îi trimise un vlăjgan și-i spuse :

— Tu ia din hambar numai o mîna de mălai și pe urmă nu-ți face griji. Porcarul ăsta are să-ți scoată cît trebuie, fără ca să-l vadă cineva.

Feciorul de împărat îl luă pe vlăjgan și se duse cu dînsul acasă. Cînd ajunse acolo, găsi porcii flămînzi, guițînd prin curte în așteptarea hranei. Iar din palat ieșiră cu toții, pînă la unul, ca să vadă ce va fi. Atunci Prislea deschise hambarul, luă o mîna de mălai și o vărsă în troacă la porci ; grăsunii dădură buzna s-o înfulece, iar porcarul acela turnă mereu mălai, nevăzut de nimeni. Împăratul rămase uimit cum de se săturară o sută de porci dintr-o mîna de mălai. După aceea, vlăjganul se duse în drumul lui.

După un timp, împăratul îl chemă iarăși pe mezin și grăi către dînsul :

— Aud că te lauzi din nou : cică ai putea adăpa o sută de boi cu o singură găleată de apă.

Bietul Prislea se sperie și dădu să se apere că nu-i trăsнисе niciodată prin cap una ca asta. Împăratul însă nu-l lăasă să vorbească prea mult, ci-i porunci :

— Dacă nu faci asta, n-are să-ți mai stea capul pe umeri.

Atunci feciorul de împărat se duse acasă plîngînd ; iar nevastă-sa, văzîndu-l cu lacrimi în ochi, îl întrebă de ce plînge. El îi povesti cum îl năpăstuisе iarăși tatăl său.

Atunci ea îl povățui :

— Du-te iarăși la fîntîna aceea și strigă : „Cum-nate, cumnate !“ Iar fratele meu are să se supere și-o să-ți spună : „Lîpsi-m-aș de așa podoabă de cumnat“. Tu răspunde-i : „Nevoia mă mină“ și povestește-i totul, ce și cum...

Mezinul o ascultă pe nevastă-sa, se duse la fîntîna aceea și strigă :

— Cumnate, cumnate !

Iar fratele soției sale îi răspunse supărat :

— Lîpsi-m-aș de așa podoabă de cumnat ! Ce mai vrei ?

Prislea îi răspunse :

— Cumnate, nevoia mă mîină, tata mi-a poruncit să adăp o sută de boi dintr-o singură găleată de apă. Cumnatul îi spuse :

— Tu scoate numai o găleată de apă din fîntînă și toarn-o în jgheab ; pe urmă nu-ți fă griji. Văcarul ăsta are să scoată cîtă apă trebuie și nimeni n-o să-l vadă.

Mezinul mulțumi cumnatului său ; apoi îl luă pe haidău și se duse cu dînsul acasă. Cînd colo, boii se îngrămădeau în jurul jgheabului, așteptînd să li se dea apă, și tot palatul ieșise să vadă ce va fi. Atunci mezinul scoase o găleată de apă și o turnă boilor în jgheab : boulenii se puseră pe băut, iar haidăul scoase și turnă mereu fără să-l vadă careva. Împăratul rămase înmărmurit cum se adăpară o sută de boi dintr-o singură găleată de apă. Iar văcarul acela plecă în plata lui Dumnezeu.

După un răstimp, împăratul îl chemă din nou pe mezin și-i dădu poruncă :

— Aud că te lauzi precum că ai putea să-mi aduci pe omul de fier.

Prîslea căută să se apere, că nici nu-i trecuse vreo dată prin cap una ca asta. Dar împăratul zise :

— Nici o vorbă mai mult ! Dacă nu-mi îndeplinești porunca, n-are să-ți mai stea capul pe umeri !

Atunci bietul Prîslea se duse la nevastă-sa, plîngînd ; iar ea, cînd îl văzu scăldat în lacrimi, îl întrebă :

— De ce plîngi ?

El îi răspunse ce și cum... Soția sa îl sfătui :

— Du-te iar la fîntînă și strigă : „Cumnate, cumnate !“ El are să-ți răspundă, și o să se minie, și o să izbucnească : „Vai de mine și de mine cu asemenea cumnat !“ ; iar tu roagă-te : „Pentru numele lui Dumnezeu, nevoia mă mină“, și povestește-i totul ce și cum.

Mezinul o ascultă pe nevastă-sa, se duse la fîntînă și se porni să strige :

— Cumnate, cumnate !

Fratele soției sale îi răspunse minios :

— Vai de mine și de mine cu asemenea cumnat !
Ce mai vrei ?

Iar Prislea îi zise :

— Pentru numele lui Dumnezeu, cumnate, nevoia mă mină ; tatăl meu cere să-i aduc pe omul de fier, ca să vorbească cu dînsul.

Atunci cumnatul îi răspunse :

— Așteaptă puțin, acuși o să ies eu însumi, dar ai grijă să nu te sperii și să nu te înspăimînti.

După puțin timp, iată-l pe omul de fier. Era mătăhălos, groaznic ! Tîra buzduganul după sine, arînd cu dînsul pămîntul, de rămînea brazdă în urma lui ca după un plug tras de opt boi.

Cînd văzu de departe că venea aprig omul de fier, împăratul se înfricoșă și dădu poruncă să se închidă porțile palatului, apoi fugi în cerdacurile de sus și

se închise acolo. Cînd sosi, omul de fier bătu frumos în poartă, ca să i se deschidă. Văzînd că nimeni nu-i deschide, el lovi cu pumnul în poartă și poarta se sparse numaidecît. Așa omul de fier deschise pe rînd toate ușile și ajunse în fața împăratului. Cînd văzu pe împărat, îl întrebă :

— De ce m-ai chemat ?

Împăratul însă tăcea ca mutul.

— Păi ce ai tu cu mine ? răcni omul de fier și-l izbi cu buzduganul în frunte.

Împăratul își dădu pe loc duhul, iar omul de fier îl luă pe cumnatu-său și-l puse împărat. Și așa mezinul și cu nevastă-sa au împărățit cît veacul.

*Traducere de M. SEVASTOS
și D. GĂMULESCU*

Balaurul și feciorul de împărat

A FOST UN ÎMPĂRAT care avea trei feciori. Odată fratele cel mai mare pleacă la vînătoare și cum iese din cetate, îi sare un iepure dintr-o tufă, el — după iepure, cînd încoace, cînd încolo, pînă ce iepurele se ascunde într-o moară de apă. Feciorul de împărat intră după dînsul — cînd colo, ce să vezi ? Acela nu era iepure, ci un balaur care se și repede la crăișor și-l înghite cît ai clipi.

Trec cîteva zile după asta, iar fiul împăratului nu-i și nu-i. Toți încep să se mire : ce să fie de nu se mai întoarce crăișorul ? Apoi pleacă și feciorul cel mijlociu la vînătoare și, cum iese din cetate, viști ! îi țîșnește un iepure dintr-o tufă. Vînătorul — după el, cînd încoace, cînd încolo, pînă ce iepurele se ascunde în moara de apă. Crăișorul intră după dînsul — cînd colo, acela nu era iepure, ci un balaur, care se năpustește asupra lui și-l înghite.

Mai trec după aceea cîteva zile și nu se întoarce nici unul dintre feciorii împăratului. Întreg palatul cade

pe gînduri. Atunci pleacă la vînătoare și mezinul, ca să-și găsească frații. Cum iese din cetate, îi sare și lui un iepure de după o tufă. Feciorul de împărat — după dînsul, cînd încoace, cînd încolo, pînă ce intră iepurele în moara aceea de apă. Dar mezinul nu intră după iepure, ci pleacă să caute alt vînat, zicîndu-și în sine : „O să te găsesc eu pe tine, cînd m-oi întoarce“. Umblînd mult timp prin munți, nu găsește nimic. Atunci se întoarce la moara aceea. Cînd colo, în moară — o babă. Mezinul îi dă binețe :

— Bună ziua, mătușă !

Baba îi răspunde :

— Bună să-ți fie inima, fătul meu !

Atunci feciorul de împărat o întrebă :

— Unde-i, mătușă, iepurele meu ?

Iar ea îi răspunde :

— Fătul meu, acela nu-i iepure, ci balaur. Atîta lume ucide și prăpădește.

Auzind asta, mezinul împăratului se îngrijorează puțin și-i spune babei :

— Ce-i de făcut ? Pesemne aci și-au găsit sfîrșitul și cei doi frați ai mei.

Baba îi răspunde :

— Aici zău ; dar nu-i șagă, fătul meu, ci du-te acasă pînă nu apuci și tu pe urma lor.

Atunci el îi spune :

— Știi ce, mătușă ? Sînt sigur că și tu ai fi bucuroasă să scapi de năpasta asta.

Baba îi ține isonul :

— O, fătul meu, ce n-aș da ! Și pe mine m-a înhățat tot așa, și acum n-am încotro.

Atunci mezinul adăugă :

— Ascultă-mă ce-ți spun ! Cînd vine balaurul, întreabă-l pe ce meleaguri sălășluiește puterea lui. Să săruți locul acela, unde spune el că-i este ascunsă puterea, ca și cînd ți-ar fi drag, punîndu-l astfel la încercare. După aceea să-mi spui totul cînd am să mai vin pe aici.

Apoi mezinul împăratului pleacă la palat, iar baba rămîne la moară. Cînd se întoarce balaurul, prinde baba să-l întrebe :

— Pentru numele lui Dumnezeu, pe unde ai umblat ? Unde te duci așa de departe ? Niciodată nu vrei să-mi spui ce meleaguri străbați.

Balaurul îi răspunde :

— Ei, bătrîno, departe umblu.

Baba începe să-l lingusească :

— Dar ce cauți așa de departe ? Spune-mi, unde-i puterea ta ? Eu să cunosc unde ți-i puterea, nu știu ce-aș face de drag. Tot timpul aș săruta locul acela. Auzindu-i lauda, balaurul zîmbește a rîde și-i spune :

— Puterea mea se află în vatra aceea.

Baba dă fuga de îmbrățișează vatra și o sărută ; iar balaurul, cînd vede asta, izbucnește în rîs și grăiește către dînsa :

— Femeie nebună ce ești ! Nu-i acolo puterea mea ! Puterea mea sălășluiește în copacul acela din fața casei.

Atunci baba aleargă să îmbrățișeze și să sărute copacul ; dar balaurul izbucnește din nou în râs, și-i spune :

— Încetează, femeie nebună, că nu-i nici acolo puterea mea.

Baba însă stăruie :

— Atunci unde-i ?

Balaurul prinde să-i istorisească :

— Puterea mea se găsește departe tare, nu poți să te duci pînă acolo. Tocmai în cealaltă împărăție este un lac lîngă cetatea crăiască. În lacul acela se află un balaur, în balaur un vier, în vier un iepure, în iepure un porumbel, iar în porumbel o vrabie ; în vrabia aceea sălășluiește puterea mea.

Cînd aude asta, baba spune balaurului :

— Asta, zău, că-i prea departe ; n-o mai pot săruta. A doua zi, după ce plecă balaurul de la moară, mezinul împăratului vine la babă, care îi spune tot ce auzise de la balaur. Atunci mezinul se îmbracă în haine ciobănești, ia o bîță în mîini și pleacă de acasă în lume, preschimbat în păstor. Mergînd așa din sat în sat și din cetate în cetate, mezinul ajunge în cele din urmă în cealaltă împărăție, tocmai în cetatea crăiască de pe malul lacului în care hălăduiește balaurul. Ajungînd în cetatea aceea, Prislea întrebă pe unul

și pe altul : cine are nevoie de-un cioban ? Oamenii îi spuseră că împăratul. Atunci el se duce drept la palat și, cînd i se dă de veste craiului, acesta îl cheamă în fața lui și-l întreabă :

— Vrei să păzești oile ?

El îi răspunde :

— Vreau, măria-ta !

Atunci craiul îl privește ; apoi îi dă povețe și-l sfătuiește :

— Se află aici un lac, iar la marginea lui se întinde o pășune foarte mănoasă. De cum scoți oile în prour, ele dau buzna numaidecît într-acolo și se împrăștie în jurul lacului. Dar orice cioban, care se duce după ele, nu se mai întoarce înapoi. De aceea, îți spun, fătul meu, nu lăsa oile să meargă în voia lor, ci Ține-le unde vrei tu.

Mezinul mulțumește împăratului și scoate oile la păscut. La plecare ia cu sine doi ogari care puteau ajunge iepurele pe cîmp, un șoim pentru prins orice pasăre și pe deasupra un cimpoi. Lasă oile în porneală și le dă drumul spre lac ; iar ele, cum ajung acolo, se și împrăștie în jurul lacului. Mezinul împăratului pune șoimul pe un butuc, iar ogarii și cimpoiul alături ; apoi își suflecă izmenele și mînecele, pășește în lac și prinde a răcni :

— O, balaure, o, balaure ! Ieși să ne încercăm puterile, dacă nu ești cumva muiere !

— Cît ai clipi, fiule de împărat, cît ai clipi !

După scurtă vreme, iată-l și pe balaure. O matahală înfricoșătoare, scîrboasă ! Cum iese balaurul din valuri, feciorul de împărat se prinde cu dînsul de mijloc și se luptă, zi de vară pînă-n amiază mare, iar cînd arșița se încinge, rostește balaurul către dînsul :

— Lasă-mă, feciorule de împărat, să-mi înmoi pustia de cap în lac și te-oi zvîrli în țăriile cerurilor.

Mezinul îi răspunde :

— Mări, balaure, lasă-te de șagă ! Dacă ar veni aici fata împăratului și m-ar săruta pe frunte, te-aș arunca încă și mai sus !

Atunci balaurul se smulge numaidecît din strîmtoarea brațelor sale și, bîldîbîc ! se scufundă în lac. Pe sub seară mezinul împăratului se spală frumos, își potrivește îmbrăcămintea, își pune șoimul pe umăr, își ia ogarii pe lîngă dînsul, cimpoiul sub braț, mîină din urmă oile și se îndreaptă spre cetate, cîntînd din cimpoi... Cînd ajunge în cetate, tot norodul se strînge ca la urs, văzîndu-l că vine de la pășune, căci mai înainte nici un cioban nu se mai întorsese de la lacul acela.

A doua zi, mezinul se pregătește din nou și pleacă cu oile de-a dreptul către lac. Împăratul trimite după dînsul doi călăreți să-l însoțească pe furiș și să vadă ce face el. Călăreții se urcară pe un munte înalt, de unde puteau să vadă bine. Iar ciobanul, cum ajunge la pajiște, lasă ogarii și cimpoiul lîngă un butuc, pe

care se așează șoimul ; apoi își suflecă izmenele și mînecele, pășește în lac, răcnind :

— Hai, balaure, hai, balaure ! Ieși din lac și astăzi, ca să ne mai încercăm puterile, dacă nu ești cumva muiere !

Balaurul îi răspunde :

— Cît ai clipi, fiule de împărat, cît ai clipi !

După puțină vreme, iată-l pe balaur. O matahală înfricoșătoare, scîrboasă ! Numai decît se înhățară de mijloc și luptă-te zi de vară pînă-n amiază. Iar cînd se încinge arșița, balaurul grăiește către dînsul :

— Lasă-mă, feciorule de împărat, să-mi înmoi pustia de cap în lac și te-oi zvîrli în țările cerurilor. /

Iar mezinul împăratului îi răspunde :

— Mări, balaure, lasă-te de șagă. Dacă ar veni aici fata împăratului și m-ar săruta pe frunte, te-aș arunca încă și mai sus !

După vorba asta balaurul se smulse numai decît din brațele sale și, bildîbîc ! în lac. În fapt de seară, mezinul pornește oile ca și mai înainte și hai acasă cîntînd din cimpoi. Cînd intrară în cetate, tot norodul se adună și se minunează că ciobanul vine acasă în fiecare seară — ceea ce mai înainte nici un păstor nu izbutise să facă. Cei doi călăreți ajung la palat încă înaintea mezinului și-i povestesc împăratului de-a fîra-păr toate cele auzite și văzute. Cînd dă cu ochii de cioban întorcîndu-se acasă, împăratul o chemă numai decît la sine pe fiică-sa și-i spune și ei, adăugînd :

— Ci mîine să te duci cu ciobanul la lac și să-l săruți pe frunte.

Cînd aude una ca asta, fata izbucnește în plîns și începe să-l roage pe taică-său :

— Nu mă ai decît pe mine în toată lumea asta, și vîd că nici nu-ți pasă dacă am să pier.

Atunci tatăl caută s-o împace și s-o încurajeze :

— Nu te teme, fata mea, noi am schimbat atîți ciobani, și care cum a ieșit cu turma la lac, nici unul nu s-a mai întors ; iar el, uite, de două zile se luptă cu balaurul și-i pe calea cea bună. Eu îmi pun toată nădejdea în acesta. Flăcăul este în stare să înfrîngă balaurul. Numai du-te mîine cu dînsul. Poate ne scapă de năpasta asta care a înghițit atîta lume. A doua zi, după ce se luminează de ziuă și răsare soarele, se scoală ciobanul, se deșteaptă și fata. Amîndoi se pregătesc a se duce la lac. Ciobanul vesel, mai vesel decît oricînd, iar fata împăratului tristă, varsă lacrimi amare. Ciobanul însă o mîngîie.

— Domniță, surioară, te rog nu mai plînge, fă numai ceea ce-ți spun eu. Cînd va sosi vremea, vino în goană la mine și sărută-mă ! Nu te teme de nimic. După ce lasă oile în porneală, ciobanul merge pe drum cu voie bună, cîntă vesel din cimpoi, iar fata pășește alături de el și plînge de mama focului. Mezinul ia de la gură cimpoiul din cînd în cînd și se întoarce spre dînsa :

— Nu plînge, odorul meu. Să n-ai frică de nimic ! Cînd ajung ei la pajiște, oile se împrăștie numaidecît în jurul lacului, iar mezinul împăratului pune șoimul pe butuc, ogarii și cimpoiul alături ; apoi el își suflecă izmenele și mînecele, pășește în apă și strigă :

— Hei, balaure, hei, balaure ! Ieși și azi, ca să ne mai încercăm puterile, dacă nu ești cumva muiere !

Balaurul răspunde :

— Cît ai clipi, fiule de împărat, cît ai clipi !

Peste puțin timp, iată-l pe balaur. O matahală înfricoșătoare, scîrboasă ! Numaidecît se și înhățară de mijloc și luptă-te zi de vară pînă-n amiază. Iar cînd se încinge arșița, grăiește balaurul către dînsul :

— Lasă-mă, feciorule de împărat, să-mi înmoi pustia de cap în lac și te-oi zvîrli în țăriile cerurilor.

Iar fiul împăratului îi răspunde :

— Mări, balaure, lasă-te de șagă ! Dacă ar veni aici fata împăratului și m-ar săruta pe frunte, te-aș arunca încă și mai sus !

Cum rostește vorba asta, fiica împăratului alergă la dînsul și-l sărută pe obraz, pe ochi, pe frunte. Atunci el își face vînt și aruncă balaurul la țăriile cerurilor ; iar cînd cade balaurul pe pămînt, se zdrobește în fărîme. Printre sfărîmături țîșnește dintr-însul un vier și o ia la fugă, dar mezinul strigă la dulăii ciobănești :

— Șo pe el, nu-l lăsa !

Dulăii o iau la goană după vier, îl ajung și, cît ai clipi — îl și sfîșie. Din vier zbughește un iepure și

se întinde la fugă peste cîmp. Mezinul sloboade ogarii :

— Şo pe el, nu-l lăsa !

Ogarii pornesc în goană năprasnică după iepure, îl înhaţă şi-l sfîşie numaidecît. Atunci din iepure zboară un porumbel. Mezinul dă drumul şoimului, care îl înşfacă pe porumbel şi-l aduce mezinului în palmă. Acesta ia porumbelul şi-l despică în două. Cînd colo, în porumbel — o vrabie, care dă să zboare, dar el o prinde şi o întrebă :

— Ia spune-mi : unde se află fraţii mei ?

Vrabia îi răspunde :

— Îţi spun, numai să nu-mi faci nimic. Nu departe în spaţele cetăţii tatălui tău se găseşte o moară de apă. În moara aceea cresc trei lăstari. Taie tustrei lăstarii şi loveşte cu ei la rădăcină. Numaidecît se va deschide o uşă de fier de la o tainiţă. Acolo se află o sumedenie de oameni tineri şi bătrîni, bogaţi şi săraci, mici şi mari, femei şi fete, care ar putea umple o crăie întreagă. În tainiţa aceea sînt şi fraţii tăi.

După ce spune vrabia aceste taine, crăişorul îi succeşte gîtul şi o omoară.

Împăratul ieşise din palat şi se urcase pe muntele acela de unde-l priviseră călăreţii pe cioban, aşa că a văzut şi el cele întîmplate.

Pînă să-i vină ciobanul de hac balaurului, se lasă amurgul. Atunci ciobanul se spală frumos, ia şoimul pe umăr, ogarii alături de el şi cimpoiul sub braţ.

Pornește oile și pleacă cîntînd la palatul împărătesc. Fetei de lingă dînsul tot îi mai era frică. Cînd ajung în cetate, tot norodul se strînge ca la o minune. Împăratul, care-i văzuse toată vitejia de pe munte, îl cheamă la dînsul și i-o dă de nevastă pe fiică-sa. Craiul se duce cu tinerii drept la biserică, îi cunună și face o petrecere de-o săptămînă încheiată. După aceea mezinul spune de unde-i și cine e, iar împăratul și întreaga cetate se bucură încă și mai mult. Aflînd că mezinul vrea să meargă acasă la dînsul, împăratul îi dă mulți însoțitori și-i pregătește de drum.

Cînd ajunge alaiul la moara de apă, mezinul îi oprește pe însoțitorii săi, iar el intră în curtea morii. Acolo taie trei lăstari și lovește cu ei în rădăcină. O ușă de fier se deschide cît ai clipi. Cînd colo, în tainiță o sumedenie de lume. Atunci mezinul împăratului poruncește să iasă toți, unul cîte unul, și să se ducă unde le e voia ; iar el rămîne în ușă. Ieșind așa unul după altul, iată-i și pe frații săi ; el se îmbrățișază cu dînșii și-i sărută. După ce iese toată lumea, îi mulțumesc cu toții că le-a dat drumul și i-a izbăvit. Fiecare pleacă la casa lui, iar mezinul, împreună cu frații săi și cu mireasa, se duce acasă la tatăl lor și acolo a trăit și a împărățit cît i-a fost veacul.

Traducere de M. SEVASTOS
și D. GĂMULESCU

Fîntîna de Aur

A FOST ODATA un flăcău tare sărac și, neavînd din ce trăi acasă, porni în lume ca să-și cîștige pîinea cea de toate zilele. Mergînd așa, ajunse el la un munte și aci găsi un bătrîn, care ședea lîngă un foc, hrănindu-l cu vreascuri. Flăcăul se apropie de dînsul și-i spuse :

— Doamne-ajută, moșule !

— Doamne-ajută, fătul meu ! răspunse unchiașul. Încotro, flăcăule ?

— Păi, moșule, umblu prin lume să-mi cîștig pîinea, căci acasă n-o am.

Atunci moșneagul îi spuse :

— Știi ce, fătul meu ? Dacă ai face ce-am să te-nvăț eu, ai putea trăi ușor.

Flăcăul îi răspunse :

— Am să fac tot ce-o să-mi spui.

Unchiașul grăi către dînsul :

— Bine ! Hai cu mine și ascunde-te lîngă mare, în locul unde vor veni trei fete frumoase ca să se scalde,)

Cînd intră ele în apă, tu alege una pentru tine, ia-i hainele și nu i le mai da, de te-ar ruga nu știu cît. Iar cînd are să vadă ea că nu i le dai, o să te roage a-i înapoia măcar ceva, căci se rușinează goală. Atunci dă-i cămașa ei și haina ta, însă altceva nimic, în ruptul capului ; iar cînd vei pune mîna pe dînsa, o să ai din belșug de toate.

Auzind asta, băiatul se învoi numaidecît și porni cu bătrînul spre mare. Cînd ajunse acolo, unchiașul îl ascunse într-un tufiș, apoi se întoarse acasă. Pe la răsăritul soarelui, iată că veniră trei fete așa de mîndre, că nimeni n-ar fi putut ghici care dintr-însele este cea mai frumoasă. Cum veniră, se și uitară în jur ca să nu fie cineva prin apropiere. Nezărind pe nimeni, ele se dezbrăcară, intrară în mare și se scăldară. Cînd se pregăteau de plecare, iată că flăcăul nostru se furișă și fură hainele celei mai mici dintr-însele ; apoi se ascunse din nou. Puțin după aceea, fetele ieșiră din apă și începură să se îmbrace ; iar cea mai mică, văzînd că îi lipsesc hainele, sări îndărăt în mare și prinse să-l cheme pe cel ce-i luase straietele, rugîndu-l să i le dea înapoi. În timpul acesta, celelalte două fete se îmbrăcară și zburară fără urmă. Cînd văzu pe fata cea mai mică rămasă singură, băiatul ieși din tufiș și i se arătă ; iar ea îi ceru din nou hainele. Flăcăul însă îi spuse că nu i le dă și degeaba i le mai cere.

— Ieși frumos din apă, adăugă el, și hai împreună cu mine.

Cînd văzu ea una ca asta, îi spuse :

— Dă-mi măcar cămașa, că mi-e rușine să ies goală în fața ta !

Flăcăul îi dădu cămașa ei și haina lui ; iar ea ieși din apă și veni la dînsul. De aci pörniră împreună, și hai acasă ! Iar cînd ajunseră acasă, amîndoi se puseră pe trai bun în deplină înțelegere. Munceau cu spor și le mergea bine, ca din apă. Numai în cîțiva ani își agonisiră de toate din belșug, iar pe lîngă asta mai căpătară și doi copii, care le veseleau viața. El o alinta cu tot felul de vorbe dulci și o dezmierda. Ea însă îi spuse într-un rînd :

— Poți să-mi spui orice, dar nu cumva să rostești față de mine : „Zîna e zîină !“ căci în clipa aceea mă voi face nevăzută.

El își vîrî bine în cap și de aci încolo se feri să rostească vorbele acestea. Odată însă bătut piatra și distruse recolta din împrejurimi, iar pe pămînturile sale nu căzu nici măcar un grăunte de gheață. Cînd văzu el una ca asta, exclamă de bucurie :

— Ei, zîna e zîină !

Nici nu sfîrși el vorba, că soția lui se și făcu nevăzută. Dar înainte de a zbura, îi spuse :

— N-ai să mă găsești decît la Fîntîna de Aur.

Apoi se mistui cu totul.

Cînd văzu el una ca asta, se întristă foarte. Dar ce putea face ? După opt zile plecă cu treburi de acasă ; iar cînd se întoarse, îi găsi pe copii frumos îmbrăcați și pieptănați. El îi întrebă :

— Copii, cine v-a îmbrăcat și v-a pieptănat așa de frumos ?

Iar ei îi răspunseră :

— A venit mama, ne-a îngrijit, ne-a sărutat și s-a dus iar.

Cînd auzi el asta, îi veniră lacrămile în ochi și le spuse :

— Copii, voi rămîneți acasă, iar eu plec ca s-o caut.

După aceea, el porni și se puse s-a caute, dar nu era chip s-o găsească nicăieri : întrebă el în stînga despre Fîntîna de Aur, întrebă în dreapta, nimeni însă nu știa unde-i. În cele din urmă ajunse la împăratul furtunii și i se închină :

— Doamne-ajută !

Iar împăratul îi răspunse la fel :

— Doamne-ajută !

Apoi îl iscodi ce dorește, iar el îi spuse :

— Mi-a plecat nevasta la Fîntîna de Aur și nimeni nu știe să-mi spună unde se află fîntîna asta — așa că, iată, am venit la timp, poate o să-mi spui tu.

Împăratul grăi către dînsul :

— Eu de ea n-am auzit ; s-o întreb pe Furtuna mea, poate știe ea ceva.

Atunci împăratul sună din trîmbiță și iată că veni în zbor Furtuna, supărată și încruntată foc, iar el o cercetă :

— Nu cumva știi ceva despre Fîntîna de Aur ?

Furtuna îi răspunse :

— Nu știu. Eu încă n-am auzit despre așa ceva.

Împăratul se întoarse către om :

— Vezi, dragul meu, eu ți-am spus, dar nici Furtuna mea nu știe nimic, ci du-te la împăratul vînturilor și întreabă-l pe dînsul, poate el o să știe.

De aci omul pleacă la drum și așa ajuns la împăratul vînturilor și-i spuse :

— Cu Doamne-ajută !

— Cu Doamne-ajută ! îi răspunse împăratul. Apoi îl întreabă ce dorește, iar el i se tîngui :

— Mi-a plecat nevasta, vestindu-mă că n-am s-o găsesc decît la Fîntîna de Aur. Iar eu o caut și întreb peste tot ; dar nimeni nu știe să-mi spună. De aceea am venit la tine, poate vei fi știind tu.

Iar împăratul răspunse :

— Eu asta n-o știu, ci să-mi întreb vînturile, poate știu ele.

Atunci împăratul luă trîmbiță și sună din ea de se curtemurară toate meleagurile ; iar vînturile veniră numaidecît și-l întrebă ce dorește. Împăratul le spuse :

— A auzit vreunul dintre voi despre Fîntîna de Aur ?

Vînturile răspunseră că ele nu auziseră de ea și împăratul se îndreptă către om :

— Vezi, fătul meu, eu ți-aș fi spus bucuros, dar nici eu, nici vînturile nu știm nimic ; ci, du-te la împăratul norilor, poate că el știe și are să-ți spună.

Omul plecă și de aci, și după un drum lung, ajunse la împăratul norilor. Cînd se află acolo, craiul îl întrebă ce dorește, iar el i se jelu :

— Mi-a plecat nevasta la Fîntîna de Aur ; iar eu o caut peste tot și nu pot s-o găsesc. Așa că am venit la tine, gîndindu-mă că poate ai să-mi spui tu.

— Eu, dragul meu, nu știu de asta, ci o să-i întreb pe norii mei, poate știu ei.

Împăratul luă trîmbița și sună ; iar după puțin timp

— iată norii în stoluri. El îi întrebă pe toți, dar nici unul nu știa nimic. Împăratul însă băgă de seamă că îi mai lipsea un nor. De aceea sună din nou, de se cutremurară temeliiile lumii și își zise în barbă :

„Ce face tîlharul acela că nu vine la porunca mea ?“

Dar nu trecu mult și iată-l pe nor că sosea vîjîind năprasnic, de-ți venea să-ți astupi urechile de frică. Cum ajunse, împăratul îl și întrebă :

— Nu cumva știi unde se află Fîntîna de Aur ?

Iar el îi dădu pe loc răspuns :

— Chiar acum vin de acolo.

— Bine, făcu împăratul, ia-l pe omul acesta și du-l acolo, însă ai grijă : cum îl ieși, așa să-l lași jos (altfel

norul l-ar fi aruncat din văzduh și s-ar fi zdrobit de pământ).

Norul îl luă pe sus și, cît ai clipi, ajunse acolo; îl lăsă binișor pe pământ, iar după aceea plecă îndărăt.

Văzîndu-se flăcăul nostru în ținutul acela, se duse în cetate, unde îl întrebară unul și altul cu ce ar vrea să se îndeletnicească. Iar el le spuse că dorește să slujească. Așa se tocmi la un stăpîn care îi porunci :

— Mîine dimineată du-te să-mi cosești livada. S-o cosești în întregime, iar fînul să-l usuci, să-l cari și să clădești cu dînsul stoguri. Dacă n-ai să faci asta, afără c-am să te frig și-o să te mănînc.

Cînd auzi el una ca asta, se duse și se culcă ; iar cînd se trezi, se sculă, luă coasa, furca și grebla și porni la cosit. Cînd ajunse acolo, ce să vezi ? Livada aceea era așa de mare, că n-ar fi putut să-i vină de hac nici trei sute de cosași cu ajutoarele lor, dar-mite el singur. Se apucă de cosit și cosi, cosi — însă iat-o pe fiica cea mai mică, nevastă-sa, că-i aducea prînzul și, cum ajunse, îl chemă să mănînce. El îi spuse :

— Nu-mi trebuie nici prînz, nici cină. Mă și văd fript pentru cina stăpînului.

Dar ea îl îndemnă :

— Hai de mănîncă, poate are să fie mai bine decît îți închipui.

Omul ei veni și se așează să mănince ; iar după ce mîncă, ea îl îndemnă iar :

— Acum culcă-te și șezi puțin liniștit, ca să-ți cauț în cap.

Sotul îi răspunse :

— Nu-mi arde de odihnă ; oricum, tot m-am prăpădit.

Apoi se așează cu capul în poala ei și adormi dus. După ce adormi bărbatul său, ea șuieră dintr-o flueriță și năvăliră milioane de spiriduși : unul cosea, altul aduna... și așa, cît ai clipi, iarba fu strînsă și uscată. Nevasta îl trezi, iar el, văzînd totul gata, nu mai știu ce să facă de bucurie. Ea îl povățui :

— Acum rămii frumușel aici și, deseară, cînd ai să te duci acasă, aruncă furca și grebla la pămînt, fă-te supărat și cere cina. Stăpînul are să-ți spună : „Mai domol, flăcăule, o să ai și cină, dar numai dacă ți-ai isprăvit treaba“. Iar tu spune-i : „Da' ce-aș fi putut face cîtu-i ziulica de mare, dacă nu să cosesc și să adun finul acela ?“

Pe urmă ea se duse acasă. Cînd se lăsă noaptea, iată-l și pe el, azvîrli cît colo furca și grebla ; și așa mînios întrebă de cină ; iar stăpînul îl înfruntă :

— Bine, bine, are să fie și cină, numai dacă ți-ai sfîrșit treaba.

— Da' ce-aș fi putut face cîtu-i ziulica de lungă... mi se pare că nu-s un leneș, ca voi, care n-ați fost în stare nici să-mi pregătiți cina.

După aceea îi întinseră cina ; iar stăpînul îi dădu altă poruncă :

— Astăzi ai isprăvit totul cu bine, iar mîine ai de făcut următoarele : să tai o pădure, să dezgropi buturugile, să sădești vie și seara să-mi aduci struguri copti.

Cînd auzi el una ca asta, îi trecu repede veselia, totuși nădăjduia că, poate, va scoate-o și acum la capăt ; așa că se culcă să tragă un pui de somn.

Cînd se crăpă de ziuă, luă securea și tîrnăcopul și se duse la pădure. Ajungînd acolo, se apucă numai-decît de tăiat ; însă abia izbuti să taie un fag, cînd veni nevastă-sa cu prînzul și îl chemă să mănînce ; dar el îi spuse :

— Acum nu-mi trebuie nimic, azi chiar n-am să pot îndeplini porunca.

Ea însă îl încurajă :

— Vino la masă, poate va fi mai bine de cum gîndești.

Omul veni și se așeză să prînzească ; iar după ce mîncă, ea îl îndemnă iarăși să se culce ca să-i caute în cap. El se culcă și adormi ; iar ea șuieră din nou din fluierită și iată că și de data asta sosiră încă și mai mulți spiriduși decît în rîndul trecut. Se puseră să taie copacii și, cît ai clipi, pădurea era tăiată, pămîntul săpat, via sădită și rodită, iar strugurii copti. Cînd se trezi el și văzu totul gata, nu se afla altul mai vesel decît dînsul. Ea îl dăscăli :

— Cînd te duci deseară acasă, fă-te iar supărat și întreabă de cină. Stăpînul o să spună din nou: „Are să fie cină, numai dacă ți-ai îndeplinit treaba de azi!“ iar tu să-i dai strugurii și să adaugi: „Doar n-am dormit toată ziua ca voi.“

Ea plecă. Cînd se lăasă noaptea, omul culese struguri și se duse acasă. Cînd ajunse acasă, ceru cina; iar stăpînul îl înfruntă:

— O să fie și cină, numai dacă ești gata cu treaba.

El îi dădu strugurii și-i spuse:

— Doar n-am dormit toată ziua ca voi, care n-ați fost în stare nici măcar să-mi pregătiți cina.

Ei îi întinseră masa; după ce flăcăul ospătă, stăpînul îi dădu noi porunci:

— Mîine dimineată să seci lacul și să-i netezești matca, apoi să semeni și să seceri pîinea, iar seara să-mi aduci șapte butoaie de pește și trei snopi de grîu.

Cînd auzi el una ca asta, se sperie rău de tot și-și zise în sinea lui: „Ei, asta chiar că n-am s-o pot îndeplini nicidecum“. Apoi se culcă și adormi. Cînd se lumină de ziuă, se duse la lac și se apucă să scoată la apă, dar nu se cunoștea nici un spor! După puțin timp iat-o pe nevastă-sa că îi aduse prînzul și-l pofti să mănînce. El însă o respinse:

— Azi chiar n-am nevoie de mîncare : deseară, de bună seamă, am să fiu fript pentru cina stăpînului. Dar ea stăruie :

— Hai, mănîncă, și ce-o fi, o fi !

El veni la masă și se așeză să prînzească ; iar după ce isprăvi, se culcă din nou și adormi. Cum îl cu-prinse un somn adînc, ea șuieră iarăși din fluierita aceea și numaidecît veniră spiridușii încă mai mulți decît în rîndul trecut. Cît ai clipi, apa fu scoasă, peștele sărat, groapa astupată și grîul semănat, se-cerat și legat snopi. Cînd se trezi omul și văzu cum stăteau lucrurile, nici nu mai știa cu ce să înceapă. Ea însă îl povățui să facă tot timpul pe supăratul și să-și ceară numaidecît simbria. Și-i mai dădu cîteva lămuriri :

— Noi sîntem nouă fete la fel. Tu n-o să mă poți cunoaște, dar eu am să am pe obrazul stîng un fir de păr mare, ca să mă poți recunoaște după dînsul.

Ea plecă, iar el, cînd sosi timpul, luă trei snopi și șapte butoaie de pește ; apoi plecă acasă. Cînd veni acasă, ceru cina, iar stăpînul îi spuse :

— Cina e gata, numai să fii și tu gata cu treaba !

Omul îi dădu peștele și snopii, se așeză și ospătă, apoi își ceru simbria. Stăpînul scoase pe cele nouă fete ale sale ; toate picau de frumoase, de n-ai fi putut cunoaște care-i mai mîndră decît cealaltă. El căută să vadă care avea un fir de păr pe față, dar

fiecare avea câte unul. Atunci nevastă-sa îi făcu semn cu ochiul și el o alese pe dînsa.

— Eu o vreau pe asta.

O luă și o duse cu sine.

Cînd se întunerici, mama fetelor grăi către bărbatul său :

— Ascultă, stăpîne, ei s-au înțeles de bună seamă !
Mă duc după dînșii să-i aduc înapoi.

Soțul îi răspunse :

— Bine, du-te !

Și ea plecă. Dar cînd ăra aproape să-i ajungă, fata se uită îndărăt, o recunoscă pe maică-sa și cuvîntă :

— Uite-o pe mama. Acuși-acuși are să ne prindă.
Prefă-te în rug, iar eu în mură. Așa n-are să ne cunoască.

Făcură aidoma. Cînd bătrîna ajunse lîngă dînșii, nu văzu nimic altceva afară de un rug și o mură. De aceea se întoarse îndărăt. Bătrînul o întrebă :

— De ce nu i-ai ajuns ?

— I-am ajuns, răspunse ea, i-am zărit, dar s-au făcut dintr-o dată nevăzuți. N-am mai văzut altceva decît un rug și o mură.

Moșneagul adevări :

— Aceștia erau ei. Zboară și adu-i înapoi.

Ea plecă și-i ajunse ; dar fata se uită în urmă și, cînd o văzu, spuse flăcăului :

— Uite iar pe mama în urma noastră. În curînd are să ne prindă. Eu mă prefac într-o tulpiniță de mei, iar tu preschimbă-te într-un bob.

Ei se prefăcură așa cum propuse fata ; iar cînd bătrîna văzu că fugarii nu-s, se întoarse acasă și spuse bărbatului său că n-a văzut nimic, ci numai o tulpiniță de mei cu un bob. Bătrînul izbucni :

— Aceștia erau ei ; zboară și adă-i îndărăt !

Bătrîna o luă iarăși pe urmele lor și cît pe-aci să-i ajungă ; dar fata se uită în urmă, o văzu și grăi :

— Iat-o iar în urma noastră. Prefă-te în porumbel, iar eu în porumbiță. Așa o să-i scăpăm.

Amîndoi se preschimbară în porumbel și porumbiță. Astfel scăpară.

Bătrîna se întoarse acasă și spuse moșului :

— Îi ajunsesem, dar cînd eram mai aproape de dînșii, n-am mai văzut nimic, afară de un porumbel și de o porumbiță, care au zburat.

Moșneagul oftă :

— Aceștia erau ei ; păcat că nu i-ai prins !

Dar era prea tîrziu. Și așa, pe urmă, tinerii au trăit bine împreună. Iar bărbatul n-a mai îndrăznit nici odată să rostească : „Zîna e zîna“.

Traducere de M. SEVASTOS

și D. GĂMULESCU

Povestea tăietorului de lemne

ÎN VREMURI TARE, tare îndepărtate, pe cînd caii albi erau brutari, cîinii-dulgheri, cămilele-negustori de văluri străvezii pentru cadîne, țapii-muezini, ce chemau din minarete credincioșii la geamie, pe cînd străbunicii mei erau prunci în leagăn, iar eu abia de pridideam cu dădăcitul lor, în acele vremi zic, viețuia un padișah care avea obiceiul ca uneori să îmbrace straie ponosite și să cutreiere singur prin împărăție, să vadă cu ochii lui cum merg treburile.

Și iată că într-o bună zi, pe cînd străbătea o pădure, auzi lovituri de secure. Își îndreptă pașii într-acolo și dădu peste un bărbat în puterea vîrstei, care doboră un copac.

— Pacea fie cu tine, omule ! îl salută padișahul.

— Și cu tine la fel, drumețule ! îi răspunse tăietorul de lemne.

— Ia zi, ești mulțumit cu viața ta ?

— Mulțumit. În fiecare zi muncesc aici, în inima pădurii, din zori pînă-n amurg. Atunci vînd lemnele tăiate și cu gologanii căpătați pe ele cumpăr cîte ceva de-ale gurii, mănînc atît cît am și dorm buștean pînă a doua zi, cînd o iau din nou de la capăt. Iacă, asta mi-e viața. De mi-e bună ori rea, judecă tu singur, străine. Și dacă tu te-ai socoti mulțumit dac-ai fi în locul meu, să știi că sînt și eu.

Padișahul socoti plin de miez răspunsul ocolit al tăietorului de lemne și vrînd să-i încerce mai departe istețimea, îi spuse :

— Sînt cîteva cimilituri, care-mi tot dau tîrcoale, fără să fiu în stare să le dezleg. Te pomenești că norocul m-a mînat la tine ca să mă ajuți.

— Zi, străine, să vedem ! Om face ce-om putea !

— Iată prima din ele :

Acul nu străpunge albastra mătase,
Foarfeca n-o taie, croitor n-o coase.
Ce-o fi ?

— Ce altceva decît cerul senin poate să fie ?

— Ai dreptate. Cum de nu m-am gîndit și eu ? ! Dar asta :

Am un copac
Înalt,
Cu frunza deasă
Și groasă,
Pe-o parte tăciune,
Pe alta alb-minune.

— A ! Copacul ăsta-i timpul. Partea albă a frunzelor înseamnă zilele, iar partea neagră, nopțile.

— Ce se poate asemui cu luna, stelele, nopțile și zilele ?

— Eu știu ce-ar trebui să semene cu ele, drumețele. De se aseamănă ori ba, asta-i altă poveste. Întocmai cum luna și stelele de pe cer luminează noaptea, așa padișahul și sfetnicii lui au datoria să lumineze viața norodului cîrmuit de ei. Zilele ar fi, după mine, supușii lor cei buni, iar nopțile, supușii cei răi, cu sufletul răscolit de gînduri întunecate.

— După cîte văd eu, omule, mintea ți-e la fel de ageră pe cît mîna de vrednică. Îți mulțumesc pentru vorbele tale și, în schimb, te sfătuiesc ca mîine să nu mai vii în pădure, ci să aștepti frumușel acasă, c-or să se petreacă lucruri mari cu tine.

Și padișahul plecă, lăsîndu-l pe tăietorul de lemne să-și vadă de ale lui.

A doua zi, dis-de-dimineață, la ușa bordeiului se opriră mai mulți oșteni călări, cu poruncă de la padișah ca tăietorul de lemne să vină degrabă la serai, unde este așteptat. Omul nostru îi urmă și nu mică-i fu mirarea cînd își dăde seama că drumețul din ziua trecută nu fusese altcineva decît însuși padișahul. Slăvitul stăpîn îl arătă întregii curți ca pe un om cu însușirile cele mai alese și totodată făcu cunoscut tuturor că are de gînd să-i ceară sfatul la împărțirea dreptății. Pînă una alta îi dăruî un iatagan de preț

și-i spuse să plece acasă unde să aștepte noi porunci. Se îngina ziua cu noaptea când tăietorul de lemne ajunsese la coliba sa.

— Iată-te și dregător ! se minună nevasta, când el îi povesti ce i se întâmplase. Da' vorba e, bani ți-a dat padișahul ? Că uite, e seară și n-am băgat în gură fărîmă de mîncare.

— Mi-a dăruit doar iataganul ăsta. Și foame, să știi că mi-e și mie. Dar dacă azi n-am tăiat lemne, cu ce vrei să fi făcut rost de bani ?

— Știi ce zic eu ? Fugi la negustor și arată-i iataganul. Să-ți dea pe el bucate. Și cu padișahul te-oi descurca tu.

Zis și făcut. Luă omul iataganul, merse la negustor și îi povesti pățania, dar, prevăzător, nu vîndu decît tăișul. După ce mîncară și el și nevasta pe săturate, tăietorul de lemne se așeză de meșteri un tăiș de lemn pe care-l vîri în teacă și numai după ce-și isprăvi lucrul se culcă.

Abia se crăpă de ziuă, când aceiași călăreți din ajun se opriră iar în fața colibeii sale și-l luară cu ei pe sus la serai. Ce se întâmplase ? Negustorul, pizmaș pe norocul neașteptat al tăietorului de lemne, îl și pîrîse padișahului.

Acum stăpînul îi porunceă, în fața întregului divan, să taie capul unui bărbat pe care tocmai îl judecase.

„Cum să retez capul unui om cu un iatagan de lemn? Iar pe de altă parte, cum să mărturisesc c-am vindut pe cîteva merinde prăpădite un dar împărătesc?“ se frămînta, la mare strîmtoare, tăietorul de lemne.

— Preaînălțate — își luă el inima-n dinți — nu mai departe decît ieri îmi făgăduiseși c-o să te folosești și de mine la împărțirea dreptății. Acum ai prilejul să te ții de vorbă.

— Ei ? ! îl încurajă padișahul, nerăbdător.

— După mine, viața omului nu-i un fleac, ca s-o curmi cum ai strivi o gîză. Îngăduie-mi să-l mai supunem pe omul acesta la o încercare, înainte de a-l da morții.

— Fie cum zici tu ! încuviință padișahul.

— Dacă în clipa în care-mi voi scoate iataganul din teacă, i se va preface tăișul în lemn, omul e nevinovat și atunci, lăsați-l în viață. Dacă, dimpotrivă, nu se întimplă minunea și tăișul rămîne de oțel, înseamnă că omul e cu adevărat vinovat și merită să-și ia pedeapsa.

Și zicînd aceasta, tăietorul de lemne își trase cutezător din teacă iataganul, arătînd curții înmărmurite tăișul de lemn.

— Cu adevărat că ești vrednic să-mi fii mîna dreaptă, grăi padișahul, zîmbind cu îngăduință. Pe lîngă celelalte însușiri dovedite pînă azi, ai mai adăogat acum și altele : curajul și singele rece.

Și padișahul îl copleși cu daruri, făcându-l mare vizir și îl ținu mereu în preajma sa, sfătuindu-se cu el plină în cele mai vitrege treburi ale împărăției. Iar vorbelor de rău, pe care le scorneau întruna dregătorii de neam pe seama fostului tăietor de lemne, nu le dădu niciodată crezare, căci, vorba bătrânească : „În pomul cu rod bogat se aruncă multe pietre“.

Repovestire de VIORICA DINESCU

Mireasa cea bătrână

CU MULȚI, mulți ani în urmă — cînd broaștele țestoase își lipiseră de carapace aripi, prinzînd gustul zborului, iar peștii din necuprinsele mări închiriaseră cu bani grei toți plopii lumii, ca să ia aer pe crengile lor înalte, cînd podurile de peste cele mai mari și mai adînci fluyii se clătinau, înăbușite de sete, iar cele mai înalte turnuri și minarete băteau mătănii drept mulțumire pămîntului că le ține — la marginea unei cetăți din Anatolia își duceau traiul, tihnite, în cea mai deplină înțelegere, o mamă cu fiica ei. Mama avea numai nouăzeci de anișori, iar fata ei, șaptezeci, bob numărat.

Într-o bună zi, cum fata își plimba printre straturile de flori din curtică statura-i gheboșată de ani, bătrîna, ca să-i facă plăcere, îi strigă din cerdac, gri-julie :

— Nu mai sta în soare, c-ai să te înnegrești, fata mea atît de gingașă, încît te rănește pînă și atingerea celei mai ușoare adieri ori a celei mai fragede viorele.

Tochmai atunci, prin dreptul zidului înalt, care împrejmua mica gospodărie, se întâmplă să treacă feciorul padişahului, călare. Cum prinsese din zbor vorbele bătrinei, își struni într-un suflet calul spre serai, unde îi povesti sultanei-mame cele auzite și, zugi-vindu-i cu de-amănuntul unde se găsește casa cu pricina, încheie :

— Mamă, trimite acolo, cu toată iuțeala, pețitori și cereți-o pe fată pentru mine, să-mi unesc cu ea viața. Nu-mi doresc altă fericire decît să-i ocrotesc făptura plăpîndă împotriva oricărui lucru care i-ar putea face rău. Și dacă de la căsătoria aceasta, voi fi împiedicat de cine știe ce, hotărîrea mea e luată: voi rămîne așa, pom uscat, pînă la sfîrșitul zilelor mele. O altă mi-reasă nu-mi trebuie.

Ce altceva putea să facă sultana-mamă ? Mulțumirea fiului stătea și pentru ea, ca pentru orice mamă, mai presus de orice. În fruntea unui alai din strălucitoare doamne de la curte, sosi ea însăși la poarta căsuței unde se afla giuvaerul fiului ei. Le deschise mama fetei. Cînd auzi despre ce e vorba, biata de ea îngheță.

— Da' eu n-am nici o fată ! Eu n-am' nici o fată ! se bilbîia ea. Dar cum sultana-mamă îi repetă atunci, întocmai, ceea ce auzise slăvitul său fiu, cînd trecuse călare prin fața căsuței, bătrîna, nemaiavind încotro, mărturisi :

— E-adevărat. am o fată. O singură fată, în toată lumea asta mare. Ea mi-e și avut, și alinare. Fără ea n-aș putea trăi o clipă, darmite zile, luni sau ani. Nu pot să mă despart de ea !

— Femeie, nu știi ce vorbești. Cine cutează să țină piept dorințelor padișahului ? Și-apoi, la fericirea de a te încuscri cu el, neam de neamul neamului tău n-a visat, o muștrară pețitoarele.

Ce să mai zică biata bătrână ? Primejdia se abătuse asupra fiicei ei, din senin.

— Fata mea nu-i învățată cu oameni străini. E peste măsură de sfioasă. Mă tem să v-o arăt, să nu se sperie. Mergeți la preaslăvitul stăpîn și spuneți-i așa : „Dacă se învoiește, fără a o vedea, să-i pună inelul de logodnă în degetul pe care ea îl va scoate prin gaura cheii, îi dau copila mea, altfel, nu !“

Fiul padișahului se învoi, firește, numaidecît. Ba chiar nici nu se miră prea mult de condiția pusă de bătrână : dacă pînă și atingerea unei flori fragede ca vioreaua o poate răni, cum să nu-i facă rău vederea atîtor străini, așa, deodată ? ! De ce-ar supune-o suferinței, fără nici un rost ?

Mama fetei nu-și pierdea vremea în zadar. Îngriji inelarul logodnicei cum se pricepu mai bine : îl spală de mai multe ori pe zi numai cu lapte crud și apă de flori, îl unse cu fel de fel de alifii și sulimanuri, îl obloji cu fel de fel de licori, încît, pînă la urmă, degetul uscat și încrețit al babei de șaptezeci de ani se

făcu mai proaspăt, mai alb și mai catifelat decât al unei fete de cincisprezece ani.

La ziua sorocită logodnei, fiul padișahului veni și puse pe inelarul logodnicei sale un preafrumos inel de logodnă, bătut tot numai cu nestemate. Inima tinărului zvicni de bucurie, văzînd frăgezimea degetului : „Dacă degetul e atît de frumos, de neîntînat, darmite chipul, făptura ei ? ! Ce mare noroc am avut !“ Și fiul padișahului zi și noapte nu mai știa altceva decât să viseze la frumusețea neasemuită a logodnicei sale. Ochi cu vilvătăi ca focul, ori galeși și visători ca lacrimile în asfințit. Sprîncenele-i — arc, genele — săgeți ce nu-și greșesc ținta niciodată... Gura — boboc de floare, dinții — dalbe mărgăritare... Și cîte și mai cîte asemenea lucruri nu-și închipuia fiul padișahului despre logodnica sa ! Și nerăbdarea de a o vedea aieva îi sporea cu fiecare clipă.

În sfîrșit, sosi și ziua nunții. Cu o săptămînă înainte, surlele și tobele vestiră pretutindeni, în țară, nunta vlăstarului crăiesc. În timpul acesta, mama miresei plîngea și se văita, singură cu spaimile ei. „Totul, totul o să fie dat în vileag ! Și atunci ? Ce-o să se întîmple atunci cu fata mea ? !...“ se frămînta ea. Alaiul de nuntă sosi. Ce de culori, ce de mătăsurii, ce de văluri străvezii, de pene și de giuvaeruri ! Și ce cai minunați, ce calești, ce forfotă pe străzi ! N-aveai unde să arunci un ac. După învoială, nimeni nu izbuti

să se apropie de mireasă, în afară de bătrîna ei mamă. Totul, găteala și podoabele miresei fuseseră pregătite numai și numai de mîna bătrînei, stropite de lacrimile ei. Mireasa se sui în caleașca închisă, cu mama ei alături, și alaiul o porni spre serai. Ca nu cumva totuși, dintre vălurile care, după datina musulmană, îi acopereau fața, un ochi mai ager să nu-i întrevadă obrajii zbîrciți și supti din pricina lipsei dinților, bătrîna o sili pe fiică-sa să țină în gură tot timpul, cite o acadea mare și rotundă de-o parte și de alta a fălcilor.

Mireasa intră în sarai, unde o aștepta mirele. Cînd acesta se apropie și ridică vălul de pe chipul sortitei sale multășteptate, încremeni : nu frumoasa frumoaselor de-o seamă cu luna și cu soarele îi stătea înaintea, ci o babă coclită, zbîrcită, cu ochii ieșiți din orbite, de frică, cu obrajii umflați de parc-ar fi suflat într-un foc ca să-l aprindă...

Tînărul văzu negru în fața ochilor. Apucă mireasa în brațe, ca spre a o îmbrățișa și o aruncă, cu toată puterea miniei pe fereastră.

Ca o pasăre de noapte, cobitoare de rele, așa țîșni mireasa prin văzduh, cu vălurile despletite, ca niște ciudate rînduri de aripi. În cădere, veșmintele i se încurcă de crengile unui copac bătrîn, ce se afla nu departe de fereastră, și ea rămase aninată acolo.

Întîmplarea făcu ca, chiar sub copacul acela, zînele să aducă pe fiul padișahului lor care, mîncînd prea

lacom, se înecase cu un os și sta să se înăbușe. Toată truda zinelor de a-l scăpa fusese zadarnică : osul nu putea fi scos cu nici un chip. Când însă văzu o babă de șaptezeci de ani, sulemenită foc și gătită ca o mireasă plutind prin aer, cu chipul sluțit de frică și rămânind apoi agățată de crengi, fiul padișahului zinelor fu zguduit de un hohot de râs așa de cumplit, că osul din gît îi zbură cît colo și astfel băiatul își recăpătă sănătatea.

În bucuria lor, zinele nu știură cum s-o răsplătească pe bătrînă. O așezară între ele, pe iarbă și se întrecură care mai de care cu darurile : „Frumusețe și tinerețe să-i fie hărăzite miresei bătrîne !“ zise o zînă, cea mai tînără dintre toate. „Chipul meu să fie chipul ei !“ zise o altă zînă, cu chipul cel mai minunat dintre toate. „Mîinile mele să fie și ale ei !“, „Gîtul meu și statura mea să fie ale ei !“, „Firea mea veselă, șagalnică și blîndă să fie firea ei !“... Și uite așa, fiecare zînă dăruî miresei noastre ce avea ea mai desăvîrșit.

Dimineța următoare mînia mirelui se mai potolise. Și cum nu era om rău din fire, îl cuprinse chiar mila gîndindu-se ce-o fi pățit biata bătrînă cînd fusese aruncată pe fereastră. Coborî în grădină și căutîndu-și așa-zisă mireasă, își aruncă privirile spre copacul de lingă fereastră și nu-i veni să-și creadă ochilor : pe crengi se legăna, în bătaia domoală a

vîntului, o tînă ră frumoasă, frumoasă. Numai veș-
mintele ei mai aminteau de mireasa cea din ajun,
atîta...

Pradă uimirii și încîntării, tînărul își coborî mireasa
din copac și cu ea de mînă intră în sarai, spre desfă-
tarea și bucuria tuturor...

Și nunta lor ținu, ca în vremurile acelea de demult,
patruzeci de zile și patruzeci de nopți încheiate...

Repovestire de VIORICA DINESCU

Țăranul și Sultanul Mahmut

TAICA avea nouă albine. Ținea la ele ca la ochii din cap. Cum mijeia de ziuă, le număra și mi le dădea în grijă, să le duc să zbîrnie pe plaiuri, cum se însera, le număra iar și le băga în casă...

Într-o zi, la numărătoare, albina șchioapă nu-i și nu-i. Caut-o prin bătătură, caut-o prin casă, caut-o prin grajd, albina șchioapă, nicăieri. Atunci, am scos din coteț cocoșul pintenat, i-am pus la gît, drept friu, un fir de păr, am încălecat și am pornit să caut albina cea șchioapă. Mai iute ca apa torenților am străbătut văile, mai iute ca vîntul în vijelie, munții...

M-am dus, m-am tot dus... Și iată că dau de albina noastră : ara de zor, înjugată alături de un bivoli, la un ditai plugul. Grumazul ei, ros de jug, sîngera. — Cum de-ai făcut una ca asta ? mă reped eu la țăran.

Dar el, liniștit :

— Freacă-i gîtul cu frunză verde de smochin și îi trece...

Am lăsat albina unde era și am alergat să caut frunză de smochin. M-am dus întins în podul casei noastre, să caut frunză verde de smochin acolo.

Smochin n-am găsit în pod — se vede treaba că în podul casei noastre nu creșteau copaci — dar în schimb am găsit o ladă veche și prăpădită.

Am deschis-o : înăuntru, un galben prăpădit. N-am avut de gând să-l iau, dar l-am luat, că prea era de tot galben și, într-un suflet, drept la Istanbul m-am oprit. Acolo am tirguit cu galbenul meu un castron cu iaurt — unde să găsești un iaurt mai bun dacă nu la Istanbul ? ! L-am amestecat cu 999 ulcioare cu apă — mi se păruse a fi prea gros. Și după ce l-am mincat pe tot, așa, însutit cu apă, am smuls minaretele de la geamia cea mare ca pe niște fire de iarbă și mi le-am prins la cingătoare, în loc de chei. Mi-am umplut buzunarele cu ghiulele, drept bile. Am luat un topor și am dat buzna în piața cea mare — mi s-a părut a fi un codru — am intrat în apa mării și am început să mă preumblu prin ea — am luat-o drept bulevard, am tras un pumn muntelui veșniciei, ca să se dea mai încolo — mă stînjenea — oamenii m-au prins și m-au băgat la balamuc — că-s, adică, nebun — eu am scăpat, am făcut balamucul sul și hop ! l-am săltat în cîrcă, întocmai ca pe un covor, dar, zărind un măgar, am uitat de balamuc și am alergat după dobitoc — părea leit albina cea șchioapă — mă-

garul mi-a dat o copită, zicîndu-mi să-l las în pace...

Mulți mincinoși mai țin Allah pe lume, dar unul așa ca mine, prea des n-ai să-ntîlnești. Hai să-ți fac un ilic din nuieleușe, să ți-l tivesc cu coajă de pepene galben și să-i prind la el nasturi din ridichi roșii.

A fost odată ca niciodată... A fost odată un padișah cu numele de Mahmut, mulțumit de sine cum nu se mai poate, căci i se părea a fi conducător vrednic și mai ales drept. De-asta îi și plăcea să cutreiere prin împrejurimile cetății sale de unul singur, pe jos, să se încredințeze el însuși cum îi trăiesc supușii.

Într-o zi, pe cînd se înturna dintr-o astfel de plimbare, padișahul Mahmut, încălzit de dogoarea soarelui, se așează la umbra unui pom, să se odihnească. O pară galbenă ca aurul îi căzu drept în turbanul pe care și-l pusese lingă el. Padișahul o mîncă și își domoli astfel setea. Apoi intră în coliba țaranului, care era stăpînul părului, ca să-i aducă mulțumiri.

— Eu sînt sultanul Mahmut, zis și cel Drept. Am mîncat o pară din pomul tău, fără să-ți cer învoirea. Mi-am astimpărat setea și m-am răcorit. Socot nimerit și drept să te răsplătesc. Dacă ți se va întîmpla să ai nevoie, vreodată, de sfatul ori de ocrotirea mea, vino la Istanbul, nu sta pe gînduri. Caută-mă fără nici o sfială. Întreabă numai de sultanul Mahmut și calea spre șarai îți va fi deschisă.

Sultanul plecă. Trecură zile după zile și luni după luni. Veni primăvara. Unul din vecinii țaranului nostru, nesățios după avere, intră cu plugul în sforicica de pământ a acestuia, vrînd să i-o înhațe cu orice preț. Păgubitul se duse la cadiu, după dreptate, dar ca prea adeseori, plocoanele fură mai tari decît ade-vărul. Se zbatu omul, alergă în dreapta și în stînga cerînd ascultare și judecată dreaptă, dar totul fu zadarnic. Atunci, ce-i trecu prin cap femeii lui ?

— Bărbate, ia frumușel un coș cu pere și du-te la Istanbul, la sultanul Mahmut. Povestește-i toate cîte ai pățit. O să te asculte pe îndelete și o să-ți facă dreptate, doar nu degeaba și-a zis el „Cel Drept“. Zis și făcut. A luat omul un coș nou-nouț, împletit din răchită chiar de mîna lui, l-a umplut cu pere într-ales și a plecat la Istanbul. Aici, tot întrebînd din om în om, s-a trezit la sarai. Dar, străjile nu numai că l-au împiedicat să intre pe poartă, ci, ascultîndu-i povestea, l-au luat drept un măscărici născocitor de minciuni, ori drept o iscoadă, care urmărește să se strecoare în sarai, să se apropie de padișah și să-i dea doamne ferește, pere otrăvite ! Spre o mai mare siguranță, l-au burdușit în bătăi și l-au aruncat în temniță, să stea acolo pînă i-or rugini oasele și i-o pieri cheful de glume și scorneli. Bineînțeles, padișahului nu i-au suflat o vorbă din cele petrecute. La ce bun să tulbure liniștea înălțimii sale ? !

Trei ani încheiați a zăcut țăranul în beciurile saraiului, uitat de toți și toate, cînd, tot într-o zi de vară, padișahul, trecînd iar pe lîngă pârul cu pricina, își aminti de țăran și vru să-l vadă. Așa află cu uimire că de trei ani de zile țăranul plecase spre sarai cu jalbă și de atunci parcă-l înghițise pămîntul.

Cum ajunsese în sarai, padișahul Mahmut întrebă pe fiecare slujitor — de la viziri pînă la ostașul de rînd — despre țăran și descoperi, firește, urîta pățanie a acestuia. Supărat, porunci pe dată ca omul să fie adus numaidecît în sarai, unde îl așteptau o baie caldă, straie scumpe, masă îmbelșugată și... un padișah prietenos.

— Cere-mi orice, omule, și dorința ta se va îndeplini aievea. Numai așa padișahul va putea să plătească amarnica greșală la care ai căzut jertfă, de altfel, fără voia lui.

— Să-mi dai numai atît, padișahule : o frînghie din cele groase și trainice, un topor cu tăișul cît mai ascuțit și un Coran, îi răspunse țăranul în deplină liniște. Mirat că-i cere numai atîta, padișahul îl întrebă, ce are de gînd să facă cu aceste trei lucruri.

— Cu toporul vreau să dobor pârul, care mi-a adus atîta nenoroc, cu frînghia să-mi spînzur nevasta, că ea m-a împins să vin la tine ca să-mi caut dreptate, iar pe Coran, nu-ți fie cu supărare, dar voi jura să nu mai pomenesc vreodată în viață de Mahmut și să

nu mai stau de vorbă, niciodată, cu oricine va purta acest nume...

Răspunsul fără ocolișuri al țăranului plăcu padișahului care, după poveste, îl opri pe țăran la sarai și-l făcu sfetnic. Și, tot după poveste, se pare că așa, cu ajutorul judecății limpezi a țăranului, padișahul izbuti să-și merite cu adevărat numele de „Cel Drept“.

Repovestire de VIORICA DINESCU

Keloglan și fata de padișah

ȐDATA, cam de multișor, ce-i drept, mî
aflam printre grădinile de rodii singur-singurel și îmi
făceam de joacă cu praștia, cînd iată că pe un rodiu
poposește o pasăre. Dar ce pasăre! Nu mai îmi
fusesse dat să văd vreodată o asemenea pasăre, mă-
car că crescusem la poalele munților Taurus, unde
întilnești tot felul de minunății. Avea penele ca și
flăcările focului, și ca spuma apelor învolburate, și
ca ierburile cîmpului, și ca cerul senin al verii, și
ca luna în miez de noapte. Dau s-o lovesc cu praștia
înt-o aripă, ca să cadă, s-o prind și să fie a mea,
dar n-o nimeresc. Cînd isprăvesc pietrele, scot din
buzunar cîteva nuci și arunc cu ele. Nici nucile n-au
nimerit-o și pasărea a zburat, s-a dus! Dar, pe
locul unde-au căzut nucile, au răsărit, cît ai clipi,
niște pomi. Au crescut, au crescut sub ochii mei,
pînă ce s-au făcut mari-mari, cu crengile gemînd de
nuci. Am alergat pe sub copaci, după pietricele, să
lovesc nucile, ca să cadă jos și să le măninc. N-a

căzut nici una. Cînd mi s-au isprăvit pietrele, am aruncat cu bulgări de pămînt. Şi ce să vezi ? Sus de tot, pe crengile cele mai înalte, s-a înfiripat pe loc un ogor de toată mîndreţea. Acu-i acu' : ce să semăn pe ogorul meu ?... „Seamănă grîu“ — m-au sfătuit unii. „Seamănă pepeni“, m-au sfătuit alţii. Eu am semănat pepeni, că-mi plăceau mai mult. Cît ai bate din palme, în grădina mea cocoţată pe crengi au răsărit nişte pepeni, nişte pepeni atît de mari, atît de mari, cum nici nu se poate închipui : nici o cămilă nu-i putea căra, iar de cîntărit, nici un cîntar din lume nu era în stare să-i cîntărească. A venit un muşteriu şi mi-a cumpărat unul. A mîncat din el o oştire întreagă şi tot a mai rămas, neatinsă, mai mult de jumătate.

„Ia să-mi tai şi eu unul — mi-am zis — doar eu i-am muncit, nu ? Am luat un iatagan şi o secure. Abia am crestat cu ele pepenele, şi au şi pierit înăuntrul lui. Mi-am vîrît braţul după ele pînă la sub-suoară, dar nu le-am putut găsi. Mi-am lipit ochii de coaja pepenelui, în despicătura făcută, dar nu le-am putut vedea. Atunci m-am opintit o dată şi am intrat eu în pepene, să-mi caut securea şi iataganul — le aveam de la stră-străbunicul meu. Şapte ani am cutreierat prin pepene după ele, dar nu le-am găsit. M-am hotărît să ies la lumina zilei, dar ce credeţi ? Alţi şapte ani mi-au trebuit pînă să găsesc locul prin care să mă strecor iar afară, printre oameni. Şi încă

am avut noroc : aş fi putut eu mult şi bine să mai rătăcesc prin pepenele ăsta, tot căutînd o ieşire din el, şi atunci, ia să stăm şi să chibzuim, cine v-ar mai fi spus vouă povestea lui Keloglan şi a fetei de padişah ?

Odinioară, în vremi de mult apuse, într-o ţară dinspre soare-răsare, trăiau, într-o căsuţă ca vai de ea, o mamă bătrînă cu fiul ei. Dar dacă zic „trăiau“ zic o vorbă cam nepotrivită, căci numai a trăi nu seamănă viaţa pe care o duceau cei din căsuţă. Mama se spe-tea muncind pe la uşi străine, de nu-şi mai dădea seama că-i noapte ori zi, vară ori iarnă, în timp ce fiul ei, un flăcău voinic ca un munte, cît e ziua de mare şi noaptea de lungă şedea tolănit pe o saltea lîngă vatră. Era cumva bolnav flăcăul ? Da' de unde ! Se născuse fără un pic de păr în cap şi aşa rămă-sese. Din pricina asta şi fusese numit Keloglan, adică Chelul. Beteşugul cheliei îl rodea pe flăcău mai tare ca orice boală. De teamă că va fi luat peste picior cînd va ieşi din casă şi oamenii îi vor vedea capul chel ca în palmă, Keloglan nu se arăta prin lume. Aşa hotărîse el şi aşa făcea.

Veni însă şi clipa în care răbdarea bătrînei se sfîrşi. Îmbătrînise, cu greu îşi mai găsea de lucru, iar su-ferinţele venite o dată cu bătrîneţea o încolţeau din ce în ce mai rău.

— Cu cine vei fi semănînd aşa de leneş şi de mola-tec, fiule ? îşi vărsă ea focul într-o bună zi. Că tai-

că-tău, săracul, scotea piine și din piatră seacă. Cîț despre maică-ta, iat-o. A cunoscut ea vreodată ce-i aia odihna ? Iar tu ? „Întinde-te masă, vino somn, hai vâlcăreală“, bolești de inimă rea, altceva nu știi. Ca mîine închid ochii și atunci cîinii or să întindă de tine. Și ce dacă ești chel ? Să te ferească Allah de alte belele, cu mult mai rele. Ești întreg la trup, ai mîini și picioare zdravene. Cu mîntea, e-adevărat, o duci cam prost : ce cunoști tu din lume ? Nici harul, nici amarul ei. Aștepți totul de la maică-ta, de-i mai mare rușinea. Fă bine de te dă jos din culcuș, ia năvodul rămas de la taică-tău și du-te de muncește ! Dacă mă ascuți, mai ai loc în coliba asta, dacă nu, n-ai ce mai căuta aici !

Așa sunară dojenirile bătrînei. Și încă ce i-o mai fiz ea, nu știu, doar că, pînă la urmă, își înduplecă fiul să iasă din casă.

Cînd se trezi singur-singurel, față în față cu lumea largă și necunoscută, Keloglan se simți tare nelădemînă. Dar ce să facă ? Își vîrî și mai adînc capul între umeri, își săltă năvodul pe spinare și-o porni spre rîu, pe prima potecă ce-i ieși în cale. Cum aruncă năvodul, și prinse cîțiva pești și glonț cu ei spre casă. Bătrîna lăcrimă de bucurie și sprintenă cum nu mai fusese din tinerețe — îi dădea ghes inima, că își vedea feciorul pornit pe calea cea bună — găti cît ai elipi niște mîncăruri gustoase de se linseră amîndoi pe degete.

A doua zi, în zori, cînd își porni din nou feciorul la pescuit, mama îl îndemnă să stea mai mult la rîu și să vîndă în piață pește prins.

Keloglan făcu întocmai. Stătu pe malul apei pînă amurgii. Apoi, se duse în piață, vîndu pește și se întoarse acasă cu piine caldă, cu brînză și halva. Și iarăși mama și fiul mîncară pe săturate din munca lui Keloglan.

Zilele se scurgeau mai toate la fel, pînă ce Keloglan avu norocul să-i între în năvod un pește așa de mare și așa de greu, încît, cînd îl trase la mal, frînghiile năvodului scrișniră a împotrivire, iar brațele lui vînjoase abia de putură să dovedească. Keloglan îl luă la spinare și vesel, hai cu el la tîrg. Pe drum însă îi pieri veselia : la una din ferestrele seraiului văzu o fată atît de frumoasă, atît de frumoasă că, privind-o, își uită de toate și rămase ținuit locului, ca năuc. Ea însă, arătîndu-l cu degetul, se porni pe ris și, în batjocură, îi aruncă în capul chel, una cîte una, zaharicalele pe care le avea lîngă ea într-o punguță.

Fisticit cu totul, cu inima grea de obidă, Keloglan o luă înapoi spre casă, blestemînd, în gînd, clipa în care se născuse.

— Ce-i cu tine, fiule ? îl întrebă bătrîna de cum îl văzu. Ce te-ai posomorît așa ? Și, după ce se minună de frumusețea peștelui, îi mai zise : Cum de nu l-ai vîndut ? Ai fi primit bani buni pe el, nu glumă.

Keloglan se încruntă mai tare și tăcu. Cum să spună că pentru o fată frumoasă care-și bătuse joc de el cu atîta cruzime uitase de tot și de toate ?

— Nu te mai necăji, încercă să-l împace mama, bănuind ceva la mijloc. O să mîncăm noi peștele și gata. Ia-l și du-l la rîu, spintecă-l, spală-l bine și adu-l să-l gătesc. Abia c-o să mîncăm și noi o mîncare mai acătării.

Cu gîndurile aiurea, numai și numai la frumoasa fată, Keloglan luă peștele și se duse la rîu. Cînd se apucă să-l spintece, rămase cu gura căscată : în pîntecul peștelui găsi o sinie mică, acoperită cu mușchi verde. O șterse bine cu smocuri de iarbă și înmărmuri : siniuța strălucea de îți lua ochii, nu alta ! Pesemne că era de aur, ba poate nici de aur, ci din cine știe ce altceva și mai scump decît aurul, din ceva nemaiauzit și nemaipomenit ! Keloglan o vîrî în apa rîului, cu gîndul să soarbă un pic de apă — de uimire își simțea gura și gîtul iască, dar, bea apă dacă poți ! Apa din siniuță se prefăcuse toată în aur curat, sunător, Înveselit, Keloglan răsturnă galbenii lîngă el, pe iarbă, mai vîrî o dată siniuța în apă, o scoase iar plină cu aur, pe care-l răsturnă din nou lîngă el și așa, mereu, cîteva ceasuri în șir. Era ca vrăjit : nu mai auzea și nu mai vedea nimic în jurul său, în afară de grămăjoara de galbeni care creștea, creștea, creștea întruna. Nici nu băgă de seamă flăcăul că,

din spate, cineva îi pîndea orice mișcare. Cînd primele umbre ale înserării începură să pogoare peste apă, Keloglan se pregăti, în sfîrșit, să plece acasă cu galbenii, siniuța și peștele, cînd, tresări puternic : simțise pe umăr atingerea unei mîini ușoare ca un fulg de pasăre. Își înălță capul și... mai-mai să nu-și creadă ochilor : lîngă el, aproape de tot, se afla însăși fata padișahului, acea frumoasă între frumoase, care mai adineauri îi orbise și vederea, și cugetul. Numai că acum frumoasa nu mai rîdea de el, ci îi surîdea dulce, dulce, îmbiindu-l :

— Hai, Keloglan, fă-mi plăcerea asta și dăruiește-mi mie siniuța.

Keloglan ar fi vrut să-și descarce sufletul, să-i mărturisească cît de mult îl duruse rîsetele ei, cît de mult îl uluise frumusețea ei fără seamăn, dar nici glasul, nici buzele nu-l ascultau. Gîngăveli nătinge îi leșeau din gîtlej și atît.

— Hai, Keloglan, nu fi rău, se alinta fata. Dă-mi mie siniuța. Cere-mi pe ea oricît. Fac tot ce vrei tu, merg unde vrei tu, numai dă-mi mie siniuța.

În mintea lui Keloglan gîndurile se învălmășeau : „Ciudată mai e lumea, și cît de puțin o cunosc eu ! Acum cîteva ceasuri numai, aceeași fată arunca în chelia mea cu cofeturi, scotea limba la mine și rîdea de cusurul meu și acum, dintr-o dată, iat-o la picioarele mele, blîndă și rugătoare...”

— Fac tot ce zici tu, merg unde poruncești tu... răsună întruna glasul melodios al fetei.

„O siniuță fermecată, care aduce mult aur, m-a preșchimbât în ochii ei în cine știe ce Făt-Frumos“ și atît de hazlie, de amar hazlie i se păru lui Keloglan toată rînduiala lumii, încît izbučni într-un rîs neașteptat și, cu sclipiri de glumă în ochi, îi spuse fetei :

— Vino după mine ! Și se porni pe fugă, după ce, mai întîi, își viri siniuța în chimir. Și fugi, și fugi ! Fata, după el. Trecură așa în goană pe străzile orașului care acum, în asfințit, gemeau de lume. Toți trecătorii, toți cei care se aflau pe la ferestre și balcoane rămaseră cu degetul în gură : o fată de padișah, și pe deasupra și frumoasă foc, să fugă, supusă ca un cățeluș, după un flăcău chel și jerpelit !

Cei doi ieșiră din oraș. Fata își închipui că Keloglan vrea s-o ducă într-alt oraș, îndepărtat, unde, necunoscuți, să se căsătorească și, în sinea ei, se și învoise la asta, numai să-i rămînă ei siniuța. Ce vreți, era doar fată de padișah, prețuia bogăția mai presus de orice, așa fusese învățată ! Cînd colo, ce să vezi ? ! Ajuns în dreptul unui copac mare, Keloglan se opri, se întinse pe iarbă și zise :

— Fă tumbe aicea, în fața mea, pînă ți-oi zice eu să stai. Dacă ai să le faci bine, îți dau siniuța. Altceva nu-ți cer.

Fata se codi o clipă, dar numai o clipă, cît se uită la veșmintele ei scumpe : nu era mai mare păcatul să le tăvălească în colb ? Dar, la gîndul că la capătul acestei toane zănatece o așteaptă siniuța, se aplecă, mlădioasă, își propti miinile de pămînt și începu tumbel, de parcă de cînd lumea n-ar fi făcut altceva decît tumbel. Praful ridicat de săriturile ei se amesteca cu sudoarea, lăsînd dîre-dîre de noroi pe frumosu-i chip și pe straietele-i bogate, dar ei nici că-i păsa.

Cît despre Keloglan, culcat pe spate, hohotea de se cutremura văzduhul. Cînd osteni de-atîta rîs, zise fetei :

— Gata, ajunge ! Ține siniuța ! și i-o aruncă.

Fata o prinse din zbor și fericită, se înturnă la sarai. Pe drum însă, gîndul îi fugea mereu la Keloglan. I se părea neobișnuită purtarea lui, atît de neobișnuită ! Un om așa de sărac — un pescar prăpădit, din cei cu miile — și să lase din mînă un izvor de avuție nesecată, numai pe-o toană copilărească.

Și Keloglan se întoarse acasă, în căsuța cea părăginită, incolțit de gîndurile cele mai felurite : ba îi părea rău după siniuță, ba îi era ciudă pe fată, ba își blestema chelia... Dar cel mai adesea îi venea în minte chipul fetei și, împotriva vrerii lui, își dădea seama c-o ierta pentru toate și că-i era dragă. Și după ce ceru binecuvîntarea maicii sale, își luă cu el

năvodul și o porni pribeag prin lume, să caute uita-rea...

La'sarai, pe fată o aștepta mare necaz : padișahul-tată era foc și pară. Fel de fel de oameni veniseră la sarai și îi povestiseră că îi văzuseră fiica alergînd pe străzi, besmetică, după un pescar amărît, și-apoi, făcînd tumbe la porunca lui... Și cîte și mai cîte mai adăogară oamenii, fiecare după cum îl ducea capul, după cum era mai bun ori mai rău și avea mai mult sau mai puțin darul născocirii.

La auzul unor asemenea lucruri, padișahul își ieși din fire. Sparse două ferestre, cincizeci de farfurii, șaptezeci de pahare, tăie capetele tuturor vizirilor, cîtorva pași, la cinci mii de ostași, dar mînia tot nu i se potolise. Cînd dădu cu ochii de fată, răcnî înfricoșător :

— Pe mîna călăului, pe mîna călăului ! Să i se taie capul ! Ilicul ei însîngerat, să mi se aducă mie ! Am zis !

Călăul înșfăcă fata și o duse departe de sarai, într-un creștet de munte. Pentru el, a tăia capul unui om era o nimica toată, un fleac, ceva mai ușor cum ar fi, să zicem, băutul unei ceșcuțe de cafea tare și aromată ! Dar de data aceasta nu știu ce avea călăul, că parcă nu-l lăsa inima să dea pradă morții o ființă atît de frumoasă și atît de tînără pe care o cunoștea de cînd era de-o șchioapă !

— Mică sultană, îi zise el, n-am să-mi mînjesc mîinile cu sîngele tău. Dă-mi ilicul, și restul e treaba mea. Tu făgăduiește-mi doar că n-ai să mai pui vreodată piciorul pe meleagurile părintești și Allah să te albe în paza lui !

Rămasă singură, fata merse mult și bine, pînă ce zări un orașel. Mîncare' îi fură fructele și rădăcinile pădurii, băutură — apa rece de izvor, culcuș — mușchiul moale și primitor, velință — păru-i lung și bogat, iar singura nădejde, siniuța de la Keloglan.

Se opri lîngă un fir de apă și, cu ajutorul siniuței, își umplu buzunarele șalvarilor cu galbeni. Apoi coborî în oraș și își tîrgui un rînd de straie bărbătești. În numai cîteva zile, lîngă pîriul care intra în orașel se înălța un sarai fără pereche, cu totul și cu totul de aur.

Bogăția tînărului venit pe neașteptate din alte ținuturi, întrecea orice închipuire, ca și dărnicia lui. Oamenii dădeau năvală să vadă minunea de sarai și nu era ins în straie mai ponosite care, la porunca stăpînului saraiului, să nu fie îmbrăcat din creștet pînă în tălpi, să nu fie ospătat pe săturate și să nu plece măcar cu un pumn de galbeni.

Vestea despre saraiul cel frumos — izvor de alinare a suferințelor — răzbi pînă hăt, departe, străbătu munți și văi. Veneau padișahii în cîrd să-l pețească pe tînăr pentru fiicele lor. Dar cum veneau, așa ple-

cau. Și nimeni nu înțelegea cum de chipeșul flăcău nu se învoia să se însoțească cu nici o fată de padișah. De unde să știe ei că stăpînul saraiului era o fiică de padișah, izgonită din casa părintească ?!

Într-o zi veniră soli care să vestească sosirea unui padișah de dincolo de munți : era vorba chiar de padișahul-tată.

Cum păși în sarai, padișahul-tată, cît era el de padișah, își pierdu capul de atîta bogăție cîtă văzu în jurul său. Fără voie, se aplecă la urechea slujitorului străin, care-l călăuzea, și îi șopti, arătînd pe tînărul care aștepta în picioare, la capul treptelor poleite cu aur :

— El e bogatul tînăr de care vuieste lumea ?

— Oh, nu ! E doar mai-marele slugilor de la catul de jos, fu răspunsul.

Urcară treptele. La capul scării iar îl aștepta, în picioare, un tînăr și mai frumos, și mai scump înveșmîntat ca cel dintîi.

— El e bogatul tînăr de care vuieste lumea ? întrebă iar padișahul pe călăuza sa.

— Nu ! E doar mai-marele slugilor de la catul întîi, fu răspunsul.

În sfîrșit, abia la catul următor le ieși înainte gazda, care-l primi pe bătrînul oaspete cum nu se putea mai bine.

Se ospătară în sunetele dulci de alăută și, despre ce nu vorbiră ! Padișahul-tată, într-un târziu, își iscodi gazda de unde are atîta belșug. Fără o vorbă, acesta scoase de la sîn siniuța, o umplu cu apă și o deșertă pe masă. Clinchetul galbenilor, care se rostogoleau vesel în toate părțile, acoperi toate celelalte sunete.

— Aș face orice mi s-ar cere, ca să pot avea și eu o siniuță ca asta, spuse padișahul-tată către gazdă. N-aș pregeta nimica, nimica !

— De-i așa, o poți dobîndi, padișah ! Fă tumbe în fața mea pînă ți-oi porunci eu să stai și siniuța va fi a ta.

Abia își sfîrși gazda cuvintele și padișahul, bătrîn și burduhănos, îngreuiat și mai tare de prea multă mîncare și băutură, încercă să facă tumbe, dar, pace să izbutească ! Și era așa de caraghios, așa de caraghios să-i vezi trupul greoi și umflat, chipul buhăit și roșu ca racul, schimonosit de încercările nereușite de a se da peste cap, încît toți cîți erau de față rîdeau de se prăpădeau.

Un singur om nu rîdea : gazda. Ea se furișă pe nesimțite afară din încăpere și se întoarse iute. Acum, părul îi cădea valuri-valuri pe spate, atingînd aproape podeaua ; era înveșmîntată în straie femeiești, iar în mîini ținea straiele cele vechi, cu care fusese îmbrăcată cînd bătrînul o dăduse pe mîna călăului.

— Ajunge, tată ! Nu te mai face de rîs, țopăind fără rost. Tot n-ai să fii în stare să faci tumbe. Precum văd, pentru siniuța mea n-ai sta în cumpănă să-ți dai și duhul. Și pe mine cît de crunt ai vrut să mă pedepsești, î**nt**amintești ?!

Abia la aceste vorbe padișahul-tată își recunosc fiica și își înțelese cu adevărat greșeala față de ea. Doar el o învățase să se lăcomească după avuție ! Cînd se rugă fierbinte de iertare, fata grăi :

— Te-am iertat de mult, tată. Datorită lui Keloglan, pescarul prăpădit de la care o clipă nu mi-am luat gîndul, am înțeles că viața e făcută și din altceva, nu numai din bogăție și trufie. Dar, dacă vrei să trăim din nou sub același acoperiș, tu și cu mine, găsește-mi-l mai întîi pe Keloglan și adu-mi-l aici, să-mi unesc viața cu a lui. Numai așa, uitate vor fi toate, altfel nu voi să mai știu de tine...

Se înțelege că padișahul-tată se făcu luntre și punte pînă îl găsi pe Keloglan, rătăcind pe cărările lumii după un leac pe care nu-l afla : leac de dorul după fata care-și bătuse joc de el, care se arătase vicleană și hrăpăreață, dar pe care nu și-o putea scoate din inimă...

Și se încinse o nuntă mare, cu veselie și belșug, rar întîlnite chiar și în povești și nu fu vietate care să nu petreacă, care să nu se bucure de norocul lui

Keloglan și al frumoasei fețe de padișah. Iar eu, care mă aflam bineînțeles acolo, am scris numaidecât povestea lor noaptea, la lumina lumînărilor purtate de broaștele țestoase, pe carapace, prin desişul ierburilor și al florilor...

Repovestire de VIORICA DINESCU

Mărul care rîde și mărul care plînge

ODINIOARĂ, pe cînd purecii erau cio-bani, cocoșul-vătășel, vulpea-samsar și coțofana bîr-bier, viețuia un padișah care avea doi feciori. Și, cu toate că erau ei frați buni, din aceeași mamă și ace-lași tată, nu se asemuiau deloc unul cu altul. Cel mare întuneca pînă și soarele la amiază, atît de ursuz și de cumplit era. Doar că-l priveai și-ți pierdea che-ful de viață. Cel mic revărsa în jur o lumină blîndă, de-o seamă cu stelele. Vesel și cu inima deschisă, alina orice durere. În preajma sa pînă și orfanul își uita de ursita-i amară. Toți cei care îi cunoșteau pe cei doi prinți — Întunecatul și Luceafărul, căci așa îi poreclise norodul — oftau îngîndurați: „Acum, treacă meargă, dar o să vină vremea cînd padișahul-tată o să închidă ochii. Atunci, dacă după datină, locul o să-i fie luat de fiul mai mare, vai de traiul supușilor. O vor duce mai rău ca în iad. Dacă însă nu Întunecatul, ci Luceafărul ar primi sceptrul îm-părătesc, totul s-ar întoarce în bine.“

Gîndurile astea îl zbuciumau și pe padișah. Își iubea feciorii deopotrivă, că doar le era tată la amîndoi, dar, pe de altă parte, avea și grija ocîrmuirii. Și azi așa, mîine așa, tot în gînduri și gînduri, îi pieri somnul, îi pieri pofta de mîncare, se îmbolnăvi și căzu la pat. Cîți vraci destoinici nu veniră să-l cerceteze, ca să găsească leacul bolii, cîți oameni înțelepți nu-și dădură sfatul, dar totul în zadar ! Padișahul, chinuit de gîndurile lui, slăbea văzînd cu ochii. Într-o zi, un cerșetor străin se opri la porțile seraiului, cerînd demîncare. Și cum Luceafărul se afla pe aproape și-l văzu, îi dăruî chiar el cu mîna lui o mulțime de merinde și, pe deasupra, și un pumn cu galbeni și unul cu arginți. Și, din vorbă în vorbă, cerșetorul află de boala padișahului. Ceru să vadă și el pe slăvitul stăpîn și înainte-de a părăsi seraiul, spuse, clătînînd din cap :

— Numai mărul care rîde și mărul care plînge i-ar putea ajuta padișahului, altceva nu !

De unde să iei mărul care rîde și mărul care plînge, cînd, cu o clipă mai înainte, nici nu știai că se află pe lume minunățiile astea ? Dar Luceafărul, care de mult nu mai putea răbda să se uite cu brațele încrucișate cum i se stinge părintele, ceru învoirea să se ducă în lume ca să găsească leacul spus de cerșetor. Mai cu voie, mai fără voie, de silă, de milă. Întunecatul i se alătură mezinului și iată-i pe amîndoi

frații pornind la drum prin lume. Merșeră ei ce merșeră, pînă ce dădură de-o fîntînă pe ale cărei ghizduri se deslușeau, scrijelate, niște litere. Se uitară mai bine și citiră : „Cine merge pe poteca din dreapta se duce și vine, cine merge pe poteca din stînga se duce, dar nu se mai întoarce.“

Sosise ceasul despărțirii pentru cei doi frați. Și, ca să știe, la înapoiere, unul de soarta celuilalt, își scoase fiecare din deget inelul și îl puse sub un bolovan de lîngă fîntînă. Care cum se întorcea trebuia să dea piatra la o parte și să-și ia inelul.

Și frații își văzură mai departe de drum, așa cum se învoiseră : Întunecatul o apucă pe poteca din dreapta, Luceafărul pe cea din stînga, a drumului fără întoarcere. Și umblă, și umblă el zile lungi de vară, din zori și pînă-n seară, fără să întîlnească nici o vietate. În a patruzecia zi de colindat, dădu peste o poiană întinsă, în care păștea o turmă de oi. Se apropie de ciobanul turmei și-i dădu binețe :

— Pacea fie cu tine, unchiașule !

— Și cu tine, fătul meu ! Da', ia zi, ce vînt te mină prin locurile astea ? Că eu, de atîta amar de ani, de cînd trăiesc, n-am văzut pe-aici picior de om.

Atîta aștepta Luceafărul, să-și descarce sufletul cuiva ! Începu dar să-și spună păsul. Și vorbi despre boala padișahului-tată cu atîta durere, încît pînă și ochii ciobanului se umeziră.

— Tare aş vrea să te ajut să-ţi vindeci părintele, dar nu ştiu cum aş face. Mărul care rîde şi mărul care plînge se află chiar în iatacul domniţei din seraiul padişahului meu. Te-aş duce pînă acolo, da', vorba e, cum să intri înăuntru, că la poartă, în fiecare seară, mă opreşte şi-mi numără mioarele...

Chibzui şi chibzui ciobanul şi, pînă la urmă, înnodă iar firul vorbei :

— Ia stai niţeluş ! Vezi burduful ăsta mare ? Cînd ne apropiem de serai, te vîr în el şi intri cu turma o dată. Eu îţi spun cu de-amănuntul unde-i iatacul domniţei şi raftul pe care îşi ţine merele. Mai departe-i treaba ta. Dacă ai să izbuteşti să ieşi merele, o să fie bine, dacă ai să fii prins, îţi pierzi viaţa. Hai s-o şi pornim la drum, că mai avem cale, nu glumă, de străbătut.

Se petrecu totul după spusele ciobanului. Către dimineaţă, atunci cînd somnul e mai dulce, Luceafărul ieşi din burduf şi, binişor-binişor, se strecură pînă în iatacul domniţei, care dormea dusă. Şi era atît de frumoasă domniţa, atît de frumoasă, că pe lîngă ea pălea pînă şi farmecul unei nopţi senine de vară. Oricine o vedea înmărmurea, parcă lovit în inimă. Dar Luceafărul se gîndi la suferinţa padişahului-tată şi scăpă de sub vraja frumuseţii fetei. Întinse mîna să ia cele două mere, dar unul începu să rîdă cu hohote, altul să plîngă cu sughiţuri. Iute, Luceafărul

alergă în vârful picioarelor și se ascunse în burduf. Domnița se trezi și chemă străjile, care răscoliră peste tot, dar nu dădură de nimeni.

— Vă bateți joc de mine? dojeni ea merele. Dacă mă mai treziți din somn, fără rost, să știți că vă bat! Culcîndu-se din nou, fata adormi. Atunci Luceafărul veni iarăși și, ușurel-ușurel, se furișă pînă la mere. Dar, cînd să le ia, unde mi se porniră merele să facă un tărăboi! Hăuia seraiul de hohotele lor de rîs și de sughiturile de plîns! Noroc că Luceafărul apucase să se bage în burduf, că ungher din serai nu rămase nescotocit. Cum însă iarăși nu fu găsită nici o urmă de hoț, domnița luă merele și așa le lovi, așa le lovi unul de altul, că, de i-ar fi stat în putință, nu știu zău dacă și mărul care rîde n-ar fi vărsat lacrimi!

— Dacă vă mai prind că mă sculați din somn, vă tai în bucăți și vă mănînc!

Așa se făcu că, după ce se liniști tot seraiul, și Luceafărul, tiptil-tiptil, fu pentru a treia oară lîngă mere, ele, de frică, tăcură chitic. Băiatul le luă frumușel de pe raft și le ascunse în sîn. Cum tocmai se crăpa de ziuă și ciobanul se pregătea să iasă cu turma la păscut, îl vîrî pe prinț în burduf și-l scoase teafăr afară din serai. Și dus a fost Luceafărul! Nu se opri decît la fîntînă. Aici, cînd dădu bolovanul la o parte, să-și ia inelul, găsi și inelul Întunecatului.

„Pesemne c-a pățit el ceva, de nu s-a întors încă. Mă duc să-l caut ca, la întoarcerea acasă, bucuria tatii să fie deplină ! își zise Luceafărul.“

Dar abia o apucă pe poteca din dreapta și fu silit să se oprească ; de-a curmezișul drumului zăcea un om sfârșit, gata-gata să-și dea duhul. Luceafărul nu așteptă să i se ceară ajutorul. Ingenunche iute lângă el, îi luă capul pe genunchi și îi dădu să bea cîteva înghițituri de apă proaspătă. Într-o clipită omul se învioră, deschise ochii și grăi :

— Tinere, tinere, nu-i nevoie să-mi spui cine ești și ce cauți, că eu le știu pe toate. Nu mai zăbovi și zorește spre padișahul-tată, să-l mai prinzi în viață ! Cît despre fratele tău, Întunecatul, degeaba-l mai cauți. Cînd a trecut pe-aici și eu zăceam în praful drumului, i-am cerut ajutor. În loc de asta, a ridicat biciul asupra-mi, ca prin lovituri să mă silească să mă dau la o parte. Atît l-am rugat, atît l-am rugat să mă cruțe, să-i fie milă, dar în zadar ! „N-ai inimă de om, ci de piatră ! i-am zis eu atunci. În piatră să te prefaci !“ Și să vezi minune : la fiecare lovitură de bici pe care mi-o dădea, se preschimba puțin cîte puțin în stană de piatră. Acum, piatră ca toate pietrele e fratele tău mai mare, Întunecatul. Tu aleargă la părintele tău, să nu-ți fie zadarnică truda !

Și după ce vorbi astfel, omul din drum se făcu nevăzut. Luceafărul înțelese că n-are încotro. Se în-

toarse la fîntînă, luă și inelul Întunecatului de sub bolovan și se îndreptă spre casă.

Ajuns lîngă patul de zăcere al padișahului-tată, scoase din sîn merele. Cum le atinse, acestea începură să facă ce știau : unul, adică, să rîdă, iar celălalt, să plîngă ; și pe loc puterea prinse să se înfiripe în trupul bolnavului.

— Dar Întunecatul ? fură primele cuvinte rostite de padișah după atîtea zile de suferință.

Drept răspuns, Luceafărul îi arată inelul, iar tatăl pricepu pe dată că nu mai are în viață decît un singur fiu. Și tare îl mai duru inima, dar dragostea nemăsurată a Luceafărului și tovărășia celor două mere năzdrăvane îl ajutară să biruie și cumpăna asta.

Într-o zi, un călăreț străin, plin de colb din creștet pînă-n tălpi, bătu la porțile seraiului. Spunea că vine de departe, trimis de o domniță să străbată lumea cu un șirag de mătănii, pînă va da de omul care, povestindu-și viața, are de spus atîtea pățanii cîte boabe au mătăniile ei. Înseamnă că aceia — zicea domnița — e hoțul mărului care rîde și al mărului care plînge, fără de care ea nu poate să trăiască...

Vorbele lui stîrniră în sufletul Luceafărului o mare tulburare, căci frumusețea neasemuită a domniței nu-i ieșise o clipă din cuget. Cu voia padișahului-tată plecă iar la drum, însoțind pe călăreț pînă la palatul domniței, unde povesti peripețiile vieții sale, care

se potriviră la număr cu boabele şiragului de mătănii.
— Ar mai fi trebuit încă o boabă la mătănii, încheie el cu un zîmbet.

— Pentru ce ? îl întreabă domniţa, cu inima bătînd mai repede, căci prinsese drag de prinţ.

— Pentru sfîrşitul poveştii mele, care încă nu e spus, domniţă ! adăugă Luceafărul şi întorcîndu-se spre tatăl fetei, o ceru de soţie.

Se făcu nuntă mare, mare, cum arareori s-a mai pomenit vreodată. Iar dimpreună cu tinerii, se bucurară nespus şi padişahii-socri. Patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi a ţinut petrecerea. Şi ce nu s-a dat la ospăţ ! Din toate bunătăţile, un bob de orez mi-a rămas şi mie. Îndată ce l-am mîncat, m-a îmboldit un chef de vorbă cum n-am mai avut niciodată. Şi aşa s-a făcut că m-am pomenit spunîndu-vă povestea mărului care rîde şi a mărului care plînge.

Repovestire de VIORICA DINESCU

Povestea babei și a cocoșului

TRĂIA ODATA o babă singură pe lume. Adică, la drept vorbind, nu era de tot singură. Avea pe cineva : un cocoș. Unul roș. Cu el vorbea, cu el se sfătuia, cu el își împărțea și pâinea, și grijiile gospodăriei. Și o ajuta cocoșul la treburile mai abilitate ca un om. Până și vreascuri din pădure tot el îi aducea. Nu știu cum făcea, dar izbutea în toate.

Într-o zi băbuța scotoci prin tot bordeiul, doar-doar o mai găsi vreun lucru de vândut, să-și facă rost de ceva bani, că iarna bătea la ușă și ei n-aveau de nici unele. Și tot căutînd și căutînd, găsi într-un ungher o șa scîlciată și crăpată ca vai de ea. O luă și o scoase afară, în curticică, și atît o șterse de praf, atît o unse și o lustrui, că nici nu-și dădu seama cînd se făcu noapte. Atunci se grăbi să se ducă la culcare, căci a doua zi era tîrg și voia să meargă și ea, cu șaua.

Dis-de-dimineată, cînd se trezi, înghețată în așternut : nu auzise cîntatul cocoșului, ca de obicei. Alergă

năucă la coteț, cotețul, pustiu. Răscoli curtica, răscoli bordeiul, nici urmă de cocoș. Ba, ca necazul să-i fie mai mare, și șaua pierise. Găsi doar opaițul — pe care, pesemne, de oboseală, îl uitase afară — și atîta tot.

Încredințată că un om hain îi furase peste noapte și cocoșul și șaua, mătușa începu să bocească. Și boci, și boci pînă nu mai avu nici lacrimi, nici glas. Se tîrî cum putu în bordei și boli de inimă rea.

În vremea asta, oare ce se petrecuse cu cocoșul ?

Cînd mijiră zorile, se sculă, dar aruncîndu-și ochii în curtică, îi pieri pofta de cîntat : opaițul era răsturnat, iar șaua, nădejdea băbuței pentru iarnă, era făcută scrum. Ca să-și ferească stăpîna de supărare, cocoșul, nici una, nici două, trase cu ciocul un sac, vîrî șaua arsă în el și, după ce îndreptă opaițul, pe-aici ți-e drumul ! Tocmai la tîrg se mai opri.

Aici așteptă, așteptă printre ceilalți negustori pînă ce un bogătan prinse să-l iscodească :

— Ai ceva de vînzare în sac ?

— Am ! se grăbi să răspundă cocoșul.

— Ce ?

— Dacă te uiți, e cărbune. Dacă nu te uiți, e aurul cel mai curat.

— Și cît vrei pe marfa ta ?

— Sacul ăsta plin cu bani.

Crezînd că-i vorba de cine ştie ce lucru fermecat, care-o să-i sporească şi mai mult avutul, bogatul nu stătu o clipă pe gînduri. Se duse într-un suflet acasă, puse bine şaua şi, umplînd la loc cu bani sacul, îl dădu cocoşului, care-şi luă pe dată tălpăşiţa. Cînd se dumiri omul c-a fost tras pe sfoară, pe cocoş ia-l de unde nu-i ! Ce, doar un cocoş roş există pe lume ?!

Iar babei nu-i veni să creadă, cînd îşi văzu cocoşul din nou acasă, ba încă şi c-un sac plin cu bani. De-atunci bordeiul li se umplu de bunăstare. Căci banii i-au închis frumuşel într-un sipet şi cînd îi îmbulzeau nevoile, deschideau sipetul şi treceau hopul.

Şi aşa trăiră ei deasupra necazurilor, cîte zile mai avură : multe, ori puţine, asta numai ei ar fi putut să vă spună.

Din cer căzură trei mere : unul e al meu, unul e al tău, unul e al celui care spune povestea mai departe.

Repovestire de VIORICA DINESCU

Povestea lui Atoglu și a lui Gulhanîm

DE MULT de tot, în vremi îndepărtate, trăia un padișah. În ziua în care îi aduse pe lume un fiu, împărăteasa muri. Și cum în aceeași clipă cu feciorul de padișah, se născu, în grajduri, un mînz, băiatul fu hrănit cu lapte de iapă pînă ajunse la vîrsta să mănînce de toate. Astfel se făcu că prințul se simțea legat de mînz cu o dragoste de frate. Iar oamenii, știindu-i povestea, îi dădură porecla de Atoglu — Fiul Calului — și așa îi rămase numele pînă astăzi.

Trecură zilele. Atoglu deveni un flăcău voinic și neînfricat. Mînzul de odinioară era acum un cal iute și puternic. Padișahul își luă o nouă soție, care pizmuia tot ce-ar fi putut să-i aducă aminte de prima împărăteasă. E lesne de înțeles că Atoglu îi stătea ca un ghimpe în inimă.

Într-o bună dimineată, cînd mai înainte de-a pleca

la medrese, Atoglu trecu, ca de obicei, să-și vadă calul, acesta îl întâmpină cu un nechezat de bucurie, în timp ce din ochi îi picurau lacrimi.

— O, frate, ce-i cu tine ? se miră Atoglu. Pentru ce și te bucuri și plîngi ?

— Astăzi împărăteasa, printr-o slugă credincioasă ei, a pus la cale moartea ta. M-am bucurat că te-am văzut, dar, amintindu-mi ce te așteaptă am plîns.

— N-ai grijă, îl liniști prințul. N-am să mă dezlipesc toată ziua de lîngă padișahul-tată și răul n-o să mă atingă.

Văzîndu-și planul zădărnicit, împărăteasa se dădea de ceasul morții. Atunci sluga ei îi spuse :

— Degeaba te mai frămînti, stăpînă. Cît trăiește calul lui Atoglu, n-o să izbutim. Isprăvește întîi cu calul și apoi ușor îi venim de hac și prințului.

Peste cîteva zile, ducîndu-se la medrese, Atoglu trecu iar să-și vadă calul, care îl primi din nou plîngînd și bucurîndu-se în același timp.

— Ce ai, căluțul meu ? îl mîngîie Atoglu. De data asta ce supărare te paște ?

— Ei, bunul meu stăpîn ! De bucurat, mă bucur ca ori de cîte ori dau ochii cu tine. Dar teamă mi-e că mai mult n-am să te mai văd, și de-asta plîng.

— Cum așa ?

— Împărăteasa a hotărît moartea mea, ca să-i fie mai ușor să lovească în tine. Cînd ai să-mi auzi ne-

chezatul „să știi, stăpîne și frate, că îmi iau rămas bun de la tine pentru totdeauna !

— Om vedea noi de-i chiar așa ! spuse Atoglu și plecă la școală.

Dar tocmai cînd hoguea îi puse să citească din Coran, se auzi un nechezat atît de puternic, încît zăngăniră geamurile medresei. Amintindu-și de spusele calului, Atoglu se ridică și dădu să fugă afară. Și cum hoguea îi stătea în drum, prințul îl pări cu hangerul de la sold și, trecînd peste trupul lui, goni spre grajduri. Aici, ce să vadă ? O mulțime de fețe crunte și iata-ganele ridicate se îmbulzeau în jurul calului său trîntit la pămînt și legat fedeleș.

— Așteptați ! le strigă Atoglu. Lăsați-mă să-l mai încălec o dată, și-apoi faceți ce vreți și cu el, și cu mine !

Cînd își simți stăpînul în spinare, calul parcă prinse aripi. Se smuci zdravăn, de rupse legăturile de la picioare și, avîntîndu-se în înaltul cerului, dispăru în nori.

...Se opriră departe, pe o poiană întinsă, numai iarba și flori.

— Iată-ne scăpați de urgia împărătesei, stăpîne și frate ! Tu însă, dragul meu, ai o vină grea de ispășit : ai luat viața unui om nevinovat, a hoguei. O vreme va trebui să rătăcești singur prin lume, supus la fel de fel de încercări. În tot acest răstimp al pribegiei tale, ajutor nu pot să-ți mai dau. Totuși, ia

căpăstrul ăsta. Poate că odată și odată o să-ți prindă bine. Și-acum ne despărțim ! Și calul se făcu nevăzut.

Singur, îngîndurat, Atoglu o luă pe jos, prin meleaguri necunoscute. Și colidă, și colindă pînă ajunse pe malul unei mări necuprinse. Ostenit, se cuibări pe nisip și adormi. La miezul nopții un vuiet surd îl trezi din somn. Își aruncă ochii spre mare și rămase înlemnit : din valuri ieșea o herghelie de cai. Toți erau albi, albi de tot, ca fulgul de omăt, în afară de unul singur. Acesta, negru ca pana corbului, avea în frunte o stea argintie, care strălucea în lumina lunii de te orbea. Sărind ușor peste ape, caii veniră la țarm și împrăștiindu-se printre ierburi și tufișuri, păscură pînă în apropierea zorilor, cînd se întoarseră și fură înghițiți de valuri.

Prins ca într-o vrajă, Atoglu așteptă înfrigurat să vină din nou noaptea. Cînd caii, iviți iarăși din valuri, atinseră țarmul, el se ridică în picioare și iute ca fulgerul zvîrli căpăstrul pe grumazul armăsarului negru. Acesta, cu fruntea plecată, păși supus în fața prințului, urmat îndeaproape de întreaga herghelie.

— De-acum încolo sîntem ai tăi, stăpîne. Poți face cu noi ce vrei. Te-om urma pretutindeni, dar nu de bună voie. Căci dragi ne sînt grajdurile noastre de mărgean din fundul mării, dragi, tănuitele noastre ținuturi. Mai bine, rogu-te, dăruiește-ne libertatea

și noi, la orice chemare a ta, îți sărim în ajutor. E destul să ții în mână un fir de păr din fruntea mea, că eu, cu toată herghelia, îți împlinim orice poruncă.

— Să fie după voia voastră, hotărî Atoglu, și luînd un fir de păr argintiu din fruntea calului, îl ascunse cu grijă, în timp ce caii se aruncară în mare, mistuiți de ape.

Dimineata, Atoglu porni să pribegască mai departe. Merse ce merse pînă ce dădu de o pădure. Așezat la umbră să se odihnească, auzi un fișit : era un șarpe, care se strecura tiptil spre cuibul unei păsări, să-i mănînce puii. Atoglu nu stătu o clipă pe gînduri. Luă o săgeată din tolba, își încordă arcu, ochi și trase în capul șarpelui, care rămase mort pe loc.

— Să trăiești, Atoglu, că mult bine mi-ai făcut, îi grăi pasărea-mamă. De nouă ani de zile n-am apucat să-mi văd un pui mare, din pricina tîlharului ucis de tine. De-acum încolo, datorită ție, toți puii mei or să trăiască. Ține pana asta. De cîte ori ai să fii la strîmtoare, ia-o și gîndește-te la mine, și toată păsă-rimea, de aici și aiurea, o să alerge să te ajute.

Atoglu mai zăbovi în pădure, de se odihni, și plecă iarăși mai departe. După zile de umblat, ajunse într-o cetate. O luă agale pe străzi, să cunoască locurile și oamenii.

Cînd trecu prin fața seraiului împărătesc, văzu adunată acolo o mulțime de bărbați. Amestecîndu-se printre ei, întrebă pe unul :

— Ce s-a întîmplat ?

— Fetele padișahului nostru — trei la număr — își aleg azi soții. Toți bărbații neînsurați din țară au venit buluc să-și încerce norocul. Vorba aceea : „Știe ea musca ce e dulce“.

Nici nu-și sfîrși omul bine spusele, și străjerii deschiseră porțile din piatră albă, dăltuită, ale seraiului, lăsînd să treacă afară mai întîi pe padișah, apoi pe cele trei fete, frumoase între frumoase. Ele veniră spre mulțimea de bărbați, în mîină cu vase de aur pline cu apă de trandafir. Una din fete, apropiîndu-se de un fecior chipeș și, după cum îl arăta îmbrăcămintea, și de neam, îl stropi cu apă de trandafiri.

„Ura !“ izbucniră sutele de voci. Iar crainicii vestiră : — Cea mai mare fiică a padișahului nostru va lua de soț pe fiul mai-marelui vizir, primul sfetnic al țării !

A doua fată se îndreptă spre alt flăcău, la fel de bogat înveșmîntat ca prințul, și îl stropi cu apa de trandafiri din vasul său.

„Ura !“ strigară iarăși oamenii. Iar crainicii vestiră din nou :

— Fiica mijlocie a padișahului nostru și-a ales de soț pe fiul marelui nostru vistiernic !

Mai rămăsese mezina. Ea păși pînă în dreptul lui Atoglu și-l stropi cu apă de trandafiri.

— Ce rușine ! se ridicară din mulțime glasuri minioase. Gulhanîm să se înjosească într-atît, încît să vrea de soț un cerșetor pribeag !

Căci oamenii îl judecau după straie ; ori veșmintele și încălțările lui Atoglu erau numai zdrențe colbuite.

— Mai gîndește-te, fiica mea ! o îmbie padișahul. Recunoaște c-ai greșit și te voi ierta. Alege-ți un alt mire, vrednic de tine, și cu cerșetorul o scoatem noi la capăt. Îi dăm cîtiva bănuți și ne mai sărută și mîna.

— Pe el îl'vreau de bărbat, tată. N-am greșit deloc, așa-mi spune mie inima.

La un semn al padișahului, străjile vestiră peste capetele încremenite ale adunării :

— Mezina padișahului nostru se va însoți cu un străin pripășit nu se știe de unde. Mîine se va săvîrși nunta întreită a domnițelor noastre !

La nuntă, mezina și Atoglu fură așezați la coada mesei, printre lăutari și slugi, în timp ce celelalte două perechi erau ținute la locul de cinste, de-a dreapta și de-a stînga padișahului.

Spre sfîrșitul petrecerii, padișahul încunoștiință mesenii că dăruiește celor două fiice mai mari și soților lor cîte un palat, la alegere, și atîtea avuții, încît să poată trăi în belșug împărătesc neam de neamul lor.

Iar lui Gulhanîm și Atoglu, le porunci să stea în grajd, laolaltă cu vitele.

Și cîte umilințe nu îndurară Atoglu cu prințesa lui ! Nu era zi în care să nu fie ținta batjocurilor cumnaților și a padișahului, ba și a curtenilor ! Ei însă răbdau totul cu seninătate și amarul îi lega și mai strîns unul de altul.

Așa trecea timpul. Și se părea că nimic n-ar putea schimba urgisita soartă a celor doi tineri, cînd, pe neașteptate, zile grele se abătură asupra împărăției. Un padișah vecin, care de mult rîvnea la țara socrului lui Atoglu, porni în fruntea unei oști mai numeroase ca firele de iarbă. Zdrobind orice încercare de împotrivire din drumul său, se îndrepta, cumplită amenințare, chiar asupra cetății. Padișahul-socru își adună în grabă curtea și armata și ieși să-l întîmpine pe vrăjmaș. Cînd trecură prin dreptul grajdului, cei doi gineri mai mari ai padișahului, care-și întovărășeau socru, strigară în batjocură :

— Ei, grăjdare și ginere de padișah, tu nu vii la luptă ? Cum o s-o scoatem la capăt fără un voinic ca tine ? !

— Vin, vin ! le răspunse Atoglu și o luă pe jos în urma armatei, în rîsetele curții.

Cînd ultimul om din oaste pieri din fața ochilor săi, Atoglu se opri și, după ce, uitîndu-se în toate părțile, se încredință că e singur, scoase din sînt pana

dată de pasăre și firul argintiu de păr dat de padișahul cailor.

— Poruncește, stăpîne ! grăiră laolaltă pasărea și armăsarul iviți ca din pământ.

— Tu, pasăre, cheamă-ți toate suratele, iar tu, adună-ți caii cei mai curajoși, cu călăreți cu tot și alergați dimpreună la locul bătăliei. La un semn al meu, năpustiți-vă ca o vijelie asupra dușmanului și zdrobiți-l ! Apoi plecați la rostul vostru.

— Dar tu, stăpîne ? Îndrăzni să întrebe armăsarul.

— Lupt și eu !

— Atunci, îmbracă veșmintele astea — și îi întinse un rînd de straie scumpe, stropite cu aur și perle — încalecă pe mine și-ți făgăduiesc cea mai strălucită izbîndă din cîte a cunoscut vreodată țara asta !

Cînd Atoglu ajunsese pe cîmpul de luptă, soarta bătăliei părea pierdută și însăși viața padișahului-socru era în primejdie.

— Înainte ! strigă Atoglu și, rotindu-și înfricoșător sabia pe deasupra capetelor vrăjmașului, se aruncă în mijlocul vîltoarei, urmat de sute de călăreți pe armăsari albi, în timp ce un nor de păsări de pradă tăbări asupra dușmanului, luîndu-i vederea și năucindu-l. Și zvonul bătăliei se ridică cumplit ceasuri întregi, cutremurînd și cerul, și pămîntul.

Spre seară, zarva se potoli. Vrăjmașul, gonit, fugea spre țara sa, fără să se mai uite înapoi. Padișahul-

socru se uită după flăcăul care-i scăpase și viața, și împărăția. Cînd îl găsi, rănit la brațul drept, luă batista sa și-i legă el însuși rana.

— Cere-mi orice, străine, pentru ajutorul tău. Nici o răsplată nu e prea mare.

— Vreau numai dragostea ta părintească, padișahule, spuse Atoglu și dînd pîteni calului, se îndreptă spre casă. Mai înainte de-a ajunge la grajduri, descălecă și își îmbracă iar straietele sale ponosite de om sărac. Frînt de oboseală și de durerea pricinuită de rană, adormi îndată, fără să apuce să schimbe o vorbă cu Gulhanîm.

A doua zi de dimineată, cînd aceasta se duse la cișmea, în rînd cu slugile, ca să spele legăturile însîngerate ale lui Atoglu, auzi pristavii împărătești strigînd :

— Cine cunoaște unde se află voinicul care ne-a scăpat țara de dușman, ori măcar știe unde e batista cu care padișahul nostru i-a legat rana, să dea îndată de veste măritului nostru stăpîn !

Tulburată, prințesa mezină căută printre rufele din coș și cu batista tatălui său în mînă alergă într-un suflet la serai.

— Batista ta, tată...

— Chiar ea e ! De unde-o ai ? grăi padișahul nerăbdător.

— Era la bărbatul meu, pe rană...

Dar Gulhanîm nu-și sfîrși vorbele, că padișahul, în marea-i grabă, o și luase spre grajduri. Din ușă îi zîmbea Atoglu, în straiile strălucitoare din ajun.

— Tu ? ! zise uluit padișahul, recunoscîndu-l.

— Eu, tată.

— Putea-vei oare să mă ierți ? mai zise padișahul. Și adăugă : Nu numai dragostea mea părintească, ci și împărăția mea ți-o dăruiesc, că știu că va fi în mîini vrednice !

...Așa luară sfîrșit zilele mohorîte din viața viteazului Fiu al Calului. Lor le urmară multe, multe altele, mai toate însozite, căci lui Atoglu îi fu hărăzit un trai îndelungat și lin, alături de Gulhanîm, soția-i dragă, și' vegheat de calu-frate care, cînd trecu sorocul încercărilor, se întoarse la el pentru totdeauna.

Repovestire de VIORICA DINESCU

Zîna din portocală

POVESTEA ce urmează s-a petrecut de mult, de mult. Pe atunci sita cernea paie, cioara vindea cărbuni și măgarul, sare. Vezi bine, cite nu se puteau întîmpla atunci ! De unde știu eu toate astea ? Mi le-a povestit o bătrînă care, și ea, le știa de copilîță de la o bătrînă coclită. Și aceasta, cine mai știe de la cine le auzise !... Dar mai bine să lăsăm vorba și să ascultăm povestea.

A fost odată ca niciodată. A fost odată un padișah care avea trei feciori. Cînd le veni sorocul, îi însură pe rînd. Băiatul mai mare luă fiica unui alt padișah și plecă în țara acestuia, să împărățească în locul socrului său, bătrîn. Mijlociul, o dată cu nevasta, primi în dar și o țară pe care s-o cîrmuiască. Rămase acasă numai mezinul ; el trebuia să stăpînească moșia străbună, cînd tatăl său se va sfîrși.

Într-o zi, pe cînd prințul se afla la vînătoare, prin față îi trecu, iute ca o săgeată, o căprioară. Se luă după ea în goana calului, dar la o cotitură căprioara

întoarce o clipă capul și-l privi în ochi, apoi se mistui în codru. Prințul simți deodată cum îl năpădește o căldură în inimă și șopti fără voie : „Ah ! De-aș putea întilni o fată cu ochii umezi și blânzi ca ai căprioarei, aș purta-o în suflet, statornic, toată viața !“

Mai rătăci el încoace și încolo, în mreaja unui dor nedeslușit și, pînă la urmă, hotărî să se întoarcă acasă. Dădu pîteni calului și cum tocmai trecea pe sub niște copaci mai joși, o creangă îl sfîchiiu peste obraz și o picătură de sînge căzu peste omătul neatins. Din nou suspină prințul : „Ah ! De mi-ar fi dat să văd o fată cu fața albă ca neaua și buzele roșii ca picătura de sînge cald, aș îndrăgi-o pe ea și numai pe ea, cîte zile aș trăi !“

Din clipa aceea prințul nu-și mai află liniște : Tinjea după fata pe care o plăsmuise închipuirea lui înfierbîntată. Ce n-a făcut padișahul-tată să-i întoarcă gîndul ! Zadarnic însă ; băiatul se topea pe picioare. Dîndu-și seama că nimic nu e în stare să-i stăvilească dorul, tatăl îi dădu învoire să se ducă în lumea largă să-și caute mireasă după imboldul inimii.

Și mezinul plecă. Merse el mult, mult, cutreieră meleaguri care mai de care mai străine, întilni în calea sa sute și mii de fete, dar nici una nu se potrivea cu cea din gîndul său. După zile și zile de colindat fără răgaz, se opri istovit în fața unei cișmele. O bătrînă

mică, mică, stafidită și cocîrjată, se trudea să ia apă într-un ulcior. Cu toată osteneala lui, prințul sări s-o ajute. Umplu ulciorul într-o clipită și-i spuse : — Lasă-mă să ți-l duc eu acasă, mătușico. Eu tot sînt în drumeție, fără nici un rost. Te petrec pe tine și-apoi îmi văd de drum.

Ajunși la coliba ei, bătrîna îl ospătă cu ce avea și ea mai bun și îl îmbie să-și spună aleanul care-l face să rătăcească prin lume. Cînd băiatul sfîrși de povestit, ea îi zise :

— Uite ce-i, fătul meu, eu îs săracă și mare lucru n-am a-ți da. Dar cum nu vreau cu nici un chip să pleci de la mine cu mîna goală, ia toiagul ăsta al meu și treci în curticica din spatele bordeiului. Acolo e un portocal. Aruncă toiagul în crengile lui și cite poame or cădea sînt ale tale.

Prințul o ascultă și peste puțin veni înapoi cu trei portocale.

— De-acum încolo, mai grăi bătrîna, numai de tine atîrnă să fii fericit ori ba. Întoarce-te liniștit acasă și ține bine minte : să nu cojești portocalele decît în preajma unei ape, altmînter nu. Dacă ai să faci așa, o să-ți fie tare bine. Dacă n-ai să faci așa, o să te căiești amarnic. Și-acum, drum bun !

Prințul o luă spre casă, dar cum, calea era lungă și soarele năprasnic, uită de spusele bătrînei și scoase din sîn o portocală, să-și astîmpere setea. Abia apucă

s-o curețe de coajă și rămase înmărmurit : din portocală ieși o zînă frumoasă ca însuși visul său.

„Apă !“ șopti ea stins, dar cum jur împrejur nu erau decît coline sterpe și pustii și nici o picătură de apă, zîna închise ochii și, cu un oftat, pieri.

Abătut, prințul plecă mai departe, însă nerăbdarea îi dădea mereu tircoale. „Oare și dintr-a doua portocală va ieși o zînă ?“ se tot gîndea el. Nemaiputîndu-se înfrîna, coji încă o portocală. Se arătă o altă zînă, aidoma primei, dar și ea pieri, pentru că prințul nu avu strop de apă să-i dea.

Învățînd, în sfîrșit, ce înseamnă puterea stăpînirii, prințul își struni simțămintele ; așteptă să fie în preajma unei ape și numai atunci se încumetă să încerce dacă și în cea de a treia portocală se afla o zînă.

Cînd junse lîngă un izvor se opri și desfăcu cu grijă coaja ultimei portocale. Dintre feliile ei se ivi o zînă parcă mai frumoasă ca celelalte două.

„Apă“, ceru ea și feciorul de padișah îi dădu să soarbă apă proaspătă. Pe dată zîna se însufleți, iar prințul nu știa ce să mai facă de fericire că-și atinsese visul. Cu dragoste, prinse zîna de mînă și o săltă în șa. Astfel călărîră alături tot restul drumului și fiecare clipă ce trecea îi apropia și mai mult unul de altul.

Nici nu-și dădură seama cum și cînd se pomeniră la hotarul împărăției padișahului-tată. O fîntînă, um-

brită de un pin stufos, despărțea țara sa de țara vecină. Prințul, care voia să-și aducă iubita în seraiul părintesc cu toată strălucirea cuvenită, o sui pe zînă în pin, să stea pînă s-o înturna el cu alaiul de nuntă cerut de datină.

Abia dispăru feciorul de padișah și la fîntînă se ivi o fată urîță, cum nici nu se poate închipui. Era din împărăția vecină și venise cu ulciorul după apă. Aplecîndu-se deasupra fîntînei, văzu chipul minunat al zînei oglindit alături de al său și se învineți de ciudă. Pizma îi crescui cînd își aruncă privirea spre copac și dădu cu ochii aievea de făptura minunată. Cu glas prefăcut cît mai dulce, întrebă pe zînă ce caută în copac. Cum aceasta îi povesti totul, fără nici un ascunziș, pe loc în mintea urîtei încolți un plan.

— Oh ! ce viață fericită te așteaptă ! zise ea. Și ce frumoasă ești ! Aș da orice ca să te pot vedea mai de aproape. Rogu-te, dă-te puțin jos din pin, să stăm nițel de vorbă. Vrei ?

Lipsită de orice bănuială, zîna coborî din copac și se aplecă deasupra fîntînei, să-și răcorească fața cu apă. Atît așteptă urîta ! O îmbrînci în fîntînă cu toată puterea și se urcă ea în pin, în locul zînei.

Acolo unde zîna pieri, înghițită de apă, răsări o flo-ricică albă, cristalină ca lacrima și tare înmiresmată.

Nu trecu mult și tropote de cai se auziră din ce în ce mai deslușit : era prințul, urmat de curteni. Venea să-și ia mireasa și s-o înfățișeze padișahului-tată. Cînd din pin se dădu jos fata cea slută, încremeniră cu toții. „Oare pentru o pocitanie ca asta a colindat atîta ? murmurară oamenii. Mai uimit decît toți era însă prințul însuși. Totuși nu zise nimic și urcă urîta pe cal. Dar, cînd să plece, privirea-i fu atrasă de floricica cea albă. O luă și și-o puse lîngă inimă, înduioșat fără să știe nici el pentru ce anume.

La îmbelșugata masă împărătească, urîta, pricepînd că chiar zîna, preschimbată în floare, se odihnea lîngă inima prințului, îl rugă cu viclenie :

— Dragul meu logodnic, fă-mi hatîrul și dă-mi mie floarea pe care ai luat-o de la fîntînă !

Cum nu se cuvenea să se împotrivească dorinței logodnicei sale, prințul îi întinse floarea pe care urîta o strivi între degete, cu ură, și o aruncă pe fereastră. Pe locul unde căzu se ivi ca din pămînt o pasăre, cu penele strălucitoare ca cele mai curate nestemate. Lovind de cîteva ori văzduhul cu aripile, păsărica își luă zborul și se făcu nevăzută.

A doua zi, dis-de-dimineată, cînd grădinarul ieși să ude florile din jurul palatului, păsărica îl urmări ca o umbră, ciripind întruna.

— Ce tot te ții după mine ? Vrei ceva ? mormăi ursuz omul.

— Ce face prințul ? întrebă păsărica.

— E bine, sănătos.

— Dar, logodnica ?

— Stă închisă în iatacul ei și așteaptă. Zice că dacă n-o s-o mai vadă soarele, din tuciurie o să se facă iar albă ca omătul, cum a fost mai înainte. Nunta s-a amînat pînă atunce.

Păsărica filfii din aripi și, așezîndu-se pe un trandafir, cîntă de cîteva ori cu jale, apoi își luă zborul și dispăru. În urma ei, trandafirul pe care stătuse se veșteji pînă la rădăcină.

Și astfel, rînd pe rînd, se uscară mai toate florile din grădină. Căci în fiecare zori de zi păsărica venea în grădină, îl întreba pe grădinar despre prinț și logodnica lui, poposea pe cîte o floare, își cînta cîntecul ei de amar și pleca. Și era destul să atingă cu aripa o floare, că pe dată aceasta se veștejea ca arsă, și orice i-ar fi făcut grădinarul, nu-și mai revenea.

Toate merșeră așa pînă în clipa în care prințul băgă de seamă urgia din grădină. Foc de supărat, chemă la el pe grădinar, hotărît să-i pedepsească strașnic pentru lipsa lui de grijă. Cînd însă află adevărul, porunci să se ungă cu clei puținele tufe cu flori, care mai rămăseseră și, înainte de revărsatul zorilor, se puse el însuși la pîndă.

Păsărica veni, ca de obicei, dar cînd se așeză pe-o floare, nu se mai putu desprinde să zboare. Prințul izbuti cu ușurință s-o prindă și s-o ducă în serai.

Auzind cele întîmplate, logodnica lui, pricepînd că păsărica prinsă este zîna, începu să se vaiete :

— Vai, prințe, prințe ! Dacă vrei să mă vezi mai degrabă cea care-am fost cînd m-ai cunoscut, poruncește să se taie pasărea asta, s-o mănînc friptă ! Simt că așa s-or dezlega vrăjile care mi-au preschimbat chipul !

Plin de nădejde, prințul îi făcu pe voie și dădu păsărica pe mîna bucătarului. În vreme ce acesta o jumulea, o pană fu luată de vînt și dusă, și dusă pînă la coliba pădurarului de la marginea pădurii. Văzînd pe pervazul ferăstruicii sale pana care strălucea ca stropită cu aur, pădurarului nu-i veni s-o arunce. O luă și o puse bine pe măsuta scundă din odăiță și numai după aceea plecă la lucru.

Cînd se întoarse seara acasă, trudit ca vai de el, ce-i văzură ochii ? Căsuța îi strălucea de curățenie, în vatra pe care-o lăsase rece jucau vesele flăcările, în timp ce pe plită ulcele cu bucate sfîrșiau de-ți era mai mare dragul.

— Măi, măi, cine să fi făcut toate astea ? se întrebă nedumerit omul, dar oricît își căzni mintea, oricît scormoni prin căsuță, nu găsi nimic care să-l ajute să înțeleagă ceva.

Zilele următoare se întîmplă la fel. Atunci, ce-i trecu prin cap moșneagului ? Se prefăcu că pleacă în pădure, ca de obicei, dar se piti afară, în dreptul uși. Și cum auzi mișcare în căsuță, buzna și el înăuntru.

Se trezi față în față cu o fată frumoasă, frumoasă, care tocmai se pregătea să-i deretice prin casă.

— Nu mă alunga, dragă bătrîne, grăi fata. Sint pribeagă, o străină fără adăpost. Lasă-mă în casa ta și eu, în schimb, am să te îngrijesc cum m-oi pricepe mai bine !

Pădurarul, firește, se învoi : cine se împotrivește cînd e vorba să-și schimbe traiul rău pentru unul mai bun ? !

...Timpul se scurgea tihnit în căsuța de la marginea pădurii, pînă într-o zi, cînd prințul, sătul să tot stea ferecat în serai, așteptînd fericirea pierdută, ieși să se plimbe. Se lăsa înserarea ; prin ferăstruica căsuței pădurarului, opaițul lumina blînd, ca o chemare. Prințul se îndreptă agale într-acolo.

Abia pași pragul și rămase ca trăsnit : înaintea sa stătea înșăși zîna din portocală, frumoasă aidoma visului său, cea pentru care rătăcise prin lume și pe care o pierduse atît de repede !

O vreme îi pieri glasul, atît de tulburat era. Apoi, venindu-și în fire, o prinse de mină cu aceeași dragoste năvalnică de altă dată și o rugă să-i dezvăluie ce sau cine i-a despărțit atîta vreme.

Cînd află din gura ei cum s-au petrecut lucrurile, prințul alergă mai întîi de-o izgoni înapoi în țara ei pe urîta care se furișase tîlhărește în seraiul său și apoi se întoarse în căsuța pădurarului și își luă ade-

vărata mireasă. Și zîna din portocală avu parte de o viață lungă și fericită, alături de soțul ei, care o iubi credincios pînă la moarte.

În amintirea zilelor tinereții, prințul, devenit padișah, puse de se ridică, pe locul fîntîinii urgisite de la hotarul împărăției, o alta, frumoasă, toată numai și numai din marmură albă. Pe ghizdurile ei, un vestit cioplitor în piatră dăltui povestea pe care ați auzit-o, încheind-o cu o zicală din bătrîni : „Omul, dacă iubește trandafirul, trebuie să-i iubească și spinii, căci din tufișul plin de ghimpi crește floarea care îl încîntă“.

Repovestire de VIORICA DINESCU

O călătorie ciudată

TING-TING avea opt ani și de doi ani mergea la școală. Era o fetiță mică, drăguță, dar foarte fricoasă.

Trei lucruri o speriau. În primul rînd, greutatea pe care le putea întîmpina. Dacă se-mpiedica, rămînea întinsă la pămînt, plîngînd în loc să se ridice imediat. Îl era frică de fantome. Pe Mîină Neagră, de exemplu, nimeni nu l-a văzut pe Mîină Neagră, dar Ting-ting se temea grozav de el.

Și, în sfîrșit, ea se speria de lucruri neînchipuit de obișnuite, lucruri pe care le vedea aproape în fiecare zi, chiar de cîinii de pe stradă. Într-o dimineață a pornit mai devreme la școală și cînd a ajuns la colțul străzii a văzut un cîine care o privea. Îndată a fost convinsă că o mușcă și a început să se prelingă pe lîngă zid, sperînd ca astfel să abată atenția animalului. Cînd cîinele o observă strecurîndu-se pe furiș, prinse întăritat să latre. Asta o îngrozi pe Ting-

ting, care o luă la fugă de-i scăpărau călcîiele. Fi-rește, cîinele se luă după ea.

Din fericire pentru Ting-ting, se apropie un lăptar, care goni cîinele. Dar fetița era atît de speriată, în-cit nu mai voia să meargă la școală, pentru că ar fi trebuit să treacă iar prin fața cîinelui. Cînd s-a întors acasă, tatăl și mama ei erau plecați la lucru. Ea se așează sub o salcie din pădure și-și vorbește plină de tristețe : „Tata ar spune că sînt lașă. De ce sînt în-totdeauna lașă ?“ Cum stătea gînditoare, văzu o fur-nică cățărîndu-se pe trunchiul copacului și oprin-du-se clipă de clipă.

„Mă întreb de ce se oprește mereu ? Poate că este fricoasă ca mine.“

Deodată se întîmplă un lucru ciudat. Auzi clar pe furnică șoptind :

— Ce spuneți ? Puteți să vorbiți puțin mai tare ? Vă rog !

Ea se aplecă și auzi furnica strigînd din toate pu-terile :

— Eu sînt mica Sprînceană Roșie. Te întreb de ce nu ești la școală ?

— Mi-e frică de cîini, răspunse Ting-ting. Toată lu-mea îmi repetă că sînt o fricoasă. Puteți să-mi spu-neți de ce sînt așa ?

— Nu, zise Sprînceană Roșie, eu nu sînt în stare, dar, dacă vrei, îl voi întreba pe stăpînul nostru, „Știe-Tot“, el poate să-ți spună.

— Ah ! Cît voi fi de mulțumită ! se însenină Ting-ting. Hai să mergem imediat !

Sprînceană Roșie scoase o pălărie mică din buzunarul său și o întinse lui Ting-ting.

— Trebuie să pui această pălărie, spuse ea.

— Dar cum voi putea pune o pălărie atît de mică ? se miră Ting-ting.

Fără a se neliniști de acest lucru, Sprînceană Roșie îi potrivi pălăria pe cap. Atunci se întimplă un lucru ciudat. Ting-ting simți că devine din ce în ce mai mică, pînă ajunse cît Sprînceană Roșie, în sfîrșit, era potrivită pentru pălărie.

Pe măsură ce ea se micșora, fiecare lucru devenea mai mare ; iarba la fel de înaltă ca porumbul, pîrîiașele largi ca rîurile, un mic mușuroi de pămînt, falnic ca un munte. Luînd-o pe Ting-ting de mîină, Sprînceană Roșie se grăbi să se întoarcă la mușuroi, pentru a cere o vacanță de la regele furnicilor. Mulți străjeri de statură puternică stăteau la intrarea în mușuroi. Ei întrebă ce vînt o aduce pe Ting-ting în aceste locuri. În urma explicațiilor date de Sprînceană Roșie, o lăsară pe vizitatoare să intre. Ting-ting era un pic neliniștită, se temea să nu fie întuneric în mușuroi. Dar, spre marea ei surpriză, înăuntru era lumină ca ziua. Trecură pe multe străzi măturate lună și cu lăzi pe margine. Aruncînd o privire, Ting-ting văzu furnicile muncind de zor ; le zări pe cele care cărau grăunțe. Fiecare muncea cîntînd. Cînd le

veni rîndul, Sprînceană Roșie apucă o jumătate de bob de soia și-l luă în spate. Ting-ting voia să ducă un bob de porumb, dar șovăia să care o asemenea povară.

Sprînceană Roșie o ajută imediat să-l aburce pe spate, astfel încît, după patru-cinci drumuri, ea deveni foarte pricepută. Deși se simțea obosită, nu se mai temea să poarte încărcătura grea. Cînd au terminat, Sprînceană Roșie o duse pe Ting-ting la rege, pentru a obține vacanța și a afla unde-l pot găsi pe Domnul Știe-Tot. Regele îi spuse că Domnul Știe-tot adormise într-o cochilie de melc, în fața furnicarului nr. 9.

„Să mergem, pînă la urmă îl vom găsi !“

Ting-ting o urmă prin numeroasele străduțe întortocheate, și-n cele din urmă ajunseră în fața furnicarului nr. 9. Acolo, într-o pădure de ierburi înalte, se găsea cochilia cenușie a melcului. Fără să aștepte, se apropie de cochilie și strigă :

— Vă rog, Domnule Știe-Tot, v-aș putea pune o întrebare ?

Ceva se mișcă înlăuntrul cochiliei.

— Cine-i acolo ? strigă o voce.

— Eu sînt, Ting-ting, aș vrea să vă întreb cum aș putea să fiu mai curajoasă.

— Habar n-am, eu însumi sînt un fricos. De fapt, nu știu nimic, răspunse vocea și un cap de melc se ivi. Nu era o cochilie goală, ci un melc viu. Ting-

ting era atît de descumpănită, încît sta gata-gata să plîngă.

— Nu te obosi să-l faci să vorbească pe acest prostă-nac bătrîn, spuse Sprînceană Roșie.

— Pe cîntea mea, aprobă încet bătrînul, de fapt nici eu nu știu prea bine.

— Dar dumneavoastră nu sînteți Domnul Știe-Tot ? întrebă Sprînceană Roșie.

— O, nu, răspunse bătrînul rîzînd, Știe-Tot e fratele meu mai tînăr. Știe-Foarte-Puțin e fratele meu mai vîrstnic, eu sînt acela care știu un pic din toate.

— Îmi pare rău, exclamă Ting-ting. Puteți să ne spuneți unde este fratele dumneavoastră mai tînăr ?

— Nu prea știu bine, spuse bătrînul înclinînd capul, ați face mai bine dacă ați întrebă cocoșul.

Ting-ting se apropie de cocoș și salută. Cocoșul, prîvind departe, nu dădu atenție nici lui Ting-ting, nici lui Sprînceană Roșie, chiar după ce l-au întrebat de mai multe ori în șir. În cele din urmă Sprînceană Roșie s-a supărat și i-a strigat :

— Ești surd, băiete ? De ce nu-mi răspunzi, cînd te întreb de Domnul Știe-Tot ?

Cocoșul își întoarse capul și privi pe Sprînceană Roșie.

— Ești obraznică, draga mea. Dacă aș fi vrut să răspund, oricum, nu ți-aș fi răspuns ție cu nici un chip. Se întoarse către Ting-ting și îi vorbi :

— Tu ești foarte politicoasă. Știe-Tot se află pe acest munte.

Ting-ting mulțumi cocoșului și se apropie cu Sprânceană Roșie de poalele muntelui. De unde erau ele le-ar fi trebuit mult și bine ca să ajungă în vîrf. Au început să se gîndească ce să facă. Puțin mai departe văzură un bondar dormind dus pe o frunză. Sprânceană Roșie șopti cîteva cuvinte lui Ting-ting și ele se apropiară tiptil de bondar. Sprânceană Roșie apucă fulgerător un picior al bondarului. În același timp, Ting-ting se agăță de aripile sale. Trezit brusc, într-o tresărire, bondarul se înalță, ridicîndu-se în aer ca un elicopter. Cînd Ting-ting privi spre pămînt, fu cuprinsă de șpaimă, însă gîndul de a găsi pe omul care știe tot îi dădu curaj. Cînd atinseră vîrfurile muntelui, Ting-ting și Sprânceană Roșie săriră jos de pe bondar. Privind în jurul lor, se văzură înconjurată de stînci uriașe, unde nu era nici țipenie.

— Unde ești, Domnule Știe-Tot ? strigară ele.

Singurul răspuns fu ecoul propriilor voci. Ting-ting plîngea dezamăgită. Unei păpădii, care creștea în apropiere, i se făcu milă și zise :

— Știu unde se află domnia sa. Am să vă conduc acolo de îndată ce vom avea un vînt bun.

Cum se stîrni vîntul, îi spuse lui Sprânceană Roșie și lui Ting-ting să i se alătore. Zburară, vîntul ducîndu-le cu mare viteză. Ting-ting, în loc să se sperie, rîdea bucuroasă. Cînd vîntul slăbi puțin, aterii-

zară ușor pe pământ. Cum au ajuns pe pământ văzură un bătrîn cu barba lungă, albă. Bătrînul începuse să rîdă și le luă de mîină. Vocea sa era asemenea unei muzici și mișcările ca ale unui dansator. Ting-ting și Sprînceană Roșie dansară cu el.

— Foarte bine, acum să-l căutăm pe Domnul Știe-Tot, zise Ting-ting și păși înaintea Sprîncenei Roșii. Dintr-o dată descoperi o altă cochilie de melc, ascunsă în spatele unei pietre. Dinăuntru venea un zgomot sforăitor. De data aceasta Ting-ting a fost mai prudentă, și aruncînd o ochire în cochilie, văzu un bătrîn cu barba albă dormind dus. Trebuie să fie Domnul Știe-Tot.

— Stăpîne, stăpîne, te rog trezește-te, strigă Ting-ting.

Bătrînul se sculă, se așeză pe patul său, căscînd :

— Ei bine, fetițo, de ce m-ai sculat ?

Ting-ting îl privi politicoasă și-i spuse :

— Prea sînt fricoasă, aș vrea să fiu curajoasă.

— De fapt nici nu m-am gîndit că ești o fricoasă, îi spuse bătrînul. Fără îndoială, comparată cu un tigrul, s-ar părea că nu prea ai curaj, însă ești mai vitează decît un crab, în fine, față de alți copii nu ești deloc plîngăreață, spuse bătrînul, frecîndu-și mîinile cu un aer grav.

— Vai, toată lumea zice că sînt fricoasă. De ce ar spune-o dacă nu este adevărat ? întrebă Ting-ting.

— Mi-e teamă că nu voi putea răspunde, o încredință bătrînul.

— Ar fi trebuit să răspundeți, strigară Ting-ting și Sprînceană Roșie. Nu sînteți dumneavoastră Domnul Știe-Tot ?

— Vai, nu, cel care știe tot e fratele meu, eu știu foarte puțin. Noi semănăm și sîntem confundați foarte ușor.

— Nu știți unde se află fratele dumneavoastră ? Întrebă Sprînceană Roșie.

— Întrebați plopul, spuse bătrînul, rădăcinile lui sînt așa de lungi, încît el e foarte bine informat.

Ting-ting și Sprînceană Roșie i-au spus bătrînului la revedere. Au găsit imediat plopul, dar acesta era aproape surd, încît Sprînceană Roșie a fost nevoit să se cațere pînă la urechea lui, ca să-i vorbească.

— Ați putea să ne spuneți unde se găsește Domnul Știe-Tot ? întrebă Sprînceană Roșie.

Plopul se gîndi un moment înainte de a răspunde.

— A, da, rădăcinile mele îmi spun că el se găsește de cealaltă parte a fluviului.

Ting-ting și Sprînceană Roșie mulțumiră bătrînului plop și fugiră către fluviu. Distanța era mare pînă la celălalt mal și nu se vedea nici măcar o barcă. Se așezară pe malul fluviului și se întrebară cum să-l străbată. În timp ce Ting-ting suspina, riul murmură un cîntec. Ascultînd cîntecul, au cules o frunză și

s-au apropiat cu ea de fluviu. Abia au răsuflat și vîntul a împins frunza spre apă. Atunci libelula le-a dus cu frunza pe celălalt mal și apoi și-a luat zborul. Ting-ting își scutura părul ud, cînd auzi o voce care-i spunea :

— Cine mă stropește ?

Privind în jurul ei, văzu stînd pe o frunză un bătrîn cu barba albă. Ting-ting se sculă imediat și salută.

— O, iată-te, stăpîne ! Fratele dumneavoastră mi-a spus că nu sînt fricoasă, însă totdeauna mi-e frică.

Puteți să-mi spuneți de ce sînt așa ?

Bătrînul privi pe Ting-ting și spuse :

— Și de ce ți-e mereu frică ?

— Fiindcă nu am destul curaj, dar ceea ce se numește exact curaj ce este ? întrebă Ting-ting.

— Veniți cu mine ! cîntă bătrînul. Fii binevenită, curajoasă Ting-ting. Eu sînt cel care știe tot. De un an de zile vă așteptam.

— Nu, nu, spuse ea, eu mă numesc Ting-ting, dar sînt o fricoasă. Toată lumea știe. De ce mă numiți curajoasă ?

— În această ciudată călătorie tu ai fost ca o școlăriță, cîntă Domnul Știe-Tot. De la toți prietenii tăi ai învățat mult. Pericolele pe care le-ai întîmpinat cu curaj au schimbat pe fricoasa Ting-ting în curajoasa Ting-ting.

În timp ce bătrînul cînta, Sprinceană. Roșie luă cu voiciune pălăria lui Ting-ting. Imediat Ting-ting reveni la statura ei firească. Se regăsi lîngă salcîm. Bătrînul dispăruse, dar furnica se cățara mai departe pe trunchiul copacului. După această călătorie ciudată, Ting-ting nu se mai temu de nimic, orice i s-ar fi întîmplat.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Zoreaua nestemată

PLOAIA de vară trecuse repede. Prin aer filfiia briul de mătase al unei zîne ; un curcubeu ce încingea bolta. Zoreaua se urcă pe gard, își înălță capul, salutînd curcubeul, și zîmbi fericită. Zîna coborî din curcubeu, lunecînd prin aer și întrebă :

— Cîte culori sînt în curcubeu ? Poți să le numeri și să mi le spui ?

— Curcubeul are șapte culori : roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet, răspunse zoreaua.

— Așa este, ai răspuns bine, zise zîna, pentru asta îți voi dărui șapte nestemate, portă-le și vei fi strălucitoare ca un curcubeu. „Lucruri atît de prețioase trebuie dăruite celor mai buni prieteni“, se gîndi zoreaua. Uitîndu-se în jur, văzu că pe cărare trecea Cocoșul Cenușiu. Zoreaua îi dădu prima nestemată roșie — un rubin. Cocoșul îl luă și de îndată, penele lui se făcură roșii, creasta și gușa la fel. Și așa Cocoșul

Cenușiu s-a prefăcut într-un cocoș roșu de toată frumusețea.

Pe lac trecea Gîsca Albă. Zoreaua îi dădu a doua nestemată, portocalie, și deasupra ciocului giștii apăru o dungă portocalie, iar picioarele ei se făcură arămii. Acum Gîsca Albă era grozav de frumoasă. Rața Pestriță veni legănîndu-se și primi a treia nestemată, galbenă — un topaz. Ciocul și picioarele ei se făcură de un galben strălucitor. A patra nestemată, verde — un smarald, zoreaua i-o dăruî surorii ei mai mari, Salcia. Însă Salcia se înclină grațios și șopti :

— Îți mulțumesc, dar frunzele mele sînt și așa foarte frumoase, nu am nevoie de smarald.

Cu a cincea nestemată, o minunată piatră albastră, zoreaua se duse la bunicul ei, Bătrînul Pin.

Dar bunicul își scutură crengile și spuse :

— Mulțumesc, dar frunzele mele sînt întotdeauna alburii, nu am nevoie de nestemata albastră.

Zoreaua aduse cea de a șasea piatră, de culoare indigo, micuțului ei frățior, Brotăcelul. Brotăcelul orăcăi :

— Oac, oac, mulțumesc, dar frumoasa mea culoare verde îmi este mai pe potrivă, ea mă ascunde atunci cînd prind musculițe prin pajiștile verzi. Păstrează-ți nestemata.

„Atunci cine are nevoie de aceste comori ?“ se întrebă zoreaua.

Privi la munții posomorîți și dezgoliți.

Privi apa tulbure și înspumată. Privi în sus la cer. Cerul era mohorât, cețos, încărcat de praf și de nisip. Zoreaua aruncă nestemata albastră înspre munte. Crestele îndepărtate, posomorite și dezgolite se acoperiră deodată de o ușoară ceață albăstruie.

Aruncă smaraldul în șuvoiul de apă tulbure și apa se făcu verde.

Nestemata indigo o aruncă spre cer și într-o clipă cerul se făcu albastru, un albastru puternic și strălucitor, albastrul indigoului.

Munți albaștri în zări, ape de un verde limpede, cer indigo — ce privesc încântătoare !

Zoreaua se simți tare fericită.

Gisca Albă și Rața Pestriță pluteau pe râu, Cocoșul Roșu se umflă în pene, cîntînd.

Dar mai rămăsese o nestemată — cea violetă, un ametist, oare cărui prieten să-l dăruiască ? Trecu o răpăială de ploaie și curcubeul se ivi iarăși pe cer. Zîna coborî din arcu luminos și îi spuse zorelei :

— Păstrează ametistul pentru tine. Cocoșul Roșu, Gisca Albă și Rața Pestriță strigară și ei :

„Ametistul trebuie să rămîna al zorelei“.

De atunci zoreaua are petale violete și e frumoasă ca o nestemată.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Maimuțele și lăcustele

LA ÎNCEPUT toate animalele vorbeau. Lăcustele locuiau la cîmpie și maimuțele au venit să le ceară locul, zicîndu-le :

— Voi sînteți mici, trebuie să locuiți în munți, noi sîntem mari, trebuie să locuim la cîmpie.

Lăcustele ziseră atunci :

— Strămoșii noștri au locuit la cîmpie, de aceea și noi locuim la cîmpie, nu ne mutăm în munți.

— Bine ! ziseră maimuțele, nu ne dați ascultare. Să ne batem, și cine este mai puternic va locui în cîmpie. Neavînd încotro, lăcustele încuviințară :

— Bine ! Dacă vreți să ne batem, veniți mîine după-masă.

A doua zi, cum se luminează de ziuă, maimuțele, fiecare cu cîte o bîtă, au coborît din munți. Cînd au ajuns la cîmpie au strigat :

— Lăcustelor, unde sînteți ? Veniți repede !

Lăcustele au răspuns :

— E prea multă rouă, nu ne batem, să așteptăm să iasă soarele.

În curînd a ieşit soarele şi de îndată ce roua de pe corpul lăcustelor s-a uscat, lăcustele au chemat maimuţele. Maimuţele au umplut cîmpia şi au strigat :
— Hai să ne batem !

Lăcustele le-au răspuns :

— Bine !

Lăcustele le-au sărit maimuţelor pe vîrful nasului. O maimuţă a spus prietenei sale :

— Dragă, pe vîrful nasului tău stă o lăcustă, te rog să nu te mişti, aşteaptă să o omor.

— A ridicat bîta şi a lovit nasul prietenei, iar lăcusta a sărit repede. Maimuţa care primise lovitura a murit pe loc. Lăcustele săreau de colo-colo, iar maimuţele, în urmărirea lor, loveau în toate părţile şi se omorau unele pe altele. Nici o lăcustă nu a fost rănită. Pînă la urmă a rămas numai o maimuţă. Lăcustele au întrebat-o :

— Unde vrei să locuieşti, în munţi sau la cîmpie ?
La urma urmelor, cine este mai puternic !

Maimuţa a răspuns cu amărăciune :

— Mi-e teamă de voi, nu vreau să mai cobor din munţi.

Lăcustele au întrebat-o iar :

— Vrei să locuieşti în munţi sau la cîmpie ?

Atunci maimuţa le zise răspicat :

— Am pierdut, nu voi locui niciodată la cîmpie.

*Repovestire de LI IU-GIU
şi OLGA STRATULAT*

Cum s-a tras cu arcul în lună

ODINIOARĂ, cu multă vreme în urmă, pe cer era numai soare, nici lună, nici stele.

Cînd se însera, pretutindeni era un întuneric de-l tăiai cu cuțitul. Deodată, într-o seară, a apărut pe cer luna, care ardea ca jăratecul, de o formă ciudată, cu multe colțuri nici pătrată, nici rotundă, aducînd cu o stîncă rostogolită din munți în timpul unui uragan. Razele ei erau fierbinți ca sulitele înroșite în foc. Grînele s-au uscat, oamenii s-au molesit din cauza căldurii. Toată noaptea oamenii se foiau de căldură și nu puteau să doarmă.

— Nu ne trebuie o lună atît de fierbinte. Sîntem aproape pieriți din pricina razelor pe care le împrăștie, se văltau necontenit oamenii și nădușeala curgea pe ei în rîuri.

La poalele Muntelui de Piatră locuia o tînără pereche. Soțul, Ia La, era un foarte bun arcaș, care vîna mai ales în munți. Soția sa, Ni A, țesea frumos mătasea

acasă. Ni A, văzînd că luna e atît de ucigătoare, zise soţului ei :

— Eşti un arcaş bun, trage în lună să ne salvezi pe toţi !

Ia La, bătîndu-se în piept, a luat arcul şi săgeţile şi s-a căţărat pe vîrfurile Muntelui de Piatră. Scrişnind din dinţi, a prins curaj, a potrivit săgeata, a întins arcul şi a tras în lună. Dar săgeata n-a ajuns pînă la lună. A tras cu o sută de săgeţi şi nici una n-a ajuns pînă acolo. Cînd a terminat săgeţile, a ridicat ochii spre cer, privind luna arzătoare şi apoi a privit la poalele munţilor lanurile uscate, oamenii gălbejiţi şi a oftat adînc.

Deodată s-a deschis în spatele lui o stîncă şi s-a ivit un moşneag cu barba albă, care i-a spus :

— În Muntele din Sud este un tigru uriaş, iar în Muntele din Nord este un cerb mare. Dacă vrei să devii puternic, trebuie să mănînci carne de tigru şi de cerb. Din coada tigrului să-ţi faci arc, din vinele tigrului, corzi, din coarnele cerbului, săgeţi şi atunci vei izbuti să faci orice vei vrea cu luna.

După ce a zis acestea, moşneagul s-a strecurat în stîncă, care s-a închis îndată în urma lui.

Ia La a înţeles cuvintele moşneagului, s-a întors acasă şi s-a sfătuit cu soţia sa cum să pună mîna pe tigru şi pe cerb.

— Eşti un bun arcaş şi poţi să vînezi tigrul şi cerbul şi să-i aduci acasă.

Soțul i-a răspuns cu mîhnire :

— Am tras cîndva în tigrul uriaș din Muntele din Sud și în cerbul din Muntele din Nord, însă pielea lor este groasă și tare, iar săgeata n-o poate străpunge. Ar putea fi prinși cu plasa, dar unde să găsești o plasă atît de mare și de rezistentă ?

Ni A s-a gîndit ce s-a gîndit și trecînd mîna prin părul ei lung, a zis :

— Din părul meu am să împletesc o plasă.

Și îndată și-a smuls părul. Atunci s-a întîmplat ceva ciudat — părul a crescut iar frumos ca mătasea de borangic.

Amîndoi fără răgaz, zi și noapte, au împletit plasa. Au împletit treizeci de zile o plasă mare, care se putea strînge. Cu plasa s-au dus la Muntele din Sud și au aruncat-o în fața vizuinii tigrului. Cînd tigrul a vrut să iasă din vizuină, după hrană, a fost prins în plasă. Fiara se zbătea și răgea atît de tare, de se cutremurau munții și văile.

Cu sulite de fier au înțepat ochii tigrului, cu toporul i-au spart capul și l-au adus acasă.

Au pornit apoi spre Muntele din Nord, la vizuina cerbului și l-au prins în același chip.

Ia Ia, după ce a mîncat carne de tigru și de cerb, a devenit mai puternic. Din coada tigrului și-a făcut arc, din coarnele cerbului săgeți și apoi s-a suit pe vîrful muntelui.

A potrivit săgeata, a întins arcul, a ochit și a tras în lună cu toată puterea.

Imediat din lună au ieșit flăcări. Flăcările s-au răspîndit pe tot cerul și s-au transformat în stele.

Săgeata din coarne de cerb, care atinsese luna, a venit înapoi în mîinile sale. Ia La a pus-o din nou în arc a întins arcul și a mai tras o dată. A tras de o sută de ori și toate colțurile lunii au căzut, umplînd cerul cu stele.

Luna a devenit rotundă ca o roată și se rostogolea pe cer, dar razele ei împrăștiu tot aceeași căldură pe pămînt. Grînele erau tot atît de pîrjolate și oamenii tot atît de gălbejiți și vlăguiți. Ia La s-a întors mînios acasă cu arcul, zicînd soției :

—Ni A, ce facem, razele lunii sînt tot atît de fierbinți, trebuie să găsim ceva ca să le domolim.

Ni A tocmai țesea un tablou vesel. În tablou era o casă frumoasă și în fața ușii un arbore de camfor, pe pajiște o turmă de oi și mulți iepuri albi. La umbra arborelui de camfor, țesuse chipul ei și se pregătea să țeasă și chipul bărbatului ei.

Cînd auzi că el are nevoie de ceva cu care să acopere luna, a spus :

— Ia acest tablou, înfășoară în pînza lui săgeata din coarnele cerbului și trage în cer, ca să acoperi luna. Ia La a înfășurat îndată săgeata, s-a cățarat din nou pe munte, a tras în lună și a acoperit-o. Acum razele

lunii nu mai erau atît de fierbinți, căldura ei era slabă și blîndă.

Oamenii de la cîmpie rîdeau de bucurie.

Ia La de pe vîrfurile muntelui privea luna rîzînd. Deodată a văzut că tot ce era în tabloul nevestei sale, Ni A, arborele de camfor, oile și iepurii, toți prinseseră viață.

Ni A din lună a făcut cu mîna și atunci Ni A din poarta casei a plutit încet spre cer, a intrat în lună și cele două Ni A au devenit una.

Ia La a văzut din vîrfurile muntelui pe Ni A zburînd spre lună, s-a neliniștit atît de tare, de i s-au înmuiat picioarele și a trebuit să se așeze pe o piatră. A ridicat ochii spre lună și a strigat cu voce tare :

— Ni A, de ce n-ai țesut pe tablou și chipul meu ? Ni A, coboară ! Ni A, coboară !

Ni A din lună era atît de necăjită, că nu mai știa ce să facă. Și-a împletit părul într-o coadă, iar cînd luna a ajuns deasupra vîrfului de munte, Ni A și-a plecat capul și și-a lăsat cosița în jos pe vîrfurile muntelui. Ia La s-a prins de coadă și s-a cățărat în lună.

De bucurie, soții și-au strîns mîinile.

De atunci Ni A stă la umbra arborelui de camfor, țesînd pe mătase. Ia La pe pajiște păzește oile și iepurii. Viața le este foarte fericită. Dacă nu credeți, priviți la lună și veți zări chipurile lor.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Bîta răzbunării

DEMULT, într-o localitate din inima Mongoliei, era un flăcău priceput, care se numea I Hă Hu Chu. În timp ce oamenii trăgeau o brazdă, el trăgea zece brazde, în timp ce oamenii duceau în spinare un sac cu cereale, el ducea zece saci, trecînd drept un om bun la toate. Dar I Hă Hu Chu trăia în sărăcie și mizerie dintotdeauna, nu avea un pantalon ca lumea, niciodată nu putea să se sature la o masă, iar zilele nefericite ca norii din iunie puneau tot timpul stăpînire pe el.

Într-o zi, cînd I Hă Hu Chu era la poalele muntelui, arînd pentru boier, o pasăre de un galben auriu a zburat drept în fața plugului său, ciripindu-i :

— Harnicule, priceputule I Hă Hu Chu ți-am adus Pomul Fericirii, pe care să-l pui în fața ferestrei tale. Cînd va înmuguri și va înflori, să-l scuturi de trei ori, spunînd că vrei aur și atunci o să ai aur.

Pasărea aurie a pus un brad verde pe plug și a zburat. I Hă Hu Chu a sădit pomul în fața ferestrei. În

fiecare zi, după ce termina lucrul, plivea buruienile, îl stropsea, și brăduțul a înmugurit și a înflorit foarte repede. Atunci flăcăul s-a bucurat mult și a scuturat de trei ori Pomul Fericirii, zicînd :

— Vreau aur !

Îndată pe pămînt a căzut aur. Vesel a adunat aurul și l-a pus bine. N-a trecut mult și boierul a aflat și și-a trimis oamenii să-i ia cu sila Pomul Fericirii. Boierul a plantat Pomul în fața ferestrei sale și l-a înconjurat cu un zid de aur.

Nu după mult timp, Pomul a înmugurit și a înflorit. Atunci, boierul îmbuibat a scuturat de trei ori Pomul Fericirii, zbierînd :

— Vreau aur !

Din pom au căzut multe broaște riioase, unele s-au îndreptat spre casă, iar altele l-au împresurat, urcîndu-se pe el.

Boierul, speriat, a început să strige :

— Veniți încoace, doborîți acest pom veninos, deschi-deți zidul de aur !

Argații au doborît Pomul și au desfăcut zidul de aur. De cînd boierul îi luase Pomul Fericirii, I Hă Hu Chu ducea dorul păsării aurii și a Pomului Fericirii.

Intr-o zi, cînd I Hă Hu Chu căra boierului grînele acasă, pasărea aurie veni purtînd un coșuleț în cioc și ciripi :

— Harnicule, priceputule I Hă Hu Chu, ți-am adus Coșul Fericirii. Du-te cu el acasă, trebuie să spui

doar că vrei făină albă și în coș va fi făină. Pasărea aurie a așezat Coșul Fericirii pe spinarea calului din spate de la căruță și a zburat.

După ce I Hă Hu Chu s-a întors cu Coșul Fericirii, a făcut curat lună în casă și a zis :

— Vreau făină albă !

Într-adevăr, coșul s-a umplut cu făină albă. N-a trecut mult și boierul a aflat și și-a trimis oamenii să-ia cu sila Coșul Fericirii.

Boierul a avut Coșul Fericirii, pe care l-a încuiat în camera de la răsărit, pe care a poleit-o toată în aur și apoi, lungindu-se în pat, a strigat :

— Vreau făină albă !

Deodată s-au auzit niște zgomote înfiorătoare în camera de la răsărit. Boierul s-a bucurat foarte mult și în grabă s-a dus să vadă. Spre marea lui uimire, toată camera era plină de broaște râioase. Speriat și-a strigat argații :

— Veniți și luați imediat coșul de aici, aruncați-l în magazie și scoateți aurul de pe pereți !

Argații au îndeplinit poruncile degrabă. După ce boierul îi luase și Coșul Fericirii, I Hă Hu Chu ducea dorul pasării auri, a Pomului Fericirii și a Coșului Fericirii.

Într-o zi, pe când I Hă Hu Chu purta coșul cu îngrășămintă pentru boier, pasărea aurie s-a așezat pe calul din spate al căruții, ciripind :

— Harnicule, priceputule I Hă Hu Chu, am să-ți dăruiesc Bîta Răzbunării. Cînd îi vei spune „lovește“, va lovi.

Pasărea aurie a așezat Bîta Răzbunării pe spatele calului și și-a luat zborul.

I Hă Hu Chu a intrat în casa boierului cu Bîta Răzbunării. S-a așezat în fața boierului îmbuibat, cu capul cît o baniță, și l-a întrebat :

— Îmi dai Pomul Fericirii și Coșul Fericirii înapoi ? Dacă nu, ai să vezi ce n-ai văzut !

Boierul, auzind vorbele lui I Hă Hu Chu, s-a făcut foc de minie și a zis :

— Năsocotitule, așa vorbești tu cu stăpînul tău ? Piei din fața mea, dacă nu, am să chem oamenii să te stîlcească în bătaie !

Mînios, s-a sculat și a întins mîna, vrînd să-l lovească pe I Hă Hu Chu. Însă I Hă Hu Chu a fost mai ager, n-a ferit, și a tras din mîneacă Bîta Răzbunării, strigînd :

— Lovește ! Lovește ! Lovește !

Bîta a început să burdușească scăfirlia boierului, răpăind cum răpăie picăturile de ploaie. Boierul, mînios, urlă :

— Veniți în grabă și arestați-l pe I Hă Hu Chu !

Toată familia boierului s-a bulucit în preajmă-i. Bîta Răzbunării nu se oprea deloc, lovea în ai lui toți, și nimeni din cei loviți nu îndrăznea să facă un pas înainte.

În cele din urmă, boierul căzu mort în bătaie. Harnicul, priceputul I Hă Hu Chu a dus Pomul Fericirii și Coșul Fericirii acasă și de atunci trăiește fericit.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Cocorii

PRIMĂVARA cocorii zboară în șir sau în formă de „V“, de la miazăzi către miazănoapte. Toamna, cocorii formează un șir drept sau în formă de „V“, zburînd dinspre miazănoapte către miazăzi. În fiecare an sînt în căutarea unui loc pentru iernat. Este ciudat cît pot zbura de ordonat în cîrduri. Dacă privim viața lor mai îndeaproape, vedem că nu e chiar atît de ciudat.

La început cocorii nu zburau în cîrduri. Toată ziua se împrăștiu după hrană, noaptea frînți de oboseală dormeau pe malul rîului, în tufișuri, în stufăriș. În fiecare noapte un cocor stătea de pază. Cocorii bătrîni știu bine că ziua se avîntă cît mai sus, că au privirea ageră și nu pot fi ochiți de vînători. Noaptea însă sînt cu toții frînți de oboseală și dorm duși, iar vînătorii folosesc acest prilej ca să-i împuște. Cocorii sînt pățiți de aceea întotdeauna unul dintre ei stă de pază. Am să istorisesc povestea unui cîrd de cocori dintr-o familie. Cocorul bătrîn era cel care

îi conducea, zburînd din zori pînă seara și dormind noaptea pe malul rîului, în tufișuri. Bătrînul, înainte de a se duce la culcare, trimitea un cocor de pază. Era neliniștit și dădea întruna sfaturi străjerului acestuia :

— Azi e rîndul tău să faci de pază pînă în zori, să nu cumva să ațipești, să ai auzul ascuțit, privirea pătrunzătoare ; dacă auzi pași, dacă vezi flăcări, să dai repede din aripi și să țipi, ca să ne trezim toți și să zburăm cît mai repede.

Cocorul de pază a zis nerăbdător :

— Bunicule, să n-ai nici o grijă. Du-te și te culcă ! Știu ce am de făcut.

— Știu că știi, dar ești tînăr și pînă acum n-ai pățit-o, trebuie să fii atent.

— Am să fiu atent ! Ce mai trebuie să fac ? Tot timpul același lucru ! Cine nu știe ? Sînt vorbe de prisos. Bătrînul n-a mai zis nimic, s-a dus la culcare lîngă întreaga familie. Era la sfîrșitul toamnei și începutul iernii. Noaptea nu numai că era rece, dar era și înnorată, bătea tare vîntul și începuse să ningă.

Cocorul de pază străjuse o jumătate de noapte, era obosit, somnoros, înghețat. Văzînd că întreaga familie doarme dusă, se gîndea cu invidie : „Ce ghinion am, ce vreme rea, tocmai cînd mi-a venit mie rîndul“. Uitîndu-se la cer și-a zis : „În curînd se va lumina de ziuă, iar vremea este atît de rea. Vor veni

oare vînătorii ? Am păzit atîtea nopți și nu s-a întîmplat nimic. Cum o să se întîmple tocmai acum ? Am păzit mai mult de jumătate de noapte. Ce bine ar fi să trag un pui de somn. Dacă nu dorm acum, cînd am să mai dorm ?“

Zis și făcut. Cocorul de pază s-a frămîntat în fel și chip, dar pica de somn și a lăsat totul baltă și s-a culcat în tufiș.

În același timp vînătorii gîndeau : „Cocorul de pază este foarte somnoros în zori. Cînd vremea este rea, cocorii nu dau prea multă atenție pazei.“

Vînătorii s-au folosit de acest prilej și și-au luat puștile. Orice lucru cere o chibzuială. Au venit la malul rîului, s-au uitat în dreapta și în stînga și imediat au observat cîrdul de cocori. Au fixat puștile într-un loc mai înalt și au ochit. A scăpat cu viață numai un singur cocor. Era chiar cocorul bătrîn, care și cînd dormea se gîndea la familie, de aceea dormea ca un iepure. Cum a auzit zgomotul, s-a trezit, dar n-a avut timp să-i trezească pe ceilalți, că împușcăturile se întîneau. Neavînd încotro, a zburat îndurerat.

Cocorul bătrîn a povestit nenorocirea tuturor cocorilor, cum din neatenția cocorului de pază a pierit întreaga familie.

De cînd au aflat această întîmplare, cocorii nu numai că întăresc paza în timpul nopții, dar au aflat și mijlocul de a zbura în șir drept sau în formă de V.

Linia dreaptă în care zboară înseamnă unu în limba chineză.

„V” înseamnă om.

Un singur cocor zboară în formă de linie întotdeauna. Mai mulți cocori zboară în formă de „V”, ca să se păzească de primejdii.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Povestea casei

TOATE acestea s-au întîmplat demult, demult și nici chiar străbunii noștri n-ar mai ști de ele.

Atunci pretutindeni erau numai munți și dealuri după dealuri. Oamenii locuiau în peșteri și aveau ca prieteni păsări și animale.

Într-o zi, oamenii, păsările și animalele au pornit împreună după hrană și tot au mers pînă au dat de o cîmpie.

Deodată vremea s-a schimbat, s-a pornit furtuna și a început să cadă o grindină cît pumnul. Negăsind nici un adăpost, toți s-au ales cu capul spart și cu oasele rupte. Oamenii erau răniți, păsările cu penele jumulite, iar animalele cu blănurile crîmpoțite. Dintr-o dată care au stat în cîmpie în timpul furtunii, numai un flăcău, un dragon și un tigru au scăpat teferi, pentru că s-au virit într-o peșteră. Peștera s-a umplut repede cu apă și n-au mai găsit nici ei un loc ca să se ferească. Flăcăul, dragonul și tigrul s-au sfătuit, ce

s-au sfătuit și s-au hotărît să-și dureze singuri un adăpost, unde să se ascundă cînd vremuiește — o casă. Tigrul a adus fîn, dragonul a adus bușteni, flăcăul a făcut un cuțit din piatră, o frînghie din cînepă ; toți într-un gînd și o inimă au clădit o colibă trainică, bucurîndu-se că vor locui în ea.

N-a trecut mult și dragonul s-a gîndit că ar fi bine să rămînă numai el în colibă. Tigrul avea aceleași gînduri, dar nici unul nu știa cum să-i dea afară pe ceilalți doi, de aceea adesea se certau pentru fleacuri și fiecare se simțea prost.

Intr-o zi au luat o hotărîre — cel care va fi în stare să-i scoată pe ceilalți doi afară din casă, fără să facă uz de forță, va rămîne stăpîn. Tigrul a fugit afară primul, zicînd :

— Am să urlu, am să dau din coadă, am să stîrnesc vîntul și o să vedeți dacă n-o să vă speriați !

Cum a terminat de vorbit, a strigat din toate puterile, iar ecoul a răsunat atît de tare în munți și în văi, încît te asurzea. În clipa în care a dat din coadă, pietrele și nisipurile s-au clintit, iar vîrfurile munților se clătinau atît de tare, de credeai că se vor prăbuși. Omul și dragonul, de spaimă, s-au ghemuit într-un colț al casei ; nu îndrăzneau să facă nici o mișcare, darmite să mai iasă afară. Tigrul, văzînd că nu-i poate scoate din cuib, s-a întors în casă.

Al doilea care a arătat ce poate a fost dragonul. A fugit afară și a strigat cît a putut de tare :

— Voi aduce fulgerul, ploaia cu găleata și tunetele, și am să văd dacă vă speriați sau nu !

Acestea fiind zise, a chemat norii plumburii și într-o clipă s-a revărsat o ploaie cu găleata, cu fulgere și trăsnete peste văi și munți, care lua totul din cale. Omul și tigrul s-au ascuns în casă, răsuflarea li s-a tăiat de spaimă și nici unul nu îndrăznea să iasă afară.

Dragonul, când a văzut că nu-i poate clinti, s-a întors în casă. Tigrul și dragonul nu mai pridideau lăudându-și puterile și priceperea.

Ultimul la rînd a fost flăcăul. A fugit în spatele casei și a vorbit molcom :

— N-am să strig, n-am să dau din coadă, n-am să stîrnesc vîntul și furtuna, nu voi aduce fulgerul și trăsnetul, mă voi folosi doar de puțin jar.

După cum vorbi a și luat puțin jar și a aprins coliba. Dragonul și tigrul în mare grabă au ieșit afară din casă. Tigrul a fugit în codri, iar dragonul s-a ascuns în fundul mării. Flăcăul îndată a stins focul și a reclădit coliba.

De atunci oamenii locuiesc în case.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Unchiaşul cu toba de aramă

ODATĂ, în satul San Dziao trăia un unchiaş cu barbă albă. El n-avea soţie şi nici copii, locuia singur cuc într-o colibă şi-şi agonisea traiul împletind papuci din paie de orez. Bunicul lui luase parte la război şi de la el i-a rămas o toba mare de aramă. Când avea timp liber, unchiaşul, acompaniindu-se la toba, cânta cîntece şi apoi începea să povestească. Cîntecele erau foarte frumoase, povestirile erau foarte atrăgătoare şi toată lumea dorea să le audă. Cum se auzea toba, copiii, tinerii şi vîrstnicii se strîngeau roată în jurul unchiaşului, ca să-i asculte poveştile. Toţi din sat îl porecliseră „Unchiaşul cu toba de aramă”. La intrarea în satul San Dziao era un pîrîu. Deşi nu prea mare, totuşi apa curgea vijelios şi oamenii îl treceau greu. O dată cu sosirea primăverii, apele s-au revărsat şi drumul spre sat sta închis.

Într-o zi, unchiaşul cu toba de aramă se plimba pe malul pîrîului şi văzu o femeie cu un copil trecînd

pîriul. Deodată, femeia, alunecîndu-i piciorul, căzu cu copilul în apă. Copilul se ținea de gîtul mamei și plîngea. Zadarnic se luptau cu apa, căci un val mare îi dăte la fund. Moșul sări în grabă în apă, ca să-i scape, dar apa fiind foarte repede și adîncă, n-a putut să-i găsească. Ud learcă, unchiașul ieși la mal și se adresă furios pîriului :

— Pîriule, ești un mare ticălos ! Voi construi un pod și toți vor trece peste tine !

Unchiașul se gîndi : „Bătrîn, sleit de puteri, fără bani, cum aș putea să construiesc un pod ?“

Tîrîndu-și picioarele, s-a întors acasă, și-a schimbat hainele ude, s-a așezat pe marginea patului, gîndindu-se în fel și chip cum să facă să construiască podul.

La miezul nopții i-a venit un gînd : „Toată lumea ascultă cu plăcere cînd bat toba și cînd povestesc. Oare n-aș putea așa să cîștig bani și să construiesc podul ?“ Unchiașul chiar în noaptea aceea a făcut cîteva cutii de lemn, care n-aveau decît o deschizătură, pentru bani. A doua zi de dimineată a luat toba de aramă și cutiile de lemn și le-a așezat la rădăcina unui copac de scorțișoară, de lingă locuința sa. El a zis sătenilor : „Dacă voi vreți să mai auziți povești, vă rog să bateți din toba ; cum voi auzi toba, am să ies din casă și am să vă povestesc. Însă cei care vor să mă asculte trebuie să arunce cîțiva bani de aramă în cutie. Eu am să pun banii deoparte, pentru podul

de piatră, pe care am să-l construiesc peste pîriul din gura satului“. Apoi a început să cînte.

Sătenii ascultau cu plăcere povestirile și cîntecele unchiașului, și doreau din inimă un pod de piatră peste pîriu. Aveau încredere în bătrîn și de aceea toți se învoiră.

Oamenii din sat și din satele învecinate lucrau ziua la cîmp, iar unchiașul cu tobă de aramă împlotea papuci. De cum se însera însă, toba se auzea : „Bum, bum, bum !“

Unchiașul ieșea din casă, se așeza pe banca de piatră de lîngă pom, își trecea mîna prin barbă, își rotea privirea asupra celor din jurul lui, copii, tineri, vîrstnici, tușea o dată, bătea din tobă, cînta două cîntece și pe urmă începea să povestească. Unchiașul a povestit multe povești frumoase. El a povestit povestea lui Iană, care a semănat un dovleac și urcîndu-se pe vrejurile dovleacului a ajuns la vîrfurile muntelui Napo și a omorît tigrul cu aripi. A spus povestea fluviului Tonia, despre o fată care, fiind bună la suflet, a făcut din rășină de brad și din nămol niște copii, care, cum vin inundațiile, duc în șpate mamele. A spus povestea unui tablou țesut din mătase ; despre o mamă care a țesut un tablou frumos pe mătase și care tablou s-a pierdut, iar cel mai mic dintre fiii ei s-a dus la zeițele de pe Muntele Soarelui, de unde l-a luat înapoi. Fiul ei s-a căsătorit cu o zeiță și s-au așezat într-un

sat frumos. El povesti despre băiatul Lan și fata Hun Gu. Jun Lan a găsit un tablou cu flori și s-a căsătorit cu Hun Gu.

Ah ! Unchiașul a spus zeci și sute de povești minunate.

Oamenii erau numai ochi și urechi, iar copiii stăteau cu gura căscată. Un cârd de coțofene încremeniseră în copacul de scorțișoară, nemișcate, ascultînd cu capul plecat, pînă cînd le-au amortit picioarele. Vîntul s-a oprit sub frunzele copacului de scorțișoară, atent, nemișcat. Stelele de pe cer ascultau clipind, dorind să coboare. Zeițele din lună trăgeau cu urechea la poarta palatului, zîmbind și ele și voind să coboare.

În fiecare seară toba bătea fără încetare, unchiașul povestea fără încetare și toți veneau să-l asculte de aproape și de departe. Zece ani a povestit și o sută de lăzi a umplut cu bani de aramă. Atunci unchiașul chemă lucrători să-i făurească podul, iar el zi și noapte lucra alături de ei.

Părul și barba albă se îmbîcsiseră și se încălciseră de praf și de năduf.

O rudă de-a unchiașului a trecut pe lîngă pîriu și văzîndu-l atît de obosit i-a zis :

— Unchiașule, ai împlinit optzeci de ani. Cît ai să mai trăiești ? Pentru ce te prăpădești cu firea ?

Bătrînul, trecîndu-și mîna prin barbă, ridică capul, privi apa care curgea vijelios și zîmbind a grăit :

— Pentru ce muncesc ? Pentru urmași, de bună seamă, și nu sînt obosit deloc, sînt în puteri și pentru ei fac totul. Un om care trăiește numai pentru el n-are pentru ce trăi.

Rubedenia primind răspunsul s-a înroșit și a plecat. Pentru dig și pentru pod trebuia ciment. Pentru ciment trebuia amestecat nisipul cu varul. Însă în acest pîriu nu erau decît pietre cît oul de gîscă, nici fir de nisip mărunt, și-n apropiere nici un munte din care să scoată piatră de var. Ce să facă ? Unchiașul și lucrătorii erau foarte necăjiți. Într-o zi veniră coțofenele de peste mări și țări, fiecare purtînd în cioc fire de nisip pe care le presărară pe malul pîriului. Ele se duceau și veneau și în scurt timp au ridicat un munte de nisip.

Într-o seară stelele de pe cer și-au scuturat praful alb pe de ele, care s-a așternut pe malul pîriului și cît ai clipi din ochi s-a înălțat un munte de var. Acum aveau cimentul, trebuia construit podul. Era o arșiță nemaipomenită. Lucrătorii și unchiașul, uzi learcă, de-abia își mai trăgeau sufletul de oboseală. Deodată a început să bată vîntul, oamenii s-au răcorit și au început să lucreze cu puteri înzecite. Podul era aproape gata, dar lipsea piatra din mijloc, care făcea legătura între cele două părți ale podului.

Au încercat multe pietre și nici una nu se potrivea, iar podul rămînea neînterminat. Lucrătorii, mîhniți, își lăsau bărbile în piept.

Unchiaşul era atît de neliniştit, încît îi sălta barba. Într-o seară, cînd luna sē mişca pe cer, zeiţele din lună au văzut că podului îi lipsea piatra de legătură şi atunci au aruncat în grabă piatra cea mare de jad, care a căzut drept în mijlocul podului şi se potrivea de minune.

Unchiaşul cu tobă de aramă stătea la capătul podului, privea oamenii care treceau încoace şi încolo şi mîngîindu-şi barba, rîdea în hohote de fericire.

S-a întîmplat însă o nenorocire. Cînd să sfîrşească podul, unchiaşul a fost lovit de o piatră la picior. Atunci era atît de încălzit cu treaba, încît n-a prea luat în seamă. După terminarea podului, piciorul unchiaşului se umflă şi cu tot ajutorul dat, curînd căzu la pat. Zăcea şi nu mai putea să povestească.

Acum, sub copacul de scortişoară nu se mai auzea toba şi nici povestirile unchiaşului.

Cotofenele zburau în jurul copacului de scortişoară, iar vîntul sufla prin frunze oftînd uşor. Stelele de pe cer scilipeau la fel ca ochii înlăcrimaţi. Zeiţele de pe lună aveau faţa plînsă.

În seara zilei de 15 august — sărbătoarea lunii — un grup de cotofene au intrat în casa unchiaşului şi l-au luat cu tobă cu tot în lună.

Vîntul a dus copacul de scortişoară din faţa casei unchiaşului tocmai în lună. Unchiaşul, ajuns la palatul lunii, unde înghiţi leacurile pisate de iepuri, bău apă

vie de izvor, adusă de zeițe, și rana de la picior i se vindecă repede.

În lună, unchiașul plin de viață și de voie bună stătea la rădăcina copacului de scorțișoară, bătea iar toba și spunea povești frumoase.

O mulțime de zeițe îi înconjurau și ascultau încremenite.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Iepurele judecător

UN LUP flămînd, umblînd prin pădure după pradă, și nebăgînd de seamă, a pășit în gol, căzînd în capcana pregătită de vînători.

S-a tot șucit în capcană, dar n-avea cum să iasă și atunci a început să strige din răspuțeri :

— Ajutor ! Ajutor !

S-a întîmplat tocmai să treacă o capră pe acolo și lupul plîngînd a rugat-o :

— Scapă-mă, capră blîndă, dacă mor aici nu este nimic, dar îmi vor muri de foame copiii acasă.

Capra răspunse :

— Nu se poate, dacă te ajut ai să mă mănînci. Atunci lupul i-a spus :

— Îți jur că dacă mă slobozești n-am să mă ating de tine.

Capra s-a înduplecat la rugămințile îndelungate ale lupului, a găsit o frînghie, a înfășurat un capăt de coarnele ei, pe celălalt l-a aruncat în capcană, spunînd lupului să se ție de frînghie, și l-a scos afară.

Cînd s-a văzut liber, lupul s-a gîndit de îndată să pună gheara pe capră, să mănînce și el pe săturate, așa că i-a spus.

— Dragă capră, m-ai ajutat, dar acum mor de foame, te rog ajută-mă pînă la capăt.

Capra i-a răspuns :

— Ai jurat că n-ai să-mi faci nici un rău.

Lupul a zis :

— Firea mea îmi cere să mănînc carne. Cum aș putea să te iert ?

Cînd capra nu mai credea că va mai scăpa din ghearele și colții lupului, a văzut un iepure și a strigat :

— Iepure înțelept, te rog judecă această pricină.

Iepurele, auzind povestea lupului și a caprei, a zis :

— Amîndoi aveți dreptate, însă nu cred ce mi-ați povestit. Vă rog să îmi înfățișați faptele pe care mi le-ați povestit așa cum au fost. Cînd voi vedea cu ochii mei, voi putea judeca.

Lupul a sărit iar în capcană, a strigat după ajutor și s-a rugat de capră.

Atunci iepurele i-a spus :

— Nerecunoscătorule, ai uitat binele, așteaptă frînghia vîntătorului.

Capra a plecat bucuroasă cu iepurele.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Răzbunarea iepurelui

ODINIOARĂ iepurele și leul trăiau laolaltă. Cu toate că erau vecini, leul era foarte îngîmfat și tot timpul se lăuda că este puternic, disprețuia pe iepure, îl ocăra adesea și îl speria. Iepurele nu-l mai putea înghiți și atunci s-a gîndit să se răzbune, zicîndu-i :

— Am întîlnit undeva un animal la fel ca tine, care mi-a spus : „Dacă este vreun animal mai curajos ca mine, cheamă-l să vină să ne luăm la întrecere, și dacă nu îndrăznește, atunci să mi se supună și să mă slujească“.

Aceste vorbe ar fi supărat pe oricine. Leul l-a întrebat pe iepure :

— Nu i-ai vorbit despre mine ?

Iepurele i-a răspuns :

— Dacă nu-i pomeneam despre tine era mai bine. Mi-a vorbit de sus, a spus multe vorbe urîte și printre altele că nu te-ar lua nici ca slujitor.

Leul s-a infuriat și-a întrebat în grabă :

— Unde-l găesc ?

Iepurele l-a dus pe leu dincolo de munte, apoi i-a arătat o fîntînă adîncă și i-a zis :

— Acolo este.

Leul a mers la fîntînă, s-a uitat mînios înăuntru și deodată a văzut că dușmanul seamănă leit cu el, are ochii holbați de furie. Leul a urlat o dată și dușmanul a urlat asemenea. Leului, de mînie, i s-a ridicat părul măciucă și dușmanului la fel. Leul își rînjea colții, cu labele îl amenința pe dușman, iar celălalt îl maimuțarea.

Nemaiputîndu-și stăpîni mînia, Leul s-a săltat o dată și a sărit cu toată puterea în fîntînă.

Și astfel îngîmfatul a căzut în fîntînă și s-a înecat.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Tigru care caută un maestru

DEMULT, demult, într-un munte uriaș, se afla ascuns un tigru mare și atît de greoi, încît nu putea face nici o mișcare. Cu toate că era foarte puternic nu găsea nimic de hrană.

Într-o zi, cînd a ieșit din vizuina sa după demîn-care, s-a întîlnit cu un pisoi, care venea din muntele vecin. Văzînd că pisoiul se mișcă atît de ușor, se gîndi :

„Ce bine ar fi dacă m-aș putea urca pe munți cum se urcă pisoiul.“ Și l-a rugat pe acesta :

— Maestre pisoi, vrei să mă înveți să urc munții și să trec prăpastiile ?

Pisoiul știa de mult că tigrul este rău și se gîndea că și-ar pune viața în primejdie, învățîndu-l. Dînd din cap a spus :

— Bine ! Dar mă tem că atunci cînd vei ști acest lucru te vei schimba. Tigru i-a făcut multe temele, rugîndu-l încă o dată pe pisoi :

— Maestre pisoi, dacă vei încuviința, am să-ți fiu în-

totdeauna recunoscător. De azi înainte, dacă te necăjește cineva, am să te apăr cu prețul vieții mele. Pisoiful, păcălit de tigrul, a înclinat capul și a zis înduplecat :

— Bine, dacă mă asiguri că după ce te voi învăța n-ai să-mi răsplătești binele cu răul, te ajut.

Tigrul, bucuros, a dat din coadă, a îngenucheat și a zis :

— Într-o zi am să știu să urc munții, să trec peste prăpăstii, să vinez și atunci n-am să uit ajutorul maestrului. Dacă eu am să greșesc față de maestru cîtuși de puțin, să cad în prăpastie și să mă fac praf ! De atunci tigrul l-a recunoscut pe pisoii ca maestru. Uitînd de oboseală, pisoiful își învăța ucenicul din zori și pînă-n noapte. N-a trecut mult și ucenicul a învățat aproape tot, nu a învățat doar un singur lucru.

Dar Tigrul era foarte mulțumit, crezînd că știa totul. Într-o zi, cînd a venit din nou să ia lecții de la pisoii, privi fix la corpul durduliu al acestuia, lăsîndu-i gura apă. Pisoiful a ghicit gîndul tigrului, dar a mai vrut să-l încerce încă o dată și a zis :

— Te-am învățat tot ce știu, acum poți să pleci.

Tigrul, auzind că pisoiful l-a învățat tot, s-a bucurat tare și s-a gîndit în ascuns :

„Pisoiole, de data asta nu-mi scapi !“

Dar se temea că n-a auzit bine și l-a întrebat încă o dată :

— Maestre pisoi, este adevărat că m-ați învățat tot ce știți ?

Pisoiul i-a răspuns :

— Da, te-am învățat tot !

Tigrul a găsit un șiretlic, a clipit din ochi și a zis :

— Maestre pisoi, ia uită-te ce este în pom !

Pisoiul abia a întors capul și tigrul și-a arătat colții, a ridicat ghearele și a sărit. S-a auzit un zgomot : pisoiul se cățărare în pom.

Pisoiul, cu ochii holbați, i-a zis :

— Bine, dacă asta este recunoștința ta, și jurămîntul tău. Noroc că nu te-am învățat să te sui în pom, dacă te-aș fi învățat și acest lucru, mă tem că de mult aș fi fost gustarea ta.

Tigrul, neavînd încotro, a făcut mai multe sărituri ca să ajungă în pom, dar n-a reușit ; a mai încercat cu colții să străpungă trunchiul gros al pomului, dar tot n-a izbutit.

Pisoiul sărea din pom în pom. Cîteodată se așeza pe crengi și-și mîngîia mustața, privind la tigrul.

Tigrul, stînd jos și turbînd de minie, nu știa ce să mai facă. A văzut cum de sub ochii lui pisoiul a dispărut în munți, de nu i se mai vedea nici urma.

Toate gîndurile rele ale tigrului s-au spulberat atunci și dintr-o săritură a ajuns în inima munților.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Trei frați

ÎNTR-O CASĂ stăteau trei frați. În fața casei creștea un copac de santal, înalt de treizeci de metri, gata-gafa să se prăbușească. Trunchiul copacului era găunos. Înăutru mișunau furnici albe. Rădăcina copacului arsese pînă la jumătate și se îngălbenise.

Fratele cel mare a trecut pe lîngă copac și după ce i-a aruncat o privire a zis :

„Acest copac mare în curînd se va prăbuși, va distruge casa noastră și ne va omorî ! Las' că frații mei vor face cum e bine“. Și a plecat.

Cel mijlociu a trecut pe lîngă copac și, după ce i-a aruncat o privire a zis :

„Acest copac în curînd se va prăbuși, va distruge casa noastră și ne va omorî ! Las' că fratele cel mare și cel mic vor ști ce să facă !“ Și a plecat și el.

Mezinul, trecînd pe lîngă copac ca și ceilalți, și-a zis în sinea lui : „Las' că frații mei mai mari vor face ce vor crede de cuviință !“ Și și-a văzut de drum.

Zilele se scurgeau una după alta. Într-o seară friguroasă se stîrni furtuna, se auzi un trosnet și copacul se prăbuși. Casa se făcu țandări. Cei trei frați, tremurînd din toate măduarele, scăpară cu viață, dar cu hainele ude learcă, cu fețele pămîntii, cu casa distrusă, uitîndu-se unul la altul.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Praful de aur

AU FOST ODATA doi frați. Fratele mai mare era căsătorit, iar fratele mai mic era încă holtei. După ce le-au murit părinții, fratele mai mare a devenit capul familiei. Fratele mai mic, care era foarte harnic, locuia, mînea și lucra în casa fratelui mai mare. Fratele mai mare era zgîrcit, ținea socoteală altora și astfel s-a îmbogățit, a făcut avere, încît grînele din hambarul său nu se mai terminau și avea tot ce-și dorea.

Se purta rău cu fratele mai mic, întotdeauna îi arăta că e nedorit la el în casă, îi spunea vorbe urite, îl privea încruntat și-l gonea. Fratele mai mic, nemai-putînd răbda, a plecat de acasă. N-avea nimic altceva la el decît un cuțit și o frînghie. În fiecare zi se ducea în munte după surcele, pe care le vindea ca să aibă din ce trăi. De fiecare dată, cînd se înapoia din munte cu surcele, trecea pe lângă o stîncă, pe care

punea sarcina cu lemne și se așeza ca să se odihnească puțin. Într-o zi, de-abia șezu, că stîncă începu să vorbească :

— Of, flăcăiașule, de ce pui întotdeauna pe mine povara de surcele, care mă apasă ?

Fratele mai mic i-a istorisit viața lui, zicînd :

— N-am încotro, doar trăiesc din vînzarea surcelelor.

Atunci stîncă i-a spus :

— Dacă este așa, ia un pumn de praf de aur din gura mea. Hai, ia !

Fratele mai mic, bucuros, a luat un pumn de praf de aur, s-a întors acasă, și-a cumpărat unelte, a cumpărat o vacă și un rînd de haine bune. Fratele mai mare nu mai putea de invidie și l-a întrebat pe fratele mai mic :

— De unde ai luat atîți bani ? Cum de te-ai îmbogățit dintr-o dată ?

Fratele mai mic i-a povestit fratelui mai mare din fir a păr cum a căpătat praful de aur și cum a cumpărat lucrurile. Fratele mai mare, după ce l-a ascultat, s-a întors acasă în grabă, a găsit un cuțit și o felinghie și a plecat la munte după surcele. Cu o legătură cu surcele a mers zilnic pe drumul care mergea fratele său mai mic, a pus legătura cu surcele pe stîncă și s-a așezat să se odihnească.

Stîncă i-a strigat cu minie :

— Acum cîteva zile ai luat un pumn de praf de aur, trebuie să-ți fie de ajuns, de ce vii să mai strîngi surcele ?

— Nu eu am venit după surcele acum cîteva zile, dar sînt la fel ca el. Fratele meu mai mare nu se poartă bine cu mine, zise omul, care știa ce spusese fratele său mai mic. N-am nici o avere și trăiesc din vînzarea surcelelor.

— Dacă este așa, ia și tu un pumn de praf de aur. Fratele mai mare, bucuros, a întins amîndouă mîinile să ia aur, dar stîncă i-a prins mîinile și nu putea în nici un fel să le scoată. Oricît s-a zbatut, a fost în zadar. Neputînd să se întoarcă acasă, soția și copilul îi aduceau în fiecare zi demîncare.

Au trecut multe zile, toate bucatele de acasă îi fuseseră aduse lui și soția nu mai știa ce să facă. Într-o zi a venit cu mîinile goale, iar el a început s-o ocărască :

— Ce femeie fără suflet ești ! De ce nu mi-ai adus demîncare ? Unde sînt bucatele noastre ?

Soția, neavînd încotro, i-a zis :

— Nu mai avem nici un bob, le-ai mîncat pe toate. Dar dacă ți-e foamé rău, să te alăptez.

Atunci el a întins capul ca să sugă.

Văzîndu-l în ce hal a ajuns, stîncă nu s-a mai putut

stăpîni și a izbucnit în hohote de ris : „Ha ! Ha !
Ha !“

Rizînd, a deschis gura și astfel omul a folosit acest
prilej ca să-și scoată mîinile din încheștare.

Iată, ce fel de oameni mai există și pe lumea asta.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Pasărea Fericirii

DEMULT, în Tibet, într-un ținut sterp, sărac, care n-avea nici pământ roditor, nici râuri, nici căldură, nici flori, nici copaci, nici iarbă, oamenii nu mâncau niciodată pe săturate, nu aveau haine călduroase și nimeni nu știa cum arată fericirea. Dar ei credeau că în lume există fericire.

Bătrînii spuneau că fericirea este o pasăre frumoasă, care trăiește departe la răsărit, în Muntele de Zăpadă. Unde zbura Pasărea Fericirii, acolo era fericirea. În fiecare an porneau oamenii să caute Pasărea Fericirii și nici unul din cîți au plecat nu s-a mai întors.

Se spunea că erau trei zmei bătrîni, cu barba lungă, care păzeau Pasărea Fericirii și care numai suflînd în barbă puteau să ia viața unui om.

În acest an l-au trimis oamenii pe Uang Tia, un copil isteț, să caute Pasărea Fericirii. Înainte de plecare, fetele i-au dat rachiu de secară, iar mamele, după un obicei din Tibet, i-au aruncat pe cap ovăz. urîndu-i drum bun. Uang Tia a mers multe zile în șir,

departe, departe spre răsărit. Deodată s-a ivit un zmeu bătrîn, cu barba neagră, care cu un glas de cioară a strigat :

— Cine a venit aici ? Cine îndrăznește și ce caută aici ?

— Mă numesc Uang Tia, caut Pasărea Fericirii, a răspuns Uang Tia.

Bătrînul zmeu a rîs în hohote :

— Ești cît oul de găină și îndrăznești să vii la mine ! Dacă vrei să găsești Pasărea Fericirii, mai întîi să o omori pe mama lui Io San. Dacă n-ai să faci așa, am să te pedepsesc. N-am să omor cu mîinile mele un om atît de mic ca tine, am să te las să mergi treizeci și trei de poște pe drum prăpăstios și ai să te prăpădești.

Uang Tia a zis :

— Îmi iubesc mama și nu pot să omor pe mama altuia, fă ce dorești.

Zmeul bătrîn, plin de minie, a suflat o dată în barbă și într-o clipă drumul neted s-a transformat într-un drum prăpăstios, iar fiecare piatră era ascuțită ca un cuțit.

Uang Tia a mers prima poștă, și pietrele i-au rupt tălpile pantofilor.

A mers a doua poștă, și pietrele i-au rănit picioarele.

A mers a treia poștă, și pietrele i-au rănit mîinile.

„Cît de greu îmi e să mai merg ! Oare să mă întorc acasă ? Nu pot, oamenii din sat aşteaptă să le aduc fericirea“, se gîndea Uang Tia.

S-a lăsat jos şi a început să meargă de-a buşilea. Şi-a rupt hainele, coatele, genunchii. Cînd şi-a terminat drumul, s-a întîlnit cu un zmeu bătrîn, cu barba bălaie, care vorbea cum vîjîie vîntul.

— Dacă vrei să găseşti Pasărea Fericirii, mai întîl trebuie să-l otrăveşti pe moşul Lan, dacă nu vrei, am să te las să mori de foame.

Uang Tia s-a uitat la zmeul bătrîn şi a zis :

— Frumos mai vorbeşti ! Îmi iubesc bunicul şi nu pot să omor pe bunicul altuia.

Zmeul bătrîn a suflat plin de mînie în barbă şi traista lui Uang Tia a zburat în cer. Munţii verzi, apele limpezi s-au prefăcut în faţa ochilor săi într-un pustiu nemărginit, unde nu se putea găsi nimic demîncare. Cînd a terminat prima poştă, îi chiorăiau maţele. Cînd a terminat a doua poştă, era ameţit de foame şi vedea negru în faţa ochilor. A mers şi a treia poştă, dar foamea îl sfişia şi mai cumplit.

Cine a suferit de foame poate să înţeleagă. Uang Tia a băut multă apă rece pe malul rîului şi a mers înainte pînă a făcut treizeci şi trei de poşte, dar a rămas numai piele şi os. Un zmeu bătrîn, cu barba albă, l-a oprit şi i-a vorbit tunător :

— Cine nu se teme de moarte și a venit aici ?

Uang Tia i-a răspuns :

— Mă numesc Uang Tia. caut Pasărea Fericirii.

— Dacă vrei Pasărea Fericirii, să-mi aduci în dar ochii lui Pai Ma. Dacă îndrăznești să spui nu, am să-ți scot ochii numaidecît, a spus bătrînul zmeu.

Uang Tia, cu capul plecat, s-a gîndit puțin și a zis :

— Te bucuri de răul altuia. N-am să scot ochii fetelor frumoase. N-am să scot nici ochii lui Pai Ma.

Bătrînul zmeu a suflat într-o clipă în barbă, lui Uang Tia i-au pierit ochii și a rămas orb, dar se gîndea că este ultima încercare și că trebuia să meargă înainte, acolo unde răsare soarele, la Pasărea Fericirii.

Uang Tia a făcut treizeci și trei de poște pipăind pămîntul cu palmele. S-a cățărat pe vîrfurile Muntelui de Zăpadă și a auzit Pasărea Fericirii vorbindu-i :

— Dragă copile, pe mine mă cauți ?

Uang Tia, bucuros și trist, a răspuns :

— Da, am venit să te caut. Oamenii de la noi se gîndesc tot timpul la tine. Hai să mergem !

Pasărea Fericirii l-a mîngîiat ușor cu aripile și a cîntat pentru el. Uang Tia avea acum ochii mai strălucitori ca înainte. Rănile i se vindecaseră și mușchii erau mai tari. Pasărea Fericirii l-a poftit pe Uang să mănînce carne uscată și prăjitură cu frișcă.

Uang Tia s-a întors în sat stînd pe spatele Păsării Fericirii și a poposit pe vîrfurile muntelui.

Pasărea Fericirii l-a întrebat :

— Și acum ce dorești ?

Uang Tia i-a răspuns :

— Noi vrem căldură și fericire, păduri și flori, cîmpii și riuri.

Atunci Pasărea Fericirii a strigat de trei ori de pe vârful muntelui. Prima dată a strigat :

— Soare auriu, ieși din nori, vîntule cald, suflă din cer !

A doua oară a strigat :

— În munți și la poalele munților să crească codri după codri, toate florile de la munte să înflorească, toate păsările să cînte !

A treia oară a strigat :

— Să apară riuri albastre și cîmpii verzi, iepurii albi de bucurie să zburde pe iarba verde !

De atunci, oamenii din acel ținut nu mai duc o viață chinuită, nu mai știu ce înseamnă sărăcia și nevoile.

Repovestire de LI-IU-GIN și OLGA STRATULAT

Corabia prețioasă

UANG SIAO n-avea tată și trăia cu mama sa într-o colibă, lucra la câmp și strîngea surcele ca să trăiască.

Cînd Uang Siao se ducea la munte după lemne, trebuia să treacă o punte de lemn foarte îngustă. Apa de sub punte era adîncă și curgea ca un vârtej.

Într-o zi, Uang Siao pornise la munte cu o cobiliță și cu o frînghie. Cînd a ajuns la rîu, a văzut cum un moșneag, care trecea puntea, a alunecat și a căzut în apă. Uang Siao în grabă a pus cobilița jos și frînghia, a sărit în apă și l-a scos afară. Bătrînul tremura tot și nu mai putea merge. Uang Siao l-a întrebat unde locuiește și l-a dus în cîrcă acasă. Bătrînul a scos de sub pat o cutiuță de lemn, a tras capacul, i-a arătat înăuntru o corăbioară de hîrtie și i-a spus :

— Tu ești flăcău curajos și inimos, acesta este darul pe care ți-l fac în semn de recunoștință pentru că m-ai salvat. În iunie va fi o revărsare mare de ape ; satul și cîmpurile vor fi acoperite de valuri. Atunci

tu să pui corăbioara pe apă și să-i spui : „Mărește-te, mărește-te repede și să plutești încotro bate vîntul ! Ea va scăpa întreaga familie de la nenorocire. Cînd apa va scădea, să rostești : „Scade apa, se vede pămîntul, micșorează-te repede !“ și ea va fi ca și mai înaintea o corabie de hîrtie.

Bătrînul i-a dăruit cutia de lemn lui Uang Siao și l-a mai sfătuit :

— Orice animal vei întîlni în cale, să-i dai ajutor, numai oameni să nu salvezi.

Uang Siao, cu capul plecat, a luat cutiuța, a privit-o cu luare-aminte și ar fi vrut să mai spună ceva, dar cînd a ridicat capul, bătrînul parcă se mistuise. Se afla singur, în picioare, la capătul punții ; în sinea sa era uimit și a văzut că ține în mîna o cutie vopsită cu lac strălucitor. A rămas o clipă nemișcat, și-a dat seama că este tîrziu și s-a întors cu cobilița acasă.

I-a povestit mamei ce s-a întîmplat, iar mama i-a spus :

— Aceasta e o corabie prețioasă, pune-o bine, într-o zi îți va fi de folos.

Uang Siao a pus-o într-o firidă din perete.

Într-o seară de iunie nori negri au acoperit cerul, tunete neîntrerupte, fulgere și o ploaie cu stropi cît boabele de soia a căzut. A plouat în șir cîteva zile și cîteva nopți.

Vai, cîtă apă ! ! În fața porții lui Uang era o mare de apă. Se vedea că în curînd va pătrunde în casă.

Ploaia nu înceta și apa înainta mereu. Mama și fiul erau atât de speriați, încît se învîrteau locului.

Deodată Uang Siao și-a amintit de corabia prețioasă și a scos-o din firidă. A desfăcut cutia, a pus corăbioara pe apă și a zis : „Mărește-te, mărește-te repede și să plutești încotro bate vîntul !“ Cînd a terminat de vorbit, corăbioara s-a mărit, catargul s-a ridicat și pînza s-a întins.

Cabina corăbiei era mai mare decît casa lui Uang Siao. Băiatul a strîns în grabă toate lucrurile înăuntru. Mama și fiul s-au urcat în corabie. Apa creștea mereu. Ploaia nu se mai oprea. În curînd casa lui Uang a fost acoperită de ape. Corabia înainta pe aripa vîntului, mama stătea în cabină, iar Uang din cînd în cînd scotea capul să vadă potopul.

Corabia își urma drumul. Un șarpe mare se zbătea în apă. Uang Siao l-a salvat în grabă și l-a luat în corabie. Șarpele a dat din cap către Uang Siao, în semn de mulțumire. Corabia plutea mai departe. Deodată Uang a văzut multe furnici strînse la un loc, rostogolindu-se în apă, gata-gata să fie luate într-o clipă de val. Uang Siao le-a salvat și le-a urcat în corabie. Furnica cea mai mare l-a privit pe Uang cu recunoștință.

Corabia își croia cale mereu. Au dat peste un stup de albine cu aripile ude de ploaie și care nu mai puteau să țină piept. Uang le-a salvat și pe ele și le-a luat

în corabie. Matca a ieșit din stup și s-a înclinat cu recunoștință în fața lui Uang Siao.

Corabia înainta și nu departe s-a ridicat dintr-o dată un val și sub val se vedea un om zbătîndu-se, sleit de puteri. Parcă se auzea strigătul : „Ajutor !“ Uang Siao, nesocotind vorbele bătrînului, a cîrmuit corabia într-acolo și l-a salvat. Cînd l-a văzut mai bine, și-a dat seama că este chiar fiul boierului Giang San, din satul învecinat. S-au făcut frați de cruce. Giang San era fratele mai mare, iar Uang, fratele mai mic. Cînd ploaia s-a oprit, norii se împrăștiaseră și a ieșit soarele, Uang Siao a oprit corabia la poalele muntelui, a dat drumul șarpelui, albinelor și furnicilor, ca să-și caute singure hrana. Uang Siao și Giang San se duceau zilnic după surcele la munte și găteau pe corabie. După cîteva zile apa a scăzut, pămîntul se ivea pretutindeni și corabia cobora de cum scădeau apele. S-a oprit la poalele muntelui și nu mai era nevoie de ea. Uang Siao s-a sfătuit cu Giang San cum să se pregătească cît mai bine ca să se întoarcă acasă. Au adunat lucrurile din corabie și au făcut două legături.

Giang San a întrebat :

— Ce se va întîmpla cu corabia noastră ?

Uang Siao i-a răspuns :

— Aceasta este o corabie năzdrăvană, poate să fie mare sau mică.

S-a dus în fața bărcii și a rostit : „Apa scade, pământul se vede, micșorează-te repede !“

Numaidecît corabia a început să se micșoreze ; s-a făcut iar corăbioara de hîrtie. Uang Siao a luat-o și a pus-o în cutiuța de lemn.

Mama împreună cu fiii s-au întors în sat, dar casa le fusese luată de ape. Uang Siao și Giang San s-au urcat la munte, au doborît cîțiva bușteni, au tăiat iarbă de munte și au clădit o colibă, gîndindu-se să aibă un cuib unde să se adăpostească. N-aveau ce să mănînce, trebuind să se mulțumească cu ceea ce găseau în munți — coaja copacilor, rădăcinile ierburilor. Mama cu fiii se sfătuiau ce să facă

Giang San a întrebat :

— Nu putem dărui corabia împăratului ? Curtea ne va da bani, îmbrăcăminte, vom avea ce mînce, ce îmbrăca, unde să locuim și nu ne vom mai chinui.

Toți trei s-au gîndit că n-au altă ieșire și s-au hotărît să facă așa. Atunci Uang Siao a zis :

— Mîine am să pornesc la drum.

Giang San i-a spus :

— Tu ești tînăr, nu ești umblat prin lume, mai bine să mă duc eu.

Mama l-a rugat pe Giang San :

— Cînd vei ajunge acolo, orice vei face, să ne scrii, ca să nu fim prea îngrijorați.

Giang San i-a promis :

— Desigur, cum am să vă uit ?

Uang Siao împreună cu mama au strâns toate bucatele din casă și le-au dat lui Giang San pentru drum, iar Uang Siao i-a spus secretul corăbioarei. Giang San a ajuns în capitală și a dăruit împăratului corabia prețioasă. Împăratul s-a bucurat foarte mult, l-a făcut pe Giang mare demnitar și i-a dat de nevastă cea mai frumoasă fată de la curte. I-a construit un castel, i-a dăruit mult aur, argint, bani și mățăsuri. Atunci Giang a uitat cu desăvârșire pe Uang Siao și pe mama lui, care trăiau într-o mizerie cruntă. Se temea doar să nu vină Uang după el, căci dacă împăratul ar fi aflat că corabia prețioasă era a lui Uang Siao s-ar fi terminat cu slujba lui la palat.

După plecarea lui Giang San, Uang Siao și mama lui abia își mai duceau zilele și trăiau cu speranța că vor primi o veste de la Giang. Au trecut trei luni de zile și n-au primit nici o veste, nu mai aveau din ce trăi. Uang se sfătui cu mama sa :

-- Mă duc în capitală, în căutarea fratelui meu ; dacă rămân acasă tot nu pot înfăptui nimic.

Mama nu avea ce să facă și l-a lăsat să plece.

Uang, cerșind demîncare, îndurînd multe chinuri pe drum, a ajuns pînă la urmă în capitală.

„Într-o așezare așa de mare, unde să-l caut ? se frămînta el. A ajuns la ușa unui han. Hangiul, văzînd că este un flăcău puternic, s-a gîndit că ar fi bine să-l ia ca ajutor și l-a întrebat :

— Ești atît de tînăr, de ce nu muncești ? Cum de ai ajuns să cerșești ?

— Sînt de la țară, nu cunosc pe nimeni aici. Ce să fac ? a răspuns Uang. Hangiul, văzînd că Uang este foarte sincer, l-a întrebat mai departe :

— Pentru ce ai venit în capitală ?

— Am venit să-l caut pe fratele meu mai mare, a răspuns Uang.

— Cine este fratele tău mai mare ? Ce face în capitală ? l-a cercetat hangiul.

— A venit acum trei luni în capitală, ca să-i dăruiască împăratului o corabie prețioasă, și se numește Giang San.

— O, fratelê tău este demnitarul Giang. De cîte ori se duce la curte trece pe la această răscruce. Să înnoptezi aici și mîine dimineață o să-l vezi.

— Bine, a spus Uang, bucuros să înnopteze în han. A doua zi de dimineață, într-o litieră mare, verde, de brocard, înconjurată de soldați cu săbii strălucitoare și avînd în față cete de oameni, care țineau în mîini steaguri de toate culorile, fluturîndu-le, bătînd din tobe și sunînd din goarne, stătea mîndru Giang San. Hangiul l-a vestit pe Uang, iar Uang a ieșit în stradă și a văzut că într-adevăr în litieră se afla Giang San. Nemaiputîndu-și stăpîni bucuria, a strigat în grabă :

— Frate ! Frate !

Giang a scos atunci capul din litieră și l-a văzut pe Uang. În sinea sa îl ura : „Iată că a venit sărăntocul !“

A dat imediat ordin oamenilor :

— De unde a răsărit sălbaticul ăsta ? Ce îndrăzneală, să iasă în calea mea ! Loviți-l !

Unii au ridicat bîtele, alții biciul și toți s-au îngheșuit să-l bată. L-au bătut pînă i-a crăpat pielea și a leșinat. A rămas zăcînd jos, fără suflare.

Oamenii l-au vestit pe Giang că a murit, el a crezut într-adevăr, și teama i-a dispărut din inimă. A poruncit oamenilor să-l ridice și să-l arunce într-un loc pustiu în afara orașului.

Uang s-a trezit încet, a deschis ochii, a văzut că în jurul lui nu era nimeni decît un șarpe mare, care avea în gură iarba vindecătoare și-l mîngîia pe Uang cu iarba pe tot corpul.

După puțin timp, s-a însănătoșit și se simțea mai puternic ca înainte. Șarpele i-a vorbit :

— Ești omul cel bun, care m-ai salvat, am aflat că ești în nenorocire, de aceea am venit să te ajut.

„Cîinosul de Giang San, cît se deosebește de acest șarpe“, s-a gîndit Uang și fără să vrea i-au dat la crimile.

— Omul meu bun, nu fi trist, rănile ți s-au vindecat ; aceasta este o iarbă care poate alina orice boală, trebuie doar să te freci cu ea și ai să te faci bine.

Cum a terminat de vorbit, șarpele i-a dat iarba minunată și a dispărut ca vîntul. Uang Siao a strîns iarba, să salveze cu ea alți oameni. Într-o zi, fiica cea mai iubită a împăratului, s-a îmbolnăvit de o boală grea. Nu putea ridica mîinile, nu putea mișca picioarele și abia mai putea să respire.

Cu toate că a chemat doctori din toate colțurile țării, nici unul nu i-a aflat leacul.

Împăratul a dat ordin să se pună peste tot înscrisuri galbene : „Cel care o va vindeca pe prințesă va fi soțul ei ; va avea rangul de mare demnitar ; și cel mai bun cal de călărit. Dacă va dori aur, va primi aur ; dacă va dori argint, va primi argint“.

Uang Siao a intrat în oraș. În fața porții orașului a văzut oameni care se înghesuiau să citească porunca împărătească. Uang s-a dus și el, și, după ce a citit, a desprins înscrisul. Soldatul, care sta de pază, l-a luat pe Uang și l-a condus la palat. Împăratul l-a întrebat :

— Poți vindeca pe prințesă ?

Uang a răspuns :

— Da, o pot vindeca.

Împăratul a poruncit să i se dea lui Uang demîncare și băutură. Fetele din casă l-au condus pe Uang să o vadă pe prințesă. Uang a scos iarba vindecătoare și a atins-o cu ea de la cap pînă la picioare. Mîinile și picioarele prințesei au început să se învioreze și s-a ridicat în capul oaselor ca mai înainte de a fi fost bol-

navă. Prințesa, cu ochii înlăcrimați de bucurie, i-a mulțumit salvatorului ei, Uang Siao, și i-a întrebat :
— Cine te-a trimis pe tine ?

Uang i-a povestit ce se întâmplase și prințesa l-a iscudit iar :

— Ce scria acolo ?

— Celui care te va vindeca i se va îndeplini orice dorință.

— Și ce gânduri ai ? l-a întrebat prințesa.

— Vreau să te iau de nevastă.

Prințesa a scos din deget un inel și i l-a dat lui Uang, ca amintire. Împăratul, pentru a-și îndeplini făgăduiala, a pregătit totul pentru nuntă. Când a aflat Giang San, s-a făcut foc și pară, negru la față de invidie și teamă. Se gândea : „Toată lumea a spus că acest flăcău a murit în bătai. Cum a înviat ? Dacă va ajunge soțul prințesei, ce se va întâmpla cu mine ?” Și-a stors creierii cum să facă să-l ucidă pe Uang. A încruntat din sprâncene și a ticluit un plan. A poruncit slujitorilor să-i pregătească litiera, a luat multe bucăți de aur și s-a dus la paznicul care era cel mai apropiat om de încredere de la curte. I-a dăruit aurul și acela l-a primit foarte bucuros.

Giang San i-a spus paznicului :

— Uang, de fapt, este un flăcău sărac, care taie surcele. Cum se poate mărita prințesa cu un asemenea om ?

Paznicul a înțeles gândul lui Giang San și i-a spus :

— Așa a fost hotărît în înscrisul galben și nu se poate face altfel.

Giang l-a învățat atunci :

— Amestecă 20 kg de susan cu 20 kg de tărîțe. Spune-i împăratului să-i dea un răgaz de jumătate de zi, ca să aleagă susanul de tărîțe, dacă nu-l va alege, atunci să fie pedepsit.

Paznicul a primit aurul de la Giang și s-a hotărît să-l ajute. A doua zi l-a sfătuit în taină pe împărat și împăratul l-a ascultat.

A poruncit să pregătească susan și tărîțe și i le-a dat lui Uang să aleagă susanul de tărîțe.

Uang se gîndea : „Cum pot să aleg într-un timp așa de scurt ? Asta înseamnă că mi s-au scurtat zilele“.

Nu-i venea de loc să se apuce de treabă și aștepta cu ochii închiși pedeapsa. Deodată, o furnică mare s-a urcat pe umărul lui Uang și i-a șoptit :

— Omule bun, care ne-ai salvat, nu te mai necăji ! Repede s-au adunat multe furnici, care au intrat în tărîțe și fiecare a ieșit cu cîte un bob de susan în gură, pe care l-a pus în grămadă. N-a trecut mult și tot susanul a fost ales bob curat, luminat. Împăratul a venit chiar el să se încredințeze și n-a mai avut nimic de spus.

Giang San, cînd a aflat, furios, a plecat în mare grabă cu multe daruri la paznic și l-a învățat altceva : Să la 54 de litiere cu flori asemănătoare, și pe 53 de fete să le îmbrace și să le împodobească la fel ca pe prin-

teasă, să le pună în cele 53 de litiere și prințesa să fie printre ele, iar Uang să aleagă. Dacă nu va alege litiera în care stă prințesa, atunci va fi pedepsit.

Paznicul a primit cererea lui Giang San și împăratul i-a dat iar ascultare. Au fost pregătite și litierele și fetele. Împăratul i-a poruncit lui Uang să aleagă. Uang se gîndea că acum nu va mai avea scăpare. Cînd o albină mare i-a zburat la ureche și i-a șoptit :

— Omule bun, care ne-ai salvat, nu te necăji. Să alegi litiera care este înconjurată de albine, în ea se află prințesa.

Cele 54 de litiere cu flori erau pregătite. Uang stătea locului și prin fața sa trecură cele 53 de litiere. Dar abia în ultima era prințesa înconjurată de albine. Uang a pus mîna pe litieră, litiera s-a oprit și prințesa a apărut. Împăratul de data asta nu mai avea ce spune. Uang și prințesa s-au căsătorit.

Atunci Uang i-a povestit prințesei nerecunoștința lui Giang, cum Giang a venit să-i dăruiască împăratului corabia prețioasă. Prințesa a cerut împăratului să-i răzbune soțul. Împăratul a încuviințat și l-a întrebat pe paznicul cel mai apropiat :

— Știi că corabia prețioasă, dăruită de Giang San era a lui Uang ?

Paznicul s-a speriat că împăratul ar ști toate dedesubturile și i-a povestit împăratului de-a fir a păr cum a vrut Giang să-l piardă pe Uang. Atunci împăratul s-a mîniat și mai tare și a poruncit călăului

să-l ucidă pe Giang. Împăratul l-a făcut mare demnitar pe Uang, dar Uang n-a primit. L-a întrebat ce dorește și a răspuns că nu dorește nimic decît să se întoarcă acasă, să lucreze la cîmp și s-o îngrijească pe mama sa.

Împăratul a trimis oameni în satul lui Uang, ca să-i facă o casă. Uang a cerut în loc de litieră o căruță trasă de catîri. În ea a urcat-o pe soție, iar el însuși era vizitiu și s-au îndreptat spre satul lui natal.

Bătrîna, de îndată ce a văzut chipul atît de frumos al nurorii — că dintr-o sută nu putea să aleagă una ca ea — s-a bucurat tare.

De atunci Uang sapă pămîntul, iar soția sa cea frumoasă și cinstită a devenit ajutorul său și duc împreună o viață fericită.

*Repovestire de LI IU-GIU
și OLGA STRATULAT*

Poveste despre mâțe, picioare și mâini

ZICE-SE că odată, de mult, mădu'arele omului s-au revoltat împotriva mâțelor, acuzându-le pe acestea de trîndăvie : „Cît îi ziua de lungă mâțele nu fac nimic, iar noi muncim de ne gîrbovim, ca să le umplem ! Ia să ne punem în poară și să nu le mai slujim.“ Zis și făcut. Și, din acea zi, foamea începu să dea tîrcol mâțelor, iar ele, lipsite de hrană, n-avură cum să trimită sporul de putere atît de trebuitor mădu'arelor. Mîinile și picioarele începură a se împletici de-atîta slăbiciune și să se tînguiască : „Ce cugetare netrebnică ne-a dat sfădirea ! Am făcut-o de oaie, căci, supărîndu-ne pe mâțe, tot răul ni l-am pricinuit nouă, care ne ogîrjim. Dar dacă mai vrem să ne salvăm, atunci haide de grabă să nu facem ce-am mai făcut și să dăm mâțelor ce li se cuvine.“

Traducere din limba maghiară

Iepurele și căpățîna de varză roșie

IEPURELE trecea odată pe un drumeag și se propti de gardul unei frumoase grădini. Aruncă înăuntru o privire iscoditoare și zări niște căpățîni de varză de mai mare frumusețea. Pofta de varză îl cotropi. Dădu roată de jur împrejurul grădinii, dar nu descoperi nici o hortă pe sub gard. În ăst timp, peste iepurele poficios se năpusti un vulpoi, care-l întrebă :

— Ce-i, urecheatule, îți face cu ochiul varza ceea ? De ce nu sai pîrleazul, ei ?

— Ba bine că nu ! răspunse iepurele. Atîta doar că nu-i coaptă. Varza tînă ră nu-i bună de mîncat.

Vulpoiul nu se lăsă dus cu una cu două.

— Și mie mi-a fost dat să găsesc niște struguri, și nu m-am încumetat să mă înfrupt din ei, fiindcă nu erau pîrguiți, zise și înghiți în sec.

Dar noi știm : vulpoiul ar fi gustat el bucuroș strugurii, dacă aracul n-ar fi fost prea înalt.

Traducere din limba maghiară

Lupul și plugarii

LUPUL se afla la marginea pădurii și tocmai se pregătea să dea o raită în poienița din apropiere, unde zărise o turmă de godaci păzită de oameni. Pe deasupra se rotea un corb și filfiind din aripi înfipse ghearele în spinarea unui porc. Dobitocul pareă nici nu simțise corbul și-și văzu mai departe de treabă. Ce-și zise însă lupul, privind toate acestea? „Ce bine este să te dai huța. Te salți în spinarea lui și n-are nimeni treabă cu tine. Hai și eu!” Și cu aceste gânduri ochi un grăsun. se apropie binișor de el, făcu un salt și îl încălecă. Godacul însă se sperie, începu să guițe și să alerge ca un besmetic. Oamenii băgară numaidecît de seamă cum stau treburile și luară degrabă urmele lupului. L'ghioana fu înconjurată și apoi dă-i cu pietre și cu ciomege, de-i tăbăciră pielea. Lupul, văzîndu-se încolțit, fugi ca să scape cu viață. În cale îi răsări un vulpoi, care-l întrebă : — Ce-i cu tine, cumetre. pesemne n-ai avut noroc pe unde ai umblat. Blana ți-e numai petice.

— Aşa-i, am pătit-o, cît pe ce să dau ortul popii — se plînsese lupul. Zău că nu mai există dreptate pe lumea asta ! Auzi mata, un corb capătă îngăduința să se plimbe în văzul tuturor pe spinarea unui grăsun ! Cînd l-am văzut, mi-a venit și mie pofta să mă duc de-a călare. Da' nici n-am apucat să mă prind de ceafa porcului, că blestematul și începu să guițe, de parcă i-aș fi înfipt cuțitul în coaste. Apoi oamenii s-au repezit la mine cu ciomege. Mulțumesc celui de sus că am scăpat cu viață. Păi zi și mata, asta-i dreptate ? Corbul să călărească pe godac și să nu-l supere nimic, pe cînd eu am avut parte de cele mai aspre huiduieli. Și doar mă știi ce suflet blind sînt.

— Mare nepriceput — îi zise vulpoiul — dacă ai uitat zicala : „Dobitocul bătrîn în buiestru nu se învață“. Cine te-a pus să poștești a călări, cînd nici tu, nici moșu-tău, nici tătîne-tău n-au suit vreodată în șa ?

Traducere din limba maghiară

Tîlharul și copilul

CICĂ ODATA sub ciutura unei fîntîni plîngea un copil de ți se rupea sufletul de mila lui. Tocmai atunci trecu pe acolo un tîlhar de codru, isteț nevoie mare. Se opri și începu a-l descoase pe plîngăreț. Copilul, părăindu-i-se că nu-i de-a bună, îi răspunse în doi peri drumețului :

— Ia, am avut și eu o găletușă de aur, cu care scoteam apă din fîntîna asta, dar i-am rupt toarta și s-a dus la fund. Și nu mai știu cum să fac să o găsesc.

Atîta i-a fost tîlharului, că și intră la idei.

Îndata mare își lepădă haina și coborî în fîntînă. Tulbură toată apa, ca să găsească găletușă de aur. În timp ce tîlharul se trudea de zor, copilul îi îmbracă haina lăsată la vedere și fugi în pădure. Într-un tirziu însă tîlharul pricepu că fusese tras pe sfoară și ieși din fîntînă. Cînd dădu să se îmbrace, ia haina de unde nu-i ! Cuprins de mînie, se așeză pe un bolovan și începu a se căina :

— Nesocotitule, vezi ce pacoste a dat peste tine, dacă ai rîvnit la bunul altuia ? Uite, acum nici de al tău nu mai ai parte !

Traducere din limba maghiară

Vulturul și corbul

ODATĂ, vulturul, văzînd o turmă de oi, zbură la iuțeală de pe craca pe care sta cocoțat și filfiind puternic din aripi răpi o mioară și dus a fost cu ea. Întîmplarea fu văzută de către corb, care nu mai putu de nerăbdare : „Ia te uită ! Păi dacă merge așa, de azi înainte nici eu nu mai umblu după hoituri. Fac și eu ce face vulturul și mă aleg în fiecare zi cu carne proaspătă.“ Apoi corbul se avîntă cu toată puterea deasupra turmei și-și înfipse ghearele în spinarea unui berbec. Acesta, speriat, începu să alerge cu corbul în spinare. Păstorul văzu ce se petrece și dădu să prindă răpitoarea. Nu-i fu greu, deoarece ghearele corbului se încurcaseră în lînă, și singur nici cum n-ar fi putut scăpa. După ce fu prins, corbului i se rețeară amîndouă aripile, ca să nu mai zboare și fu dus acasă la copiii păstorului.

Vecinii văzură ciudata pasăre și întrebă ce fel de lighioană să fie. Dar corbul le spuse :

— Ia, am vrut și eu să devin vultur, și acum bag seama că am rămas de fapt un biet corb.

Traducere din limba maghiară

Racii

RĂCUȘORUL se juca în pîriu și se sălta de-a-ndaratelea, cu mare plăcere. Îl zări bătrînul rac, tatăl său, care fu cuprins de ciudă și nu se putu stăpîni să nu-i zică fiului :

— Feciorașul tatii, nu umbla de-a-ndaratelea, că nu-i bine. Mergi și tu cu fața-nainte, ca toate ființele.

— Sînt de părere, dragă tată, că fiul este dator a se supune tatălui și a-i urma întocmai pilda. Și-apoi, de vreme ce n-am văzut rac care să meargă cu fața înainte, ci numai cu spatele, am socotit că e bine să urmez năravul neamului meu. Dar, totuși, dacă tu, tată, îmi arăți cum să umblu, mă prind să fac întocmai, zise răcușorul.

Racul-tată, auzind acestea, începu a face mișcări cu fața înainte, dar obosi iute și băgă de seamă că nu mai poate. Atunci răcușorul se năpusti asupra lui :

— Tată, ai grijă, te prind pescarii, dacă mergi prea încet !

— Ei, dacă așa stau lucrurile, atunci ia să merg eu altfel !

— Cum, tată, ia să văd !

— Uite așa.

Și racul tată prinse a merge de-a-ndaratele repede. Cînd văzu răcușorul astă minune zise :

— Tată, dacă umbletul ăsta e mai cu folos, mi-l aleg și eu. Iar din partea mea, să meargă cu fața înainte cei ce vor voi, că eu unul nu !

Traducere din limba maghiară

Bradul și trestia

TRESTIA răsărise aproape de trunchiul unui brad falnic. De cîte ori adia vîntul, de atîtea ori trestia cea plăpîndă se îndoia. Atunci bradul se răsti la ea :

— Du-te de aici ! Nu ești demnă să stai lîngă mine !

— De ce 'șă mă duc ? întrebă trestia înțepată.

— Fiindcă ești nepotolită, n-ai pic de liniște în tine. De ce nu stai locului, soro ? Ia aminte la mine, vezi bine că stau falnic și neclintit, oricît ar bate vîntul.

— Văd, numai că eu nu pot, n-am puterea ta și atunci, ca să rezist mă las legănată după cum bate vîntul, zise trestia.

— Așa da, singură recunoști că eu sînt mai tare. În ăst timp se stîrni un vînt puternic. Trestia cea mlădie prinse a se legăna, iar bradul cel falnic, ca să-și dovedească cu orice preț statornicia, nu se clinti nici o leacă. Însă vîntul a fost atît de turbat, încît a smuls bradul din rădăcină și l-a culcat la pămînt.

Traducere din limba maghiară

Don Giovanni Misiranti

LA PALERMO se povestește adesea despre un oarecare Don Giovanni Misiranti. Ziua nu-și dorea altceva decît o bucată de pîine și cîtiva bani, iar noaptea visa numai pămînturi pe întinderi nesfîrșite și palate. Într-o bună zi, mai deznădăjduit ca oricînd, ieși brusc pe poartă și țipă : „Soartă, soartă, de ce m-ai părăsit ? Cum pot eu oare trăi mai departe, în mizeria asta, cînd visez atîtea minunății ? Nu vrei să te oprești și la mine ? Ei, bine, atunci voi porni eu în căutarea ta !“

Zis și făcut ; o porni la drum în căutarea norocului. Mergînd așa, iată că în cale-i răsări un bob de mazăre. Se opri să-l ridice, gîndindu-se în același timp : „Dar dacă în bobulețul acesta e închis norocul meu ? Chiar așa, eu îl voi sădi și din el se va înălța o tulpină frumoasă cu multe păstăi, din care voi culege toate boabele, cît să umplu un ghiveci mare... După un an voi lua cu chirie o grădină și în ea voi planta toate boa-

bele din ghiveciul cel mare. După alți cîțiva ani voi închiria o magazie, unde să păstrez toată recolta, ajungînd astfel un negustor de vază.”

Și tot mergînd înainte, făcîndu-și tot felul de socoteți, ajunsese în piața unui sat în care nu mai fusese niciodată. Privi în piață și văzu un șir întreg de magazine, și în fața uneia din ele, o femeie. Se apropie de ea și o întrebă :

— Preabună femeie, aceste magazine se pot închiria ?

— Da, dar de ce ! Cine vrea să le închirieze ?

— Stăpînul meu, răspunse Don Giovanni Misiranti.

— Și cine este stăpînul dumitale ?

— Stăpînul meu este... Don Giovanni Misiranti. Cui trebuie să mă adresez ca să aflu tot ceea ce mă interesează ?

— Doamnei care locuiește aici deasupra...

Don Giovanni se îndepărtă și se duse la un cumătru de-al său.

— Cumetre, îi spuse el, trebuie să-mi împrumuți un costum de-al dumitale. Am nevoie de el pentru douăzeci și patru de ore.

— Bine, cumetre, ți-l împrumut, îi răspunse acela. Și-i împrumută un costum bun de-al său. Don Giovanni îl îmbracă și se duse la frizer să-și tundă părul și să se bărbierească. Ieși de acolo cu totul alt om. Se întoarse atunci la femeia pe care o întrebase cine era stăpîna magaziiilor și-i spuse :

— Preabună femeie, a venit cumva vreun slujitor de-al meu, ca să afle dacă se închiriază aceste magazii ?

— Da, seniorule. Poate că vreți să le vedeți ? Veniți cu mine, ca să vă însoțesc pînă la soția stăpînului meu.

Don Giovanni, țănoș ca un cocoș, o urmă și se prezentă stăpînei magaziiilor. Aceasta, văzînd în fața ei un bărbat chipeș, frumos îmbrăcat, cu pălărie, mănuși și un lanț gros de aur la buzunarul mic de la vestă, îi făcu mii de plecăciuni. În timp ce ei schimbau tot felul de vorbe de laudă, intră în odaie o fată de o frumusețe rară. Don Giovanni se îndrăgosti de ea de cum o văzu.

— Fata aceasta este o rubedenie de a dumneavoastră ? întrebă el.

— E fiica mea.

— Și e căsătorită ? continuă să întrebe Don Giovanni Misiranti.

— Nu.

— Îmi face plăcere ceea ce aud, fiindcă nici eu nu sînt însoțit.

Și cu un zîmbet viclean adăugă :

— Ar fi chiar vesel ca în loc să încheiem tîrgul cu închirierea magaziiilor, să încheiem căsătoria mea cu fiica dumneavoastră... Ce gîndiți, doamnă, despre această părere ?

— În viață orice se poate întâmpla ! răspunse ea. Și pînă una alta se gîndea : „Un bărbat atît de elegant și care vorbește atît de înțelept trebuie să fie într-adevăr un senior și pesemne că e și foarte înstărit, din moment ce poartă un lanț de aur atît de valoros !“ În timp ce Don Giovanni vorbea, sosi și tatăl fetei. Don Giovanni își scoase pălăria și-l salută pînă în pămînt. Apoi spuse :

— Eu sînt posesorul multor pămînturi și aș vrea să închiriez cele treisprezece magazii pe care le aveți, ca să le umplu cu mazăre și cu năut. Și apoi, dacă nu vă este cu supărare, aș dori ca fiica dumneavoastră să-mi fie soție...

— Dar cine sînteți și cum vă numiți ? îi răspunse tatăl fetei. Trebuie să știu și eu cui îi voi da de soție pe fiica mea. Nu credeți ?

— Oh, desigur, desigur. Eu mă numesc Don Giovanni Misiranti.

— Dați-mi o zi răgaz și vă voi răspunde, spuse tatăl fetei.

— Bine. Mă voi întoarce mîine.

Și Misiranti se mai duse încă o dată la cunătru să-l roage să-i împrumute un alt costum de haine. Între timp, mama, mulțumită să-și mărite fata cu un om înstărit, se duse la fiică-sa și-i spuse că un bărbat foarte bogat, care părea un „baron“, Don Giovanni Misiranti, stăpînul a nu știu cîte vagoane de năut și mazăre, și atîtea altele, voia să o ia de soție. Fata se

arăată fericită de această cerere în căsătorie și o rugă pe mama ei să-i răspundă lui Don Giovanni că și ea vrea. A doua zi, cînd Don Giovanni auzi că și frumoasa fată dorea să se mărite cu el, se simți mai fericit decît un rege și în timp ce stătea de vorbă cu tatăl ei despre căsătorie, mîngîia boaba de mazăre, de care nu se mai despărțea și pe care o ținea mereu la el, în buzunarul de la haină.

Și spunea :

— Aș vrea să facem nunta cît mai repede, deoarece afacerile nu-mi permit să întîrzii prea mult.

— Da, senior Giovanni, îi răspunseră părinții fetei, e bine săptămîna viitoare ?

— De acord, răspunse el. Săptămîna viitoare facem nunta. Băgați de seamă că mi-ați făgăduit.

Și foarte încîntat se întoarse la cumătru și-l rugă încă o dată să-i împrumute un alt costum.

Soacra, văzînd că în fiecare zi Don Giovanni își schimba costumul, spunea în sinea ei : „Într-adevăr, acest Don Giovanni trebuie să fie un mare senior și trebuie să fie și foarte bogat... Sînt convinsă că e un baron...”

În ziua hotărîtă, se făcu^o nunta cu mare fast și Don Giovanni Misiranti primi din partea socrilor, ca dotă a fiicei lor, două sute de galbeni peșin, pe lîngă mobilă și îmbrăcăminte.

Don Giovanni, de cum se trezi în bogăția aceea nemaipomenită, începu să cheltuiască și să risipească în

stînga și în dreapta, cumpărînd daruri soției și pentru el costume luxoase. Și de fiecare dată, cînd pune mîna în buzunar, ca să ia bani, nu uita să mîngîie boaba de mazăre și să-i șoptească : „Norocul meu, norocul meu, ajută-mă întotdeauna.“

Don Giovanni trăia ca un adevărat bogătaș. Pînă și el începea să creadă că este un baron. Ca să se întoarcă pe moșiile lui, nici nu pomenea. Dar după opt zile de viață ca în basme, soacra intră la gînduri : „Cum oare, Don Giovanni, care spunea că nu poate să piardă vremea din cauza treburilor de pe moșii, nu-și duce soția pe domeniile lui?“ Într-o zi îl luă de o parte și-l întrebă :

— Don Giovanni, cînd o veți duce pe fiica mea la moșia dumneavoastră ?

— Drept este, răspunse Don Giovanni, dar tocmai azi voiam să vă spun. Cît mai curînd vom porni spre domeniile mele !

Rămas singur, totuși, el începu să devină îngrijorat. Cum avea s-o scoată la capăt ? Le spusese că este bogat, că are pămînturi întinse și în realitate n-avea nimic. Nici o bucată de pămînt cît un petec de baptistă. Cum să facă ? Își puse iar mîna în buzunar, scoase boaba de mazăre și începu s-o mîngîie. În timp ce-o mîngîia astfel, îi spunea : „Boabă, bobiță dragă, nu ești tu norocul meu ? Ei, atunci trebuie să mă ajuți. Ajută-mă acum, așa cum m-ai ajutat și

prima dată. Ba chiar ajută-mă mai mult de astă dată“. Și pînă seara tîrziu, pînă la ora culcării, nu mai făcu altceva decît să mîngîie boaba și să-i spună întruna aceleași cuvinte. Apoi, în sfîrșit, a adormit. Și în somn visă ceea ce avea de făcut.

A doua zi de dimineață, de cum se trezi, porunci să i se pregătească o trăsură și adresîndu-se soacrei și soției lui le spuse :

— A sosit vremea să plecăm. Ne vom duce la Messina. Eu mă duc înainte, călare ; voi veți veni în urma mea. Vă voi spune eu unde să vă opriți.

Se sui pe cal și o porni înainte. Cînd sosi într-un loc care-i plăcuse lui cîndva și ar fi vrut să fie al său, chemă pe un țăran care muncea acolo și-i spuse :

— Iată doisprezece tari¹. Va trece pe aici o trăsură cu două doamne. De îndată ce te vor întreba al cui e pămîntul acesta, tu trebuie să le răspunzi : „Este al lui Don Giovanni Misiranti, stăpîn pe multe pămînturi cultivate cu mazăre și năut, oho, cîte !“

Sosește trăsura cu cele două doamne.

— Om bun, al cui e tot ținutul acesta ?

— Al lui Don Giovanni Misiranti, stăpîn pe multe pămînturi cultivate cu mazăre și năut, oho, cîte !

Închipuiți-vă cît erau de fericite mama și fata !

Dar Don Giovanni nu era, fiindcă trebuia să colinde drumul mai departe. Ajunseră într-alt ținut și acolo,

¹ Tari — monedă siciliană.

de asemenea, un țăran le spuse că tot pământul acela aparținea lui Don Giovanni Misiranti, stăpîn a nu știu cîte hectare de mazăre și năut, oho, cîte !

Între timp, Don Giovanni continua să meargă înaintea lor și tuturor țăranilor pe care-i întâlnea, le dăruia cîte doisprezece tari, în schimbul promisiunii de a repeta aceleași vorbe la aceleași întrebări ale doamnelor, care călătoreau într-o trăsură. Și de fiecare dată cînd își vîra mîna în buzunar, ca să scoată banii, nu uita să mîngîie boaba de mazăre.

După ce călătoriseră ziua întreagă, Don Giovanni înainte, pe cal, și doamnele în spatele lui, în trăsură, și după ce nu se mai vedea urmă de cîmpie, înaintea lor înălțîndu-se doar munții, Don Giovanni se opri și cînd îl ajunseră și doamnele, le spuse :

— Acum nu mai am ce să vă mai arăt. Voi căuta un han unde să vă puteți odihni.

Și se uită în jur, să vadă dacă nu era vreo casă unde să le poată găzdui. Văzu în schimb un palat măreț și la un balcon o tînăra fată, care-i făcea semn să se apropie, însoțind gestul cu glasul : „psss, pss...”

El se apropie și tînăra îi spuse să se urce pe scară. Pe măsură ce se suia, Don Giovanni se simțea din ce în ce mai uluit. Ce minunat era palatul acela ! Cîte oglinzi, cîtă lumină ! Totul era strălucitor ! În mijlocul sclipirii aceleia pînă și fata care se apropia de el scînteia ca soarele de pe cer. Ce lucruri minu-

nate ! Covoare scumpe, sfeșnice de aur, scaune, fotolii, oglinzi și pereții numai în aur curat.

După ce l-a plimbat prin tot palatul, din turn și pînă în pivniță, ticsite toate cu butoaie de vin, șuncii, damigene de ulei, brînzeturi mii și, în sfîrșit, toate bunătățile de pe lume, tînăra îl întrebă :

— Îți place palatul acesta ?

— Cum să nu-mi placă ? Aici aș vrea să rămîn și mort, darmite viu...

— Atunci, vino să vezi !

Și-l conduse într-o preafrumoasă încăpere, unde nu mai intraseră pînă acum. Și aici era totul numai în aur strălucitor, dar mai era încă un cufăr mare de tot, pe care-l deschise tînăra. Don Giovanni se frecă la ochi și căscă gura mare, de atîta uimire :

— Mamăăăă ! strigă el ; cîte bogății !

— Vezi toate acestea ? Haine, bijuterii, monede de aur, ba chiar și palatul, toate sînt ale tale, dacă vrei. Și ale soției tale. Eu sînt boaba de mazăre pe care ai păstrat-o în buzunar. M-ai ținut totdeauna alături de tine și m-ai alintat. Ai avut încredere în mine și în loc să mă arunci, m-ai păstrat. Acum vreau să fiu și eu bună cu tine. Îți dăruiesc toate aceste bogății, tu caută să fii înțelept, să știi să le păstrezi. Eu plec pentru a nu mă mai întoarce niciodată. Nu-ți rămîne decît să trăiești în belșug dacă te vei pricepe cum și în ce fel. Don Giovanni ar fi vrut să se arunce la picioarele acelei făpturi generoase, dar ea dispăru o

1
dată cu ultimul cuvînt rostit. Alergă la balcon, grăbit să-și cheme soacra și soția.

— Ah, fata mea, îi spunea mama fetei, ce mare noroc ai avut ! Intrînd apoi în palat, se adresează gine-
relui :

— Don Giovanni, aveai deci asemenea palat, și nu ne spuneai nimic ?

— Și ce voiăți să vă spun ? Nici eu însumi nu știam. Acest palat este primit în dar.

— Într-adevăr, ce dar măreț ! Și cine ți l-a făcut ?

— O boabă de mazăre !

— Glumești, Don Giovanni !

— Nu glumesc. Chiar o boabă de mazăre. Numai că boaba de mazăre era o zîină, care a vrut să mă răsplătească pentru că nu m-am mai despărțit de ea din clipa cînd am găsit-o.

Traducere din limba italiană de
GEORGE LAZĂRESCU

Omul să-și țină vorba și boul coarnele

ACEASTA este povestea lui Peppi, fiul cumetrei Rosa, sărmana aceea din Salaparuta, care avea două fete și un băiat de crescut. Cumătrul Nino — vă amintiți ? — murise la saline, fără să lase nenorociților acelora nici un bănuț măcar. Fetele, se știe, trebuiesc ținute acasă, așa că ele nu puteau fi de mare folos în familia lor. Se pot duce să aducă nutreț pentru animale, când există, sau să scoată apă din fântină. Dar cumătra Rosa n-avea animale. Și nu numai că nu avea animale, dar nu avea nici un petec de pământ măcar.

Cum trăiau ? Cine poate ști ? Atît vă pot spune : zilele dintr-o lună în care reușeau să mănince ceva se puteau număra pe degete ; pe degetele de la două mîini.

Peppi, un băiețandru de toată frumusețea, putea el, oare, să trăiască astfel ? Desigur că nu. Și atunci într-o bună zi îi spuse mamei lui :

— Mamă, știi ceva ? Dă-mi binecuvîntarea ta, că mă duc să rătăcesc prin lume în căutarea norocului.

— Mă doare, fiul meu, dar văd că ai dreptate. Tu nu mai poți duce asemenea fel de viață. Eu te binecuvîntez și harul Domnului să te aibă în pază ! Însă te rog să nu ne uiți și, dacă poți, să te întorci !

Într-o zi cu soare, Peppi își luă desaga în spinare și se tot duse pînă ce ieși afară din sat.

Și mergi, și mergi, pe pămîntul ars și printre stîncile munților, pînă ce, în sfîrșit, dădu de o gospodărie.

Acolo erau doi oameni, care băteau grîul pe arie, și atunci Peppi îl întrebă pe unul din cei doi :

— N-aveți cumva nevoie de vreun băiat să vă ajute ? Acela, fără să-l lase să-și termine vorba, își chemă prietenul :

— Turi... Turi, dezleagă cîinele...

Abia, abia avu timp Peppi s-o ia la goană.

Și iar o porni la drum, pe un soare care-l ardea ca focul iadului. Din cînd în cînd mai întindea mîna, să culeagă cîte o smochină, sau cîte o mură, ca să-și mai domolească chinurile foamei.

Pe înserat ajunse la o altă gospodărie.

— Noroc bun și sănătate ! le spuse el oamenilor de acolo.

— Ce cauți ?

— Caut să aflu dacă nu cumva aveți nevoie de un băiat de ajutor.

— Nu pleacă mîine văcarul ? întrebă unul dintre oamenii aceia. Așteaptă că mă duc să-l întreb pe vechil. Se ridică și intră în conac.

Între timp ce apropie de Peppi o bătrînică și-i spuse :

— De unde vii, fiule ?

— Vin din Salaparuta. Am mers toată ziua pe jos.

— Pe soarele de azi ? Ah, fiule... Și pîine... ai avut puțină pîine ?

— Nici o înghițitură măcar... nici nû-mi amintesc cînd a fost ultima dată cînd am mîncat !

— Fiule ! Vino înapoi să-ți fac eu roș, și-i întinse o pîine frumoasă și o farfurie de urdă. Mănîncă, fiul mamei, mănîncă.

După puțin timp apărură vechilul. Se uită la Peppi din cap pînă în picioare, apoi îl întrebă, tot dintr-o singură suflare :

— Cum te numești ? Cîți ani ai ? De unde ești ? Ți-a venit de pe acum cheful de muncă și vrei să-ți ciștiți o pîine ?

Peppi, fără să mai mestece bucata de pîine din gură, se porni să-i răspundă :

— Mă numesc Peppi, am douăzeci de ani, vin din Salaparuta și vreau să muncesc, pentru că acasă la mine nu se mai știe cînd se poate mîncea, ci se știe numai că n-avem ce mîncea niciodată.

— Atunci bine. Dacă vrei, pot să-ți dau slujba de văcar. Mîine, mai înainte de a apare zorii, îți lei boii

și te duci cu ei pe munte. Dar nu-ți pot da decît de-mîncare și nimic altceva. Bați palma ?

— Da, bat palma, dacă sînt încredințat că mănînc în fiecare zi. Dumnezeu să vă binecuvînteze.

A doua zi dis-de-dimineață, mai înainte de răsăritul zorilor, se sculă și se duse la staul să-și ia boii. Bătrînica din seara trecută îi dădu o bucățică de pîine și o bucățică de brînză și apoi îl urmări cu privirea pînă ce se făcu dispărut în spatele unei stînci.

Peppi stătea în fiecare zi pe lîngă boi. Erau poste zece la număr, așa că-i dădeau de lucru, nu glumă. Seara se întorcea la conac, unde găsea puțină mulțumire în cuvintele bunei bătrîne, care-i amintea de mama lui. Și această amintire, pe măsură ce treceau zilele, îi dădea o stare de tristețe de neînchipuit. Mai ales acum, cînd știa că se apropie sărbătoarea carnavalului, tristețea lui era și mai mare, de nici cîntecul din flautul de trestie pe care și-l făcuse nu-i mai alina durerea.

Din cînd în cînd îl vedea trecînd pe vechil cu pușca pe umăr, înainte de a se duce să inspecteze terenurile, dar n-avea curajul să-i spună nimic. Făcuseră un pact, și Peppi ținea mult să-l respecte. „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“, spunea în sinea lui. Dar cu nefericirea ce i se citea pe figură n-avea ce face. Și astfel vechilul, care-l privea de cîtva timp cu o mai mare atenție, văzîndu-i căutătura și sila, care i se

întipărise cu îndirjire pe față. îl întrebă într-o seară :

— Peppi, ce ai ?

— Nimic, răspunse el.

— Nimic ? Ei atunci de ce stai mereu așa bosumflat ? La început nu erai așa.

— N-am nimic, zicea Peppi. în timp ce în sinea lui repeta : „Omul să-și țină vorba și boul coarnele !“

— Nimic, Peppi ? De ce nu-mi spui ce ai ?

Dar el mereu cu același răspuns :

— Nimic. N-am nimic.

Pînă cînd într-o seară — acum nu mai lipseau decît trei zile pînă la carnaval — în sfîrșit, izbucni :

— Uite ce am... mă doare că vine carnavalul și mă gîndesc că rău am făcut tîrgul, să îmi dați numai demîncare și bani nu, ca să mă pot întoarce la mama și la surorile mele și să pot petrece cu ele carnavalul.

— Așa este, Peppi. Eu nu ți-am făgăduit decît mîncare și nimic altceva. N-am vorbit despre bani și de aceea nici nu-ți voi da. Fii pe pace și nu te mai gîndi la asta.

E un fel de a vorbi „nu te mai gîndi la asta !“ Peppi nu reușea să-și mute gîndul.

A doua zi, ca de obicei, Peppi se duse cu boii pe munte. Era întunecat la chip, foarte întunecat. Desigur că nu se putea resemna, dar era și foarte sigur că vechilul nu avea să-i dea nici un bănuț măcar.

Și-și ușura sufletul de furie, lovind în stînga și în dreapta cu bățul, în toate pietroaiele ascuțite ce-i ieșeau în cale.

La un moment dat se auzi strigat :

— Peppi ! Peppi ! Se întoarce și se uită peste tot, dar nici urmă de suflet omenesc. Se gîndi că poate i se păruse și atît. Poate că era de vină dorința lui aprigă de a se simți strigat de măicuța lui și de aceea i se păruse că-și aude numele printre stîncile acelea pustii și mute. Desigur că nu fusese decît o închipuire a lui. Singura ființă vie, dacă se putea spune așa, era bătrînul bou din cireadă, care făcea la fiecare mișcare să-i sune clopotul purtat la gît.

Dar un nou glas repetă :

— Peppi ! Peppi !

— Cine mă cheamă ? strigă el înfuriat de astă dată.

Bătrînul bou se întoarce și-i spuse :

— Eu te chem.

— Ei, cum așa ? Tu vorbești ?

— Da, eu vorbesc. Ce ți s-a întîmplat ție, de te vîd atît de întunecat la chip de cîteva zile ?

— Sînt îndurerat că poimîine este carnavalul și nici de carnaval vechilul nu îmi dă ceva bani, ca să mă pot întoarce la maică-mea și la surorile mele.

— Nu mai avea nici o grijă, te învăț eu ce să faci. Deseară cînd te vei întoarce la conac, trebuie să-i spui : „Și nici pe bătrînul bou nu vrei să mi-l dați ?“

Ai să vezi că din cauză că nu mă poate vedea în ochi, fiindcă niciodată n-am vrut să-i muncesc, îți va răspunde : „Da“.

Seara, Peppi se întoarse cu o nouă speranță în inimă. Dar pe chip se strădui să păstreze aceeași tristețe și frământare.

Vechilul, văzîndu-l la fel de îmbufnat ca și cu o seară în urmă îi spuse :

— Tot îmbufnat, Peppi ? N-ai înțeles cele ce ți-am spus ? Nu ți-am spus eu să fii pe pace, că de la mine bani n-ai să primești ?

— Da, am priceput răspunsul dumneavoastră, deloc îmbucurător ; dar nici de boul acela bătrîn nu vă îndurați, care-i mai bătrîn decît toate cucuvelele din pădure ? Dumneavoastră știți că nu-i bun de nimic și că nu vrea să iasă la muncă. Dacă mi-l dați mie, în schimb, îl înjunghii și astfel îi pot duce mamei mele ceva carne. Poimîine e carnavalul și...

— Ei bine, poți să-ți iei boul, și-ți dăruiesc și o bucată de frînghie să-l legi și să ți-l duci de aici.

A doua zi, de cum se crăpă de ziuă, Peppi își luă boul cel bătrîn și se îndreptă spre casa lui.

De-a lungul drumului, la un moment dat, trecu printr-un sat. Dar pe străzi nu se vedea nimeni. Se întreba unde s-o fi dus lumea de acolo, cînd auzi un zgomot în spatele lui ca un tropăit de copite și un glas care-i striga :

— Ferește, ferește, că te omoară taurul înfuriat !

Dar boul se apropie de el și-i șopti : „Peppi, întreabă : dacă-l prind mi-l dați mie ?“

Peppi îl ascultă și omul îi răspunse :

— Dar cum îl poți prinde ? Taurul acela ne omoară pe noi toți și pe tine. Dar dacă ești în stare, n-ai decît. Boul îi spuse lui Peppi :

„Stai în spatele meu și să nu-ți fie teamă“.

În goana mare sosi și taurul. Dar furia lui se opinti în pielea boului tare ca stîncă. Și izbitura fu atît de puternică, încît rămase doborît și amețit la pămînt. De îndată Peppi luă un capăt al frînghieii cu care ținea legat de coarne boul cel bătrîn și legă și coarnele taurului. Se întoarse apoi către omul care-i strigase să se ferească, și-i spuse :

— L-am prins și acum mi-l păstrez.

— Bine, răspunse acela, vorba-i vorbă. „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“.

Peppi își continuă drumul și sosi într-un alt sat.

Aici, în piață, se făcuse un cerc de multă lume, în mijlocul căruia un vestitor al regelui striga cît îl ținea gura : „Regele meu promite celui ce se crede în stare să are într-o singură zi o mie de palme de pămînt, mîna fiicei sale ; iar celui ce nu va reuși, tăierea capului“.

— Peppi, du-te tu la rege și spune-i că te încumeți să faci tu munca asta într-o singură zi, spuse boul. Și Peppi se îndreptă spre palatul regelui. Legă cele două animale ale lui de gardul de fier și înaintă spre

poartă. Sentinelei îi spuse că venea să împlinească el cele aflate de la vestitorul regelui, și sentinela îl lăsa să treacă.

Cînd auzi regele că vrea să încerce el, îi spuse :

— Tu nu știi că o mie de palme de pămînt înseamnă atît cît nu poate fi isprăvit într-o singură zi ? Ia seama că vorba unui rege trebuie respectată și cum sînt convins că tu nu vei reuși, mă vei obliga să-ți tai capul.

— Dar eu tot vreau să încerc.

— N-ai decît să încerci. Dar să-ți aduci aminte că tu ți-ai căutat moartea.

— Sîntem înțeleși, Măria Ta !

— Ei bine, atunci mîine vei face încercarea. Pînă una, alta, ia-ți animalele și du-le la mine în staul. Și cere cît fîn crezi pentru amîndouă.

De cum răsări soarele, Peppi trecu la lucru. În primul rînd ceru să i se dea un braț și jumătate de fîn, deoarece boul îi spusese : „Un braț de fîn taurului și o jumătate mie“.

De la ferestrele și de la balcoanele palatului, regele împreună cu toți curtenii se înșiraseră să privească minunea.

La amiază, aproape tot cîmpul era arat. Mai rămînea de arat doar un petec neînsemnat, pe care desigur că Peppi, în mai puțin de o oră, avea să-l termine.

Dar curtenii, alarmați, alergară la rege și-i spuseră :

— Într-adevăr, Măria Ta, vrei să dai mîna fiicei domniei tale unui biet văcar ?

— Dar ce pot face altceva ? răspunse regele. Voi nu știți că vorba regelui trebuie respectată ?

— Desigur că știu asta, Măria Ta, dar există un mijloc ca să nu trebuiască respectată întocmai promisiunea, dînd vina pe văcar.

— Care ?

— Lăsați totul în seama noastră.

Chemară o slujnică și-i spuseră să fie gata să-i ducă lui Peppi pe cîmp o găină friptă și o sticlă de vin. Apoi se duseră în pivniță, puseră în vin ceva să-l adoarmă, și i-l încredințară slujniciei. Ea se duse pe cîmp și-i spuse lui Peppi :

— Mănîncă și bea, căci ai muncit de ajuns. Acum mai ai puțin.

Peppi se uită la munca făcută și la ceea ce-i mai rămasese, și cum se convinse că în mai puțin de o oră avea să termine de arat tot cîmpul, mai întîi dădu în boilor, jumătate de braț bătrînului bou și un braț întreg taurului, și apoi se așeză și el să mănînce. Și în timp ce se îndestula, avea chef să și bea. Și cum vinul era într-adevăr din cel bun, goli toată sticla. După ce se ospătă, se așeză puțin la umbră, lîngă bătrînul bou. Avea de gînd să se odihnească doar cinci minute, dar somnoroasa pe care i-o puseseră curtenii în vin îl doborî, cufundîndu-l într-un somn greu și adînc. Bătrînul bou se uita la el.

Între timp, orele treceau și soarele ajunsese aproape de asfințit. Bătrînul bou, văzînd că Peppi continua să doarmă, începu să își facă griji și atunci începu să-i dea ghonturi cu copita și să-l scuture. La început Peppi părea că nu simte nimic, dar mai încolo, cînd începu și taurul să-l lovească în spate, se hotărî pînă în cele din urmă și deschise ochii.

— Ce ? Ce e ? repeta întruna, somnoros.

— Soarele apune acum și dacă nu te trezești, ca să terminăm cu aratul, mai înainte de a apare luna, ești pierdut și regele va da poruncă să ți se taie capul.

Peppi se trezi brusc și deși era amețit și pe jumătate adormit, se apucă din nou de lucru. Într-o jumătate de oră termină de arat bucățica de pămînt ce mai avea de făcut, rămînîndu-i timp după aceea să treacă din nou peste tot cîmpul. Cînd soarele asfinți și din spatele munților își făcu apariția primul corn al lunii, desprinse boii și o luă spre palatul regelui.

— Măria Ta, am terminat, îi spuse el regelui.

— Știu. Te-am privit toată ziua. Ce dorești acum pentru lucrul tău ? Ai fi mulțumit cu două lăzi de galbeni ?

— Nu, Măria Ta. Vestitorul Măriei Tale spunea că îi vei da de soție, celui ce va avea să reușească, pe fata ta. Eu am reușit, mi-am primejduit viața, sînt neînsurat și de aceea o vreau pe ea. Măria Ta mi-ai spus că așa sună înțelegerea. Și știi cum se spune : „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“.

— Bine, Peppi. Voi respecta înțelegerea, dar nu pentru că spui tu că „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“, ci pentru că un cuvînt dat de un rege este totdeauna respectat.

— Dacă-mi dai fata, nu-mi pasă că-i mai drept cum spui Măria Ta, sau cum spun eu.

În timp ce regele și Peppi schimbau asemenea vorbe, curtenii se întrețineau astfel : „Ia te uită cine trebuie să ia de soție pe fiica regelui ! Nu-i altceva decît un tărănoi necioplit, un adevărat văcar. Dar vom vedea noi cum se va sfîrși istoria asta. Să ne bucurăm de poveste pînă la urmă“.

Peppi a fost condus în camera de baie. A fost îmbăiat, săpunit, pieptănat, îmbrăcat din cap pînă în picioare în straie bogate, ba chiar și parfumat. Parcă era alt om, fiindcă se transformase într-un tînăr de toată frumusețea.

Se făcu o nuntă ca în povești, cu nemaipomenit dichis.

Cum schimbăra inelele de nuntă, Peppi alergă în staul ca să dea încă o porție boilor lui dragi, care-l ajutaseră atîta. Ba chiar se gîndea — în timp ce cobora scările — că avea să-i ceară regelui, acum socrul său, să i se facă un staul special boului său bătrîn, căruia îi datora toată fericirea.

Dar de îndată ce ajunsese în staul, bătrînul bou îi făcu semn cu capul să se apropie, și-i spuse :

— Ascultă, Peppi. Acum ai devenit om mare, nimic mai mult decît ginerele regelui, și eu nu voi mai putea rămîne alături de tine. Fiind în viață, eu nu-ți voi mai putea fi de folos. În schimb, nemaifiind, te voi mai putea ajuta în continuare. Așadar, omoară-mă și toate oasele mele sădește-le în cîmpul arat laolaltă. Apoi trebuie să pui în salteaua ta o copită, iar carnea mea s-o dai bucătarului s-o pregătească în diferite feluri, cum se gătește iepurele de casă, iepurele vînat, puiul, curcanul, porcul, ba chiar și peștele.

— Eu să te omor ? Asta niciodată ! Tu mi-ai făcut atîta bine și tocmai eu să te omor ? Tu mi-ai fost prieten și tovarăș credincios, ai ținut la mine mai mult decît toți oamenii și tocmai eu să te răsplătesc astfel ? Asta nu se va întîmpla niciodată !

— Și totuși așa trebuie să faci, Peppi ! Și crede-mă că nu-mi faci deloc rău, după cum bănuiești tu. Mi-ai face, dimpotrivă, rău, dacă m-ai lăsa în viață. N-am mai putea sta aproape de dimineată pînă seara în fiecare zi, ca pînă acum, și atunci aș muri de durere. Vezi așadar, că dacă îmi iei viața acum, e spre binele meu și al tău.

— Fie după cum spui tu, dar eu voi continua să vin în fiecare zi să te văd. Ba chiar să știi că mă gîndeam să dau poruncă să ți se construiască un staul lîngă odaia în care dorm eu.

— Da, ce-i drept, ar fi frumos un staul lângă camera de dormit a ginerei regelui ! Tu nu vrei oare să pricepi că acum nu mai ești un țăran și un simplu văcar ? Că nu mai e ca mai înainte ? Fă ceea ce-ți spun eu, și mă vei face fericit. Și apoi, nu ți-am spus să pui o copită de a mea în salteaua ta ? Vom fi totdeauna aproape.

Și atîtea îi spuse și tot îi spuse, că pînă în cele din urmă Peppi, chiar dacă simțea fiorul morții în inima lui, de durere, trebui să omoare pe bătrînul bou. Și făcu întocmai după cum îl povățuise să facă.

Carnea, gătită de bucătar, după spusele lui Peppi, a fost adusă la masa de nuntă și toți comensii, în timp ce mîncau, lăudau bucatele : Dar asta e carne de iepure de casă... Ba e de iepure vînat... E pui... Este curcan... Carnea asta este de porc... Nu... este pește !

Cînd se lăsă seara, Peppi, care-i atrăsese atenția bucătarului să-i păstreze toate oasele, le luă și se duse să le semene pe cîmp, apoi, în timp ce soția lui dormea, luă copita pe care o pusese deoparte și o vîri în saltea, în locul unde dormea el. După cîtva timp, soția lui se trezi și-i spuse :

— Ce vis frumos am avut, Peppi ! Am visat că deasupra capului nostru stăteau atîrnate cireși și în toată camera erau trandafiri și iasomie. Și cireșile erau atît de bune, că și acuma mi se pare că le simt

gustul. Iar parfumul de trandafiri și iasomie mi se pare că-l am și acum în nări.

Și întinse o mână, iar când și-o retrase în pumn simți cum strânge trandafiri și iasomie. Apoi întinse alta și culese o cireasă. Și imediat strigă :

— Nu-i vis, nu-i vis. E cireasă, o pot atinge !

Și Peppi :

— Nu-i vis... Nu-i vis. Am cireși în gură.

Trecu regele, ca să se ducă și el la culcare, și auzind țipetele acelea, se opri să vadă ce se întâmplase. Văzu camera plină de flori și de fructe, încît fu ispitit să mănînce și el.

De dimineață, Peppi deschise fereastra și se uită pe cîmpul unde semănase oasele. Minune ! Era plin de pomi roditori, cu fructe de toate felurile.

— Vino, soție dragă, să vezi ce minune ! strigă el. Auzind strigătul său, regele împreună cu curtenii se repezică și ei la ferestre. „Hai să vedem ce e !“

Se duseră pe cîmp și își dădură seama că nu era o simplă închipuire. Erau, într-adevăr, și pomii, și fructele, aievea. Și toți începură să se înfrupte și mereu apăreau alte roade. Cu cită smerenie și încîntare îi priviră toți pe Peppi, care înfăptuise toate minunățiile acelea !

Dar trebuie să știți că regele, pe lângă fiica pe care o dăduse de soție lui Peppi, mai avea alte două fiice, căsătorite cu doi prinți. Și acești doi prinți erau ge-

loși și invidioși din cale-afară pe faima lui Peppi la Curte. Și de aceea jurară să-i fure taina și să-l facă să fie aruncat afară din palat. Își chemară amîndouă soțiile și le spuseră să caute să descopere taina lui Peppi de la sora lor. Dar aceasta le răspunse că nu o cunoștea și atunci surorile ei o convinseră să-l întrebe seara pe soțul ei.

Seara, în pat, soția îl întrebă pe Peppi prin ce vrăjitorie reușise el să facă atîtea minuni. Și Peppi, care avea încredere în soția lui, îi povesti totul.

A doua zi, cumnații îi spuseră lui Peppi :

— Punem rămașag că sîntem în stare să destăinuim taina care te-a ajutat să făptuiești totul.

— Punem rămașag, răspunse Peppi, care avea încredere în soția lui.

— Să punem atunci rămașag, noi pe toată averea ce o avem, și tu pe a ta.

— Bine, dar să nu uitați : „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“.

Iar ceilalți, rîzînd în sinea lor, repetară : „Omul să-și țină vorba și boul coarnele“.

Cît ai clipi, cumnații îi spuseră că taina lui era copita de bou, dar că ei i-o furaseră și acum el rămăsese fără nici o putere.

Peppi a fost nevoit să le dea toată averea lui și zestre soției, devenind astfel sărac ca la început. Ba chiar și mai sărac, acum, după ce se obișnuise cu bogăția și cînd bătrînul bou îi murise. Și nu-și mai găsea

liniștea, gîndindu-se cum de putuseră cumnații lui să-i afle taina. De la soția lui nimeni n-ar fi putut afla nimic... Așadar, cine o fi fost? O întrebă pe soție și ea îi răspunse într-o doară: „O fi fost Soarele“.

El o luă de-a bună.

Avea să se ducă să stea de vorbă cu Soarele și să-i spună că nu a fost drept să facă ceea ce făcuse!

Fără să mai stea pe gînduri, își luă pe el iarăși straietele prăpădite de văcar și o porni la drum. Și mergi, și mergi, pînă ce ajunse la o col bă. Bătu în ușă și-i deschise un pustnic:

— Ce dorești?

— Dumneata ai ști să-mi spui unde răsare Soarele?

— Asta e o întrebare de pus acum în miezul nopții? Deocamdată intră și mîine te-oi trimite la un alt frate de al meu, tot un pustnic, și-ți va spune el.

A doua zi de dimineată o porni din nou la drum. Și mergi, și mergi, pînă ce ajunse la altă colibă, făcută din frunze și fin. În poartă stătea un pustnic, care, de cum îl văzu, îl întrebă:

— Ce-ai, fiule, de umbli prin partea locului? Ce cauți tu?

— Mă trimite fratele dumitale, pustnicul, care locuiește în munți. Mi-a spus că dumneata știi să-mi arăți unde răsare Soarele.

— Eu, fiule ? Eu nu știu. Dar mergi și iar mergi, pînă ce o să dai de o peșteră. În peștera aceea stă un pustnic, care știe unde răsare Soarele.

Peppi sărută mîna pustnicului și-o luă la drum. Și mergi, și mergi pînă ce ajunsese într-o peșteră săpată în stîncă unui munte foarte înalt. Unii spun că era muntele Erice ; alții, Cofani, muntele unde se întîlneau noaptea vrăjitoarele. În peșteră era un pustnic, în genunchi, care se ruga ; avea o barbă lungă pînă în pămînt, cînd stătea în picioare.

Peppi îl atinse pe umăr, căci acesta, rugîndu-se, nu-l putuse auzi pe Peppi cînd intrase acolo.

— Ce este, fiul meu ? Ce dorești tu de la un biet pustnic ?

— Mă trimi't frații dumitale, pustnicii de la șes și din munte. Spun că-mi poți arăta dumneata unde răsare Soarele.

— Da, fiul meu. Eu știu, dar nu-i ușor de ajuns acolo. Iată acest ac ! De-a lungul drumului vei întîlni un leu, care nu te va lăsa să treci. Dar el are o țeapă în labă, care-l face să sufere și de-aceea e tare furios. Tu însă trebuie să spui : „Cumetre leu, cumătrul dumitale, pustnicul, îți trimite salutări și m-a rugat să-ți scot țeapa din labă“. Apoi, după ce îi vei fi scos țeapa, trebuie să spui : „Și acum ajută-mă să vorbesc cu Soarele“. Peppi făcu întocmai după cum îi spusese pustnicul.

Leul îi fu recunoscător și îi mulțumi :

— Tu mi-ai redat viața și puterea. Spune-mi ce vrei și îți voi împlini dorința.

— Vreau să vorbesc cu Soarele.

Leul se ridică, și, cu pași mici și repezi, îl însoți pe Peppi pînă la malul mării.

— Aici răsare Soarele, îi spuse. Dar mai înainte de a apare Soarele, va apare un delfin, căruia îi vei spune : „Cumetre delfin, mă trimite cumătrul leu, căruia i-am redat viața și puterea, scăpîndu-l de țepa din labă. El dorește ca dumneata să mă ajuți să vorbesc cu Soarele. E vorba de viață și de moarte“.

Peppi făcu întocmai, cînd apăru delfinul.

Bine, spuse delfinul, suie-te imediat pe spinarea mea și ține-te strîns de aripile mele. În curînd va apare Soarele și eu voi sălta din coadă. Să te ascunzi și să te adăpostești la umbra ei, căci altfel Soarele te va arde cu razele lui de foc.

Peppi făcu ceea ce-l povățuise delfinul și ținîndu-se strîns de aripile lui și la umbra cozii îi spuse :

— Oh, Soare, de ce m-ai trădat ? Am ajuns sărman ca la început, ba chiar mai rău ca la început. De ce ai destăinuit taina mea și ai lăsat să mi se fure copita boului cel bătrîn ?

— Nu eu am fost de vină. Soția ta te-a trădat, ca să le facă pe plac surorilor ei, rău sfătuite de soții

lor, cumnații tăi. Așadar, nu mie trebuie să-mi aduci dojana ta.

— Atunci, iartă-mă, Soare ! Mi-am pierdut vremea zadarnic și am colindat atîta drum zadarnic.

— Nu-i adevărat. Nu ți-ai pierdut timpul. Eu te-am văzut în fiecare zi din viața ta și vreau să te ajut. Spune-mi ce să fac pentru tine.

— Iată ce : Poimîine să nu apui la aceeași oră, ci la miezul nopții și jumătate.

— Bine, îți făgăduiesc împlinirea acestei plăceri pe care mi-o ceri.

Peppi mulțumi Soarelui, și delfinului, și întorcîndu-se de unde venise, mulțumi leului și celor trei pustnici, care-l ajutaseră, și apoi se întoarse la palat. Îi chemă pe cumnații săi și le spuse :

— Mai vreți să punem un rămășag ?

— Și pe ce mai vrei să pui rămășag, că doar nu ți-au mai rămas decît ochii cu care să lăcrimezi ?

— Eu pun rămășag pe capul meu și voi pe averea voastră.

— Și ce fel de rămășag să fie asta ?

— Că voi face să strălucească Soarele în miezul nopții !

— Ești nebun ! îi spuseră cumnații. Soarele în miezul nopții !

— Vreți să punem rămășag sau vă este teamă ?

— Nouă să ne fie teamă ? Nici nu știi ce spui, văcar necioplit și prostănac ! Ne este atît de teamă de tine,

că nu numai că punem rămăşag pe averea noastră, dar o mai adăugăm şi pe cea dată de tine.

— Înţelegerea e făcută ?

— Făcută !

— Şi să nu uitaţi : „Omul să-şi ţină vorba şi boul coarnele !“

— Bine, bine, vom ţine minte.

Şi începură să privească cu toţi Soarele.

La şapte şi jumătate, la fel ca în celelalte zile, Soarele o porni spre asfinţit. Cei doi cumnaţi îşi frecau mîinile de mulţumire. Dar, ba că e, ba că nu e, cînd ajunse la cîţiva metri de mare, Soarele nu se mai clinti nicicum. Trecu de opt, trecu de nouă, se făcu zece, unsprezece, douăsprezece şi Soarele tot acolo, fix, în acelaşi punct. Toţi oamenii şi regele însuşi rămăseseră încremenţi cu ochii într-acolo, îngroziţi de ceea ce vedeau. În miezul nopţii, Soarele ! Aceasta nu se mai întîmplase de cînd lumea. Şi acum, oare, ce voia Soarele să facă ? Nu mai voia să apună ?

Cînd mai trecu o jumătate de oră după miezul nopţii, credincios făgăduinţei făcute, se cufundă brusc în mare.

— Daţi-mi cele cuvenite ! strigă Peppi către cumnaţii săi.

Şi aceia, îngălbeniţi de supărare şi groază, se văzură siliţi să-i dea totul.

Dar Peppi, luîndu-şi lucrurile sale, le spuse :

— Vreau să vă arăt inima bună pe care o au văcarii și țărani, pe care voi îi disprețuiți atîta. Țineți-vă lucrurile voastre și dați-mi numai ce-i al meu. Eu nu vreau ce-i al altuia, ci mi-ajunge numai ce-i al meu ! Rămaseră împietriți cu toții. Afară de rege, care admirînd fapta lui Peppi, își scoase coroana de pe cap și o puse pe capul lui Peppi, spunîndu-i :

— Tu ești regele. Tu ești mai demn decît mine să porți coroana.

N-aș ști bine să spun dacă această poveste este adevărată. Dar, dacă nu este, ar putea fi. Nu vi se pare ?

Traducere din limba italiană de
GEORGE LAZĂRESCU

CUPRINS

Povestea lui Abrud (poveste populară românească)	5
Din purcar, călugăr (poveste populară românească)	32
Inelul făcător de minuni (basm sîrbo-croat)	38
Traducere de M. SEVASTOS ȘI D. GĂ-MULESCU	
Omul de fier (basm sîrbo-croat)	56
Traducere de M. SEVASTOS ȘI D. GĂ-MULESCU	
Balaurul și feciorul de împărat (basm sîrbo-croat)	64
Traducere de M. SEVASTOS ȘI D. GĂ-MULESCU	
Fintîna de aur (basm sîrbo-croat)	75
Traducere de M. SEVASTOS ȘI D. GĂ-MULESCU	
Povestea tăietorului de lemne (poveste populară turcă)	88
Repovestire de VIORICA DINESCĂ	
Mireasa cea bătrînă (poveste populară turcă)	94
Repovestire de VIORICA DINESCĂ	

Țăranul și Sultanul Mahmut (poveste populară turcă)	101
Repovestire de VIORICA DINESCU	
Keloglan și fata de padișah (poveste populară turcă)	107
Repovestire de VIORICA DINESCU	
Mărul care râde și mărul care plinge (poveste populară turcă)	122
Repovestire de VIORICA DINESCU	
Povestea babei și a cocoșului (poveste populară turcă)	130
Repovestire de VIORICA DINESCU	
Povestea lui Atoglu și a lui Gulhanim (poveste populară turcă)	133
Repovestire de VIORICA DINESCU	
Zina din portocală (poveste populară turcă)	144
Repovestire de VIORICA DINESCU	
O călătorie ciudată (poveste populară chineză)	153
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRATULAT	
Zoreaua nestemată (poveste populară chineză)	164
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRATULAT	
Maimuțele și lăcustele (poveste populară chineză)	167
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRATULAT	
Cum s-a tras cu arcul în lună (poveste populară chineză)	169
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRATULAT	
Bița răzbnării (poveste populară chineză)	174
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRATULAT	

Cocorii (poveste populară chineză)	179
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Povestea casei (poveste populară chineză)	183
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Unchiașul cu toba de aramă (poveste populară chineză)	186
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Iepurele judecător (poveste populară chineză)	193
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Răzbunarea iepurelui (poveste populară chi- neză)	195
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Tigrul care caută un maestru (poveste populară chineză)	197
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Trei frați (poveste populară chineză)	200
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Praful de aur (poveste populară chineză)	202
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Pasărea fericirii (poveste populară chineză)	206
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	
Corabia prețioasă (poveste populară chineză)	211
Repovestire de LI IU-GIU ȘI OLGA STRA- TULAT	

Poveste despre mațe, picioare și mâini...	
HELTAI GĂSPĂR	224
Traducere din limba maghiară	
Iepurele și căpățîna de varză roșie...	HELTAI
GĂSPĂR	225
Traducere din limba maghiară	
Lupul și plugarii...	HELTAI GĂSPĂR
Traducere din limba maghiară	226
Tîlharul și copilul...	HELTAI GĂSPĂR
Traducere din limba maghiară	228
Vulturul și corbul...	HELTAI GĂSPĂR
Traducere din limba maghiară	230
Racii	HELTAI GĂSPĂR
Traducere din limba maghiară	231
Bradul și trestia...	HELTAI GĂSPĂR
Traducere din limba maghiară	233
Don Giovanni Misiranti (poveste din Sicilia)	234
Traducere din limba italiană de	GEORGE
LĂZĂRESCU	
Omul să-și țină vorba și boul coarnele (poveste din Sicilia)	244
Traducere din limba italiană de	GEORGE
LĂZĂRESCU	

Redactor : IOANA RICUS
Tehnoredactor : ION COSMESCU

*Dat la cules 30.I.1974. Bun de tipar 11.III.1974.
Apărut 1974. Comanda nr. 777. Tiraj 60 300. Bro-
șate 60 300. Coli de tipar 8½.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 40 075 la Combinatul Poligrafic
„Casa Scintei”. Piața Scintei nr. 1
București,
Republica Socialistă România

Lei 3,50